JUSTITIEOMBUDSMANNENS

ÄMBETSBERÄTTELSE

afgifven vid lagtima riksmötet år 1897;

samt

Tryckfrihetskomiterades berättelse.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI 1897.

INNEHÅLL.

Sid.

Inledning 1

Redogörelse för åtal, anstälda mot:

1) borgmästaren S. Vigelius m. fl., för det de underlåtit att förklara sig jäfvige (forts. från ämbetsber. till 1896 års Riksdag, sidd. 8—13) 2

2) kyrkoherden L. Hegardt, för obehörig anteckning å afskedsbetyg (forts. från ämbetsber. till 1896 års Riksdag, sidd. 74—80) 2

3) e. o. notarien G. Hamrin, för felaktig affattning af utslag rörande tjufnadsbrott (forts. från ämbetsber. till 1896 års Riksdag, sidd. 31—33) 3

4) vice häradshöfdingen C. F. Wijkman, för visad försumlighet vid uppsättande af dombok 3

5) kyrkoherden E. Ström, för fel och försummelse såsom ordförande i kyrkostämma (forts. från ämbetsber. till 1896 års Riksdag, sidd. 46—49) 5

6) landshöfdingen grefve G. Wachtmeister och landssekreteraren C. E. Christopherson, ang. förordnande af nytt riksdagsmannaval (forts. från ämbetsber. till 1896 års Riksdag, sid. 13 o. f.) 5

7) borgmästaren E. Wikander m. fl., för felaktig tillämpning af 5 kapitlet 3 § strafflagen vid sammanträffande af brott 6

8) stadsfogden C. J. Hansson, för försummelse i fråga om verkställande af dom 9

9) kyrkoherden M. Ullman, för förseelse mot tryckfrihetsförordningen (forts. från ämbetsber. till 1896 års Riksdag, sidd. 52—56) 13

10) medicine licentiaten J. Jonsson för af honom, såsom läkare vid vårdanstalt för sinnessjuke, begångna fel (forts. från ämbetsber. till 1895 års Riksdag, sidd. 11—22) 18

11) kronolänsmannen A. Eriksson, för obehörigt nedläggande af åtal (forts. från ämbetsber. till 1896 års Riksdag, sidd. 49—52) 18

12) direktören vid kronohäktet i Haparanda A. Burman, för fel vid frigifning af fånge 19

13) kronolänsmannen H. Sundius, för olaga insättande i häkte m. m. 23

14) t. f. kronofogden L. Dahllöf, ang. felaktigt förfarande såsom utmätningsman (forts. från ämbetsber. till 1896 års Riksdag, sid. 66) 28

Ärenden, som ej föranledt åtal 28

Ang. lagskipningens tillstånd i riket 30

Anmärkningar rörande hithörande frågor:

I. Vårdnaden öfver förmynderskapen 30

II. Ofullständighet i sakörelsängderna 33

III. Långsamhet med lagsökningsmålens afgörande 34

IV. Olika expeditionssätt för landtmäteriförordnanden 35

V. Om affattningen i vissa fall af skiljobref m. m. 45

Sid.
Utdrag af högsta domstolens minnesbok 46
Framställningar till Riksdagen:
I. Ang. anställande af kommissionär hos justitieombudsmannen 48
II. Ang. det i statens tjänst använda papper m. m. 50
Ämbetsresor år 1896 57
Uppgift å antalet af de under år 1896 inkomna klagomål och anstälda åtal 57
Ang. lagförklaring enligt 19 § regeringsformen 57
Ang. i bilagan intagna uppgifter från statsdepartementen 58

BILAGA.

Uppgifter från statsdepartementen på de af Riksdagen år 1896 aflåtna skrifvelser och i anledning af dessa vidtagna åtgärder 61
Förteckning å de i berörda skrifvelser omförmälda ärenden, som ännu icke blifvit slutligen afgjorda 78
Uppgifter rörande sådana genom föregående Riksdagars till Kongl. Maj:t aflåtna skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid 1895 års slut voro i sin helhet eller till någon del oafgjorda 81
Tabell rörande Riksdagens år 1896 till Kongl. Maj:t aflåtna skrifvelser 97

Berättelse af komiterade för tryckfrihetens vård 98

Till Riksdagen.

Till åtlydnad af föreskriften i § 14 i den för Riksdagens justitieombudsman utfärdade instruktion får jag härmed afgifva redogörelse för min förvaltning af justitieombudsmansämbetet under tiden, sedan näst

föregående berättelse af mig afgafs, och börjar jag enligt vedertaget bruk med en redogörelse för åtal, som enligt förordnande af mig anställts emot ämbets- och tjänstemän för fel eller försummelse i ämbete eller tjänst, och hvilka under nämnda tid blifvit slutligen afgjorda eller åtminstone i en instans pröfvade.

Underlåtenhet af rådstufvurätt att förklara sig jäfvig.

I min senast afgifna ämbetsberättelse redogöres (sidd. 8—13) för ett åtal emot rådstufvurättens i Åmål ledamöter, borgmästaren S. Vigelius samt rådmännen A. F. Lindgren och P. A. Olsson. Detta mål, däri yrkats ansvar å rådstufvurättens bemälte ledamöter för det de underlåtit att förklara sig jäfvige att handlägga ett vid rådstufvurätten anhängigt mål, i hvilket drätselkammaren i Åmål varit part, ehuru de i egenskap af ledamöter af magistraten samtidigt varit drätselkammarens och dess ledamöters vederdelomän i ett annat mål, afgjordes af Göta hofrätt medelst utslag den 11 januari 1895, genom hvilket Vigelius, Lindgren och Olsson dömdes till böter för det oförstånd i domareämbetets utöfning, de sålunda låtit komma sig till last, hvarförutom yttrande meddelades angående af drätselkammaren och dess ledamöter framstälda ersättningspåståenden. Öfver utslaget anfördes besvär af såväl drätselkammaren och dess ledamöter som Vigelius och hans medparter. I utslag *den 9 december 1895*, hvilket icke expedierades så tidigt, att det kunde i min berättelse till 1896 års Riksdag omförmälas, har Kongl. Maj:t — som icke till pröfning upptagit de af drätselkammaren och dess ledamöter anförda besvär i vidsträcktare mån än i fråga om den af bemälta parter i målet förda ersättningstalan — förklarat sig ej finna skäl att i hofrättens utslag göra ändring.

Obehörig anteckning å afskedsbetyg.

På sätt af min till sistlidet års Riksdag afgifna ämbetsberättelse (sidd. 74—80) inhämtas, hade jag inför domkapitlet i Göteborg stält kyrkoherden i Starrkärrs församling L. Hegardt till ansvar, för det han, som i egenskap af ordförande i skolrådet inom nämnda församling jämte två andra af skolrådet utsedda personer haft att utfärda ett afskedsbetyg för en småskolelärarinna därstädes, å nämnda betyg obehörigen antecknat sin från pluralitetens afvikande särskilda mening; i anledning hvaraf domkapitlet i utslag den 18 december 1895 dömt Hegardt till skriftlig varning, men hade domkapitlet i utslaget allenast delvis bifallit de särskilda ersättningspåståenden, som i målet framstälts af den person, för hvilken betyget blifvit utfärdadt. Med detta utslag har jag

ansett mig böra åtnöjas, och har utslaget, som blifvit Hegardt delgifvet den 27 december 1895, icke heller af honom öfverklagats.

Felaktig affattning af utslag rörande tjufnadsbrott.

I min senast afgifna ämbetsberättelse (sidd. 31—33) redogöres för ett af mig anbefaldt åtal emot e. o. notarien G. Hamrin, hvilken i egenskap af ordförande i Sollefteå tingslags häradsrätt vid affattningen af ett utslag angående en för tjufnadsbrott tilltalad person underlåtit att i utslaget angifva, att den tilltalade, hvilken å särskilda tider och ställen tillgripit gods till sammanlagdt värde af mer än femton kronor, dömdes såsom för stöld. Svea hofrätt fann hvad emot affattningen af berörda utslag anmärkts ej kunna till ansvar för Hamrin föranleda. Af skäl, som i nyssnämnda berättelse angifvas, syntes mig mycken osäkerhet i lagskipningen kunna befaras, om det anmärkta felet blefve allmänt, och ansåg jag mig därför böra draga målet under Kongl. Maj:ts pröfning. De af advokatfiskalen i enlighet med af mig lämnad föreskrift anförda besvär äro numera afgjorda genom Kongl. Maj:ts utslag *den 10 februari 1896*, enligt hvilket Kongl. Maj:t — som funnit Hamrin hafva genom anmärkta förbiseendet vid affattande af häradsrättens ifrågavarande utslag gjort sig skyldig till vårdslöshet vid domareämbetets utöfning — pröfvat rättvist att, med ändring af hofrättens utslag, jämlikt 25 kapitlet 17 § strafflagen döma Hamrin att för hvad han sålunda låtit komma sig till last böta femton kronor.

Försumlighet vid uppsättande af dombok.

Vid mitt besök i Orusts och Tjörns domsaga under min ämbetsresa år 1895 inhämtade jag vid granskning af domboken för årets vårting, att kronolänsmannen J. Nordström den 6 maj samma år till häradsrätten ingifvit en under § 223 i domboken intagen så lydande skrift:

»Till Oroust och Tjörns häradsrätt.

Sedan undertecknad till 1:sta allm. sammanträdet af sistl. års höste-ting med Oroust o. Tjörns härad instämt Bernt Olsson, August Hansson och Anders Persson i Skärhamn i påstående om ansvar å dem, för det de under de 2:ne sistförflutna åren före stämningens utfärdande begagnat olaga vedmått vid försäljning till allmänheten af ved, samt bemälde personer inställt sig vid tinget och erkänt förseelsen, men häradsrätten, sannolikt af förbiseende, ännu icke meddelat beslut i ärendet, får jag härmed vördsamt anhålla om utslag i målen.

Hoga den 6 maj 1895.

Johan Nordström».

Med anledning af denna skrifts innehåll hade häradsrätten tillkännagifvit, att utlåtande skulle meddelas vid tingets slut.

Domboken för slutsammanträdet hade ännu icke hunnit uppsättas, men ordinarie domhafvanden upplyste, att häradsrätten vid nämnda sammanträde beslutit infordra de tilltalades förnyade yttranden i målet.

Sedan jag inhämtat, att vice häradshöfdingen Carl Fredrik Wijkman (Wickman) hållit det tingssammanträde, å hvilket ifrågavarande mål blifvit handlagdt, anmodade jag honom att till mig inkomma med yttrande i anledning af hvad sålunda förekommit.

I det yttrande, som Wijkman därefter till mig afgaf, och som jämväl innehöll svar beträffande vissa af mig vid inspektionen gjorda mindre anmärkningar, anförde han, att ofvanberörda, genom *en* stämning anhängiggjorda mål mot Bernt Olsson, August Hansson och Anders Persson, såsom ett yttrandet bilagdt domboksutdrag utvisade, afgjorts genom slutligt utslag under n:r 80 i domboken för den 30 september 1895. Detta mål hade icke kommit att upptagas i domboken för första allmänna sammanträdet af 1894 års hösteting, men detta kunde Wijkman ej förklara på annat sätt, än att stämningen på något okändt sätt förkommit, och målet därför uteglömts.

Till ursäkt för den anmärkta felaktigheten hade Wijkman icke annat att åberopa, än att han under september månad 1894 ensam haft att uppsätta alla protokoll från sammanträdet i nämnda månad, hvilket vore det största på hela året. Som Wijkman för enskilda angelägenheter måst inställa sig i Lund de första dagarne af oktober 1894, hade han ej hunnit att, som sig vederbort, noggrant gå igenom och ordna de af honom vid Orusts och Tjörns häradsrätt senast handlagda mål och ärenden. Då den förelupna felaktigheten nu vore rättad, samt någon oreda icke uppkommit, och ej heller någon person tillskyndats utgifter eller olägenhet, anhölle Wijkman, att vidare åtgärd i saken icke måtte vidtagas.

Nyssnämnda domboksutdrag utvisade, att, sedan svarandena i en ingifven skrift förklarat sig, i likhet med hvad de vid häradsrätten muntligen anfört, erkänna hvad mot dem angifvits och underkasta sig ansvar därför, hade häradsrätten, med tillämpning af 3 momentet af 5 § 22 kapitlet strafflagen, fält dem, hvar för sig, att böta fem kronor.

Vid yttrandet var jämväl fogadt ett den 25 november 1895 af kronolänsmannen Nordström afgifvet intyg, af innehåll att han ej haft någon olägenhet eller kostnad med anledning af, att omförmälda mål ej blifvit afgjordt förr än den 30 september samma år.

* * *

Den försummelse, som, enligt hvad ostridigt var, låg Wijkman såsom häradsrättens ordförande till last, nämligen att icke hafva i domboken för första sammanträdet af 1894 års hösteting infört ifrågavarande mål, oaktadt detsamma blifvit af häradsrätten handlagdt, syntes mig vara af den allvarliga beskaffenhet, att jag, oaktadt hvad Wijkman till sitt försvar anfört och åberopat, ansåg mig böra befordra honom till laga ansvar därför. Ett särskildt skäl därtill ansåg jag föreligga i den omständigheten, att Wijkman gjort sig skyldig till äfven andra fel af liknande slag, ehuru jag fann dessa senare, bestående däri, att Wijkman underlåtit att i domboken för 1894 års vårting införa fyra särskilda återkallade krafmål, icke böra till åtal föranleda.

På grund häraf uppdrog jag åt advokatfiskalen i Göta hofrätt att för ofvan omförmälda försummelse åtala Wijkman inför hofrätten med yrkande om ansvar å honom enligt 25 kapitlet 17 § strafflagen.

På detta åtal meddelade hofrätten *den 25 februari 1896* utslag, däri hofrätten, enär Wijkman erkänt hvad honom i målet lagts till last, pröfvade rättvist, jämlikt nyssnämnda lagrum, döma Wijkman att för den af honom sålunda visade försummelse vid domareämbetets utöfning böta femtio kronor.

Öfver detta utslag hafva besvär icke anförts.

Fel af ordförande i kyrkostämma.

I min senast afgifna ämbetsberättelse (sid. 46 o. f.) förekommer redogörelse för ett af mig mot kyrkoherden i Vombs och Veberöds församlingars pastorat E. Ström anställdt åtal, för det han utan laga skäl upplöst en med nämnda församlingar hållen kyrkostämma samt försummat att vid stämman föra protokoll. Af domkapitlet i Lund blef Ström härför dömd till varning, och domkapitlets utslag fastställdes af hofrätten öfver Skåne och Blekinge, där Ström besvärat sig. Sedan Ström i målet anfört underdåniga besvär, har Kongl. Maj:t i utslag *den 26 februari 1896* förklarat sig ej finna skäl att i hofrättens utslag göra ändring.

Obehörigt förordnande af nytt riksdagsmannaval.

I mina till Riksdagarne år 1894 och 1896 aflåtna ämbetsberättelser har jag redogjort för ett af mig anbefaldt åtal emot landshöfdingen i Blekinge län grefve G. Wachtmeister och landssekreteraren i samma län C. E. Christopherson för obehörigt förordnande af nytt riksdagsmannaval (se berättelsen till 1894 års Riksdag sidd. 63—73 och berättelsen till 1896 års Riksdag sid. 13 o. f.). Vid pröfning af detta åtal

fann hofrätten öfver Skåne och Blekinge, att Konungens befallningshafvande öfverskridit sin befogenhet genom att meddela det beslut, hvarigenom om ifrågakomna val förordnats, hvarför hofrätten dömde grefve Wachtmeister och landssekreteraren Christopherson att hvar för sig böta femtio kronor. Öfver hofrättens utslag anförde därefter grefve Wachtmeister och landssekreteraren Christopherson underdåniga besvär. Dessa besvär hafva af Kongl. Maj:t pröfvats genom utslag *den 9 mars 1896*, däri Kongl. Maj:t utlåtit sig: Kongl. Maj:t ansåge visserligen Konungens befallningshafvandes beslut om nytt val icke vara öfverensstämmande med en riktig uppfattning af de i riksdagsordningen angående ifrågavarande ämne meddelade stadganden, men funne, med afseende å samma stadgandens brist på nödig klarhet, berörda beslut icke vara af beskaffenhet att lagligen kunna för klagandena medföra ansvar för fel i ämbetet, hvadan, med ändring af hofrättens utslag, klagandena från ansvar befriades.

Ett justitieråd fann åtalade förfarandet, ehuru innefattande oriktig tillämpning af till ämnet hörande stadganden i riksdagsordningen, dock icke vara af beskaffenhet att kunna till ansvar föranleda samt pröfvade förty skäligt att, med upphäfvande af hofrättens utslag, befria klagandena från dem i målet ådömda böter.

Felaktig tillämpning af 5 kapitlet 3 § strafflagen vid sammanträffande af brott.

I följd af anmärkning vid härstädes verkställd granskning af inkomna fångförteckningar från länscellfängelset i Örebro infordrade jag från rådstufvurätten därstädes afskrift af dess den 11 november 1893 meddelade utslag angående drängen Carl Johan Andersson, hvilken varit tilltalad för förfalskningsbrott. Utslaget innehöll, att, som Andersson inför rådstufvurätten frivilligt erkänt, att han i verkliga personers namn falskligen skrifvit nio orlofssedlar och begagnat dem till att af nio särskilda personer erhålla städjepenningar till årstjänst, hvilka han sedermera själf användt, förklarade rådstufvurätten Andersson hafva gjort sig skyldig att, för nio särskilda förfalskningsbrott, jämlikt 12 kapitlet 5 § strafflagen, enligt paragrafens lydelse i lagen den 20 juni 1890, undergå två månaders straffarbete för hvartdera förfalskningsbrottet; men, då Andersson icke fylt 18 år, pröfvade rådstufvurätten, med åberopande af strafflagens 5 kapitel 3 §, enligt dess lydelse i nyssberörda lag, skäligt döma Andersson att för alla nio förfalskningsbrotten undergå nio månaders straffarbete.

I en därefter till rådstufvurätten aflåten skrifvelse anmärkte jag,

att den tillämpning af bestämmelsen i 5 kapitlet 3 § strafflagen, som sålunda ägt rum, enligt min åsigt vore oriktig, i det att domstolen bort först tillse, huruvida någon nedsättning af straffet för hvarje särskildt brott kunde ifrågakomma, och sedermera sammanlägga de sålunda uppkomna straffsatserna till ett straff.

Till följd af min i skrifvelsen gjorda anhållan inkom rådstufvurätten med yttrande, däruti anfördes, att, då rådstufvurätten vid beslutets fattande ansett strafflagen icke kräfva svårare påföljd för hvartdera af omförmälda lika beskaffade brott än två månaders straffarbete och den mildring i straffpåföljd, samma lag beviljade dem, som ej fylt 18 år, ej böra Andersson förvägras, men sådant icke kunde äga rum, med mindre 5 kapitlet 3 § strafflagen så tillämpades som skett, rådstufvurätten, enär strafflagen icke bestämde, huru vid sammanträffande af flera likartade brott uti ifrågavarande hänseende skulle förfaras, trodde den gjorda tillämpningen vara den riktiga, helst straffbestämmelsen icke på långt när gått ned till straffminimum, två månaders straffarbete, och i tvifvelaktiga fall med lagens anda bättre öfverensstämde att ådöma det mildare än det strängare straffet.

* * *

Uti ifrågavarande mål fann rådstufvurätten den tilltalade hafva föröfvat flera brottsliga handlingar, som icke stode till hvarandra i det sammanhang, att de innefattade fortsättning af en och samma förbrytelse, utan vore hvar för sig att hänföra till särskilda brott. För sådant fall stadgas i 4 kapitlet 2 § strafflagen, att domstolen skall, ändå att brotten, såsom här var förhållandet, äro af samma slag, utsätta de särskilda straff, som å hvarje brott följa bort, och därefter, i händelse någon förändring af straffen, efter hvad i 4, 5, 6 och 7 §§ samma kapitel sägs, skall äga rum, därom meddela erforderliga bestämmelser. Straffet för hvartdera brottet skall sålunda särskildt för sig utmätas och till fullo bestämmas. Vid bestämmandet af straffen för de särskilda brotten hade rådstufvurätten följaktligen att taga i betraktande alla därå inverkande omständigheter, bland annat, att den tilltalade fylt 15, men icke 18 år, för hvilket fall 5 kapitlet 3 § strafflagen, enligt dess lydelse i lagen den 20 juni 1890, stadgar:

»Begår den brott, som fylt femton, men ej aderton år, då skall dödsstraff eller straffarbete på lifstid till sådant arbete från och med sex till och med tio år nedsättas; och må jämväl straffarbete på viss tid nedsättas till hälften af den eljest för brottet stadgade minsta strafftid, dock ej under två månader.

Är brottet belagdt med påföljd, som i 2 kap. 19 § sägs; pröfve domstolen, efter omständigheterna, huruvida sådan påföljd ådömas bör».

Båda dessa lagrum hade rådstufvurätten oriktigt tillämpat. Rådstufvurätten hade icke utsatt de särskilda straff, som å hvarje brott bort följa, d. v. s. de straff, som rådstufvurätten ansett den tilltalade hafva förskylt för hvart och ett af de begångna brotten, utan rådstufvurätten hade utsatt de särskilda straff, som ansetts böra följa på ett hvart af brotten, därest de blifvit begångna af någon, som fylt 18 år. Dessa straff skulle sammanlagda utgöra 18 månaders straffarbete. Därefter hade rådstufvurätten tagit i betraktande den tilltalades ålder och under åberopande af 5 kapitlet 3 § strafflagen dömt honom att för alla nio brotten undergå nio månaders straffarbete. Rådstufvurätten hade därmed faktiskt, emot sist nämnda lagrums uttryckliga stadgande, bestämt straffet för hvartdera brottet till straffarbete i en månad, ehuru detta icke blifvit direkt uttaladt. Hvad rådstufvurätten anfört till försvar för sitt tillvägagående fann jag endast påkalla den erinran, att lagen icke tillförsäkrat hvarje brottsling, som fylt 15, men ej 18 år, nedsättning i straffet, men att, om rådstufvurätten ansett två månaders straffarbete för hvartdera brottet vara för strängt straff för den unge brottslingen, det åberopade lagrummet, 12 kapitlet 5 § strafflagen, lämnat tillfälle att bestämma straffet till fängelse. Påståendet att strafflagen icke skulle gifva tillräcklig ledning för domarens tillvägagående i ett fall sådant som det ifrågavarande syntes mig, i betraktande af hvad jag ofvan anfört, icke förtjäna afseende.

På grund häraf ansåg jag, att de rådstufvurättens ledamöter, som deltagit i pröfning af ifrågavarande mål, därvid ådagalagt sådant oförstånd i domareämbetets utöfning, att detsamma icke kunde lämnas utan beifran. Enligt hvad rådstufvurätten upplyst, hade borgmästaren E. Wikander samt rådmännen R. Richter, C. L. Norelius och J. E. Rådberg deltagit i målets afgörande. Jag uppdrog därför åt advokatfiskalen i Svea hofrätt att inför hofrätten ställa nämnde ledamöter af rådstufvurätten under åtal för hvad sålunda låge rådstufvurätten till last samt att därvid å dem yrka ansvar jämlikt 25 kapitlet 17 § strafflagen.

På detta åtal meddelade hofrätten utslag *den 18 mars 1896,* i hvilket utslag hofrätten utlät sig: Som i följd af det sätt, hvarpå rådstufvurätten tillämpat bestämmelserna i 4 kapitlet 2 § och 5 kapitlet 3 § strafflagen, Andersson genom rådstufvurättens utslag i strid mot föreskrifterna i sistnämnda lagrum samt 2 kapitlet 5 § samma lag dömts för hvartdera utaf de af honom begångna förfalskningsbrott att undergå straffarbete kortare tid än två månader, alltså pröfvade hofrätten, i förmågo

af 25 kapitlet 17 § strafflagen, rättvist döma Wikander samt Richter, Norelius och Rådberg, för hvad de sålunda låtit komma sig till last, att hvar för sig böta tjugufem kronor.

Öfver detta utslag hafva rådstufvurättens bemälte ledamöter anfört klagomål genom besvär, som äro på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

Försummelse af utmätningsman i fråga om verkställande af dom.

Handlingarna uti ett genom klagomål af handlanden Oscar Pettersson i Norrköping härstädes anhängiggjordt ärende utvisade följande.

Den 1 december 1893 ingaf klaganden till stadsfogden i Vadstena C. J. Hansson för verkställighet en af rådstufvurätten i Vadstena den 9 oktober 1893 gifven dom, hvarigenom handlanden John Andersson förpligtats att genast vid tvång af utmätning till klaganden utgifva 90 kronor jämte fem procent årlig ränta därå från den 1 oktober 1893, till dess betalning skedde, samt att ersätta klagandens rättegångskostnader med 13 kronor, jämte hvad som åtginge till lösen för rättens protokoll och dom i målet. I stadsfogdens dagbok antecknades fordringsbeloppet till: kapital 90 kronor, ränta och expenser 16 kronor, summa 106 kronor.

Samma dagbok innehöll vidare, att den 5 januari 1894 utmättes lös egendom, den 15 i samma månad försattes gäldenären i konkurs, och den 14 påföljande mars återtog fordringsägaren utslaget. I kolumnen med öfverskrift: »affördа belopp i följd af hinder för verkställighet eller af annan anledning» affördes 106 kronor.

Uti en den 11 maj 1894 till öfverexekutor i Vadstena ingifven skrift anförde därefter klaganden, att jämlikt 139 § utsökningslagen utmätning borde vara förrättad och, där lös egendom af annat slag än i 140 § sägs tagits i mät, jämväl försäljning däraf verkställd inom en månad, sedan stadsfogde emottagit nödiga handlingar, allt vid äfventyr att fogden själf vore skyldig att svara för det belopp, hvarför utmätning bort ske; att i förevarande fall stadsfogden Hansson icke en gång förrättat utmätning, långt mindre verkstält försäljning inom lagstadgad tid; och då Hansson sålunda vid utöfningen af sin befattning såsom utmätningsman eftersatt sin tjänstepligt, yrkade klaganden, att öfverexekutor jämlikt 173 § utsökningslagen, jämförd med 10, 139 och 140 §§ samma lag, måtte ej mindre ålägga Hansson att till klaganden genast utgifva 106 kronor jämte fem procent ränta å 90 kronor från stämningsdagen i ofvan berörda, genom rådstufvurättens dom den 9 oktober 1893 afgjorda mål än äfven döma Hansson till ansvar för hvad honom i ifrågavarande hänseende låge till last.

Genom utslag den 31 december 1894 yttrade öfverexekutor, att som, vid det förhållande att klaganden den 14 mars samma år från verkställighet återtagit rådstufvurättens den 9 oktober 1893 meddelade dom, klagandens rätt att af Hansson utbekomma hvad genom sagda dom blifvit klaganden tilldömdt icke skäligen kunde anses så uppenbar, att klaganden kunde därtill handräckningsvis förhjälpas, pröfvade öfverexekutor, jämlikt 173 § utsökningslagen, lagligt hänvisa klaganden att sin talan efter stämning vid domstol utföra.

Klaganden ingaf därefter till mig en skrift, däri han hemstälde, att, då det af öfverexekutor i dess utslag åberopade skäl syntes klaganden vara utan betydelse med afseende på Hanssons förfaringssätt, samt denne, sedan han först uppenbart eftersatt sin tjänstepligt, genom sin tredska tillfogat klaganden ytterligare utgifter för talans utförande hos öfverexekutor, jag måtte föranstalta om åtal mot Hansson för att få honom ej mindre befordrad till det ansvar, hvaraf han i detta fall gjort sig förtjänt, helst klaganden hade sig bekant, att Hansson jämväl beträffande andra exekutorial mot samme gäldenär förfarit på enahanda lagstridiga sätt, än äfven ådömd den ersättningsskyldighet, hvilken i förevarande fall borde åligga honom, nämligen — utöfver det hos öfverexekutor fordrade belopp — 54 kronor 70 öre, utgörande enligt bifogad räkning klagandens kostnader i målet hos öfverexekutor.

Till styrkande af uppgiften, att Hansson äfven i annat fall gått försumligt tillväga, var vid klagoskriften fogadt utdrag af stadsfogdens i Vadstena dagbok i utsökningsmål år 1893, utvisande att den 9 november 1893 för verkställande mot handlanden John Andersson inlämnats en af rådstufvurätten i nämnda stad den 23 oktober 1893 meddelad dom å 245 kronor 70 öre jämte vexelprovision och expenser, samt att först den 5 januari 1894 därför utmätts lös egendom, utan att i dagboken någon anteckning ägt rum om hinder för verkställigheten.

Öfver denna klagoskrift infordrade jag yttrande af såväl stadsfogden Hansson som öfverexekutor i Vadstena.

Hansson androg: Då ifrågavaarnde ärende hos Hansson afförts redan den 14 mars 1894 i följd däraf, att domen återtagits, utan att anmärkning då eller sedermera blifvit framstäld, förrän klaganden den 21 september 1895, och således långt efter det han å inställelsedagen den 19 mars 1894 i gäldenärens konkurs bevakat fordringen, hos öfverexekutor yrkat åläggande för Hansson att betala beloppet, ansåge sig Hansson böra vara från kraf i förevarande hänseende befriad. Hvad anginge uppgiften därom, att Hansson tillskyndat klaganden ekonomisk förlust, vore den ej riktig, ty äfven om utmätningen blifvit verkställd

redan den 16 december, hade fordringsägaren i allt fall icke erhållit betalning ur utmätta godset, hvilket äfven då återgått till konkursboet. På grund häraf anhöll Hansson, att klagandens yrkande måtte lämnas utan afseende.

Ett bilagdt intyg af rättens ombudsman i handlanden Anderssons konkurs utvisade, att klaganden den 19 mars 1894 i konkursen bevakat ifrågavarande 106 kronor med ränta, och att anmärkning mot bevakningen icke blifvit framställd.

Öfverexekutor anförde, att som klaganden uti omförmälda exekutionsärende återkallat den begärda verkställighetsåtgärden, hvarigenom ärendet såsom afslutadt i dagboken afskrifvits, samt klaganden därefter bevakat sin fordran i John Anderssons konkurs, torde Hanssons i klagoskriften omförmälda försumlighet numera icke böra föranleda till den påföljd, som klaganden i sin skrift påkallat.

I afgifna påminnelser anförde därefter klaganden: Han hade ingalunda, såsom öfverexekutor förmenat, återkallat verkställighetsåtgärden, så länge någon sådan vidare var möjlig. Först sedan Andersson den 15 januari 1894 afträdt sin egendom till konkurs och således hvarje vidare verkställighetsåtgärd var omöjlig, hade klaganden den 14 påföljande mars — eller omedelbart före inställelsedagen i Anderssons konkurs — återtagit utslaget. Denna omständighet kunde icke utesluta stadsfogdens straffbarhet för ett uppenbart tjänstefel. Annorlunda hade förhållandet varit, om klaganden återtagit utslaget, *innan* Andersson gjort konkurs, och därjämte så lång tid dessförinnan, att, om återkallelse ej skett, den i allt fall icke inom laga tid utmätta och försålda lösegendomen det oaktadt kunnat hinna försäljas till gäldande af klagandens fordran. Men så vore ej här förhållandet, enär den begärda verkställighetsåtgärden genom stadsfogdens åsidosättande af sin tjänstepligt samt Anderssons inträffade konkurs faktiskt blifvit outförbar.

Hvad vidare beträffade det påpekade förhållandet, att klaganden bevakat i Anderssons konkurs, så vore detta fullkomligt riktigt, men torde lika litet vara ägnadt att fria Hansson från straff. På hans ersättningsskyldighet kunde detta åtgörande ej heller inverka i vidare mån, än att denna ersättningsskyldighet inskränktes till gäldande af den del af klagandens fordran, hvartill tillgångarne i Anderssons konkurs icke lämnade utdelning. Att klaganden för att så mycket som möjligt skydda sig från förlust ansett sig böra bevaka uti konkursen och för sådant ändamål funnit sig nödsakad att återtaga utslaget, kunde ingalunda utestänga klagandens berättigade ersättningsanspråk emot Hansson. Uti

konkursen hade klaganden ej heller, åtminstone dittills, bekommit den ringaste utdelning.

Klaganden hemstälde sålunda om bifall till sina påståenden och erinrade därjämte, hurusom Hansson jämväl beträffande andra exekutorial å samma person eftersatt sin tjänstepligt, ehuru vederbörande fordringsägare med hänsyn till utsigten att tillskyndas än vidare kostnader i saken funnit det med sin fördel mest förenligt att icke beifra en eljest i öppen dag liggande försumlighet.

* * *

Den af klaganden till stöd för de mot Hansson framstälda yrkandena åberopade 139 § utsökningslagen har följande lydelse:

»Är ej utmätning förrättad och, där lösegendom af annat slag än i 140 § sägs, tagits i mät, försäljning däraf verkställd inom två månader, sedan kronofogde emottagit de handlingar, som i 54 eller 56 §§ nämnas, och inom en månad, sedan stadsfogde sådana handlingar emottagit; svare fogden själf för det belopp, hvarför utmätning bort ske, där han ej visar, att borgenär lämnat gäldenär anstånd med betalningen eller att för utmätning eller försäljning mött hinder, som utmätningsmannen ej kunnat förekomma. Möter sådant hinder, bör det, vid äfventyr att det eljest ej må till ursäkt räknas, genast antecknas i den dagbok, som skall af utmätningsmannen hållas».

Visserligen saknades upplysning om, hvilket slag af lösegendom af Hansson tagits i mät för klagandens fordran, men då icke ens uppgifvits, att denna egendom varit af det slag, som i 140 § utsökningslagen omförmäles — d. v. s. fartyg eller gods i fartyg, fordran eller rättighet — hade det varit fogdens skyldighet enligt 139 § att hafva förrättat utmätning och verkstält försäljning af det utmätta godset inom en månad från den 1 december 1893, då han mottog handlingarna. Som emellertid utmätning icke ägde rum förr än den 5 januari 1894, och dagboken icke innehöll någon anteckning om, att anstånd lämnats, eller att hinder för utmätnings tidigare företagande mött, framgick däraf, enligt 139 §, att Hansson var skyldig att själf svara för det belopp, hvarför utmätning bort ske. Hansson hade till sitt fredande åberopat allenast, att handlingarna blifvit af klaganden återtagna. Men då detta skedde först efter det gäldenären blifvit försatt i konkurs och jämlikt 13 § konkurslagen utmätningsmannens befattning med den utmätta lösegendomen således upphört, kunde klagandens åtgärd att återtaga handlingarna icke äga någon inverkan i afseende å påföljden af den af Hansson begångna försummelsen.

Utöfver den ersättningsskyldighet, som sålunda enligt min mening ålåg Hansson, ansåg jag, att han borde drabbas af ansvar för sin försummelse i tjänsten, synnerligast som denna försummelse, såsom klaganden visat, icke var enastående.

I skrifvelse till Konungens befallningshafvande i Östergötlands län anhöll jag på grund häraf, att Konungens befallningshafvande måtte förordna åklagare att vid vederbörlig domstol anhängiggöra och utföra åtal emot Hansson, för hvad han i förevarande fall låtit komma sig till last. Åt den blifvande åklagaren uppdrog jag, i vid skrifvelsen fogad instruktion för åtalets utförande, att yrka ansvar å Hansson för den visade försummelsen i tjänsten samt förpligtande för honom att ersätta klaganden det belopp, hvarför utmätning skett, efter afdrag af hvad klaganden kunde hafva uppburit i utdelning i gäldenärens konkurs; och borde åklagaren tillika i mån af befogenhet understödja de ersättningsanspråk i öfrigt, som klaganden, i målet hörd, kunde komma att framställa.

Med anledning däraf anställdes åtal mot Hansson inför rådstufvurätten i Vadstena. Vid målets första handläggning lät klaganden till rådstufvurätten ingifva en skrift, däri klaganden, under förmälan att han träffat förlikning med Hansson, förklarade sig icke vidare mot Hansson föra någon ansvars- eller ersättningstalan, på grund hvaraf åklagaren nedlade åtalet, i hvad det afsåg yrkandet om ersättning till klaganden, men i öfrigt blef åtalet af åklagaren fullföljdt. I utslag *den 7 april 1896* afgjordes målet af rådstufvurätten, som därvid lät bero vid åklagarens frånträdande af åtalet i fråga om yrkandet om åläggande för Hansson att ersätta klaganden den förlust, han lidit genom åtalade tjänsteförseelsen, samt, beträffande åtalet i öfrigt, dömde Hansson att för den af honom visade försummelsen i tjänsten böta tjugufem kronor.

Detta utslag har icke blifvit öfverklagadt.

Förseelse mot tryckfrihetsförordningen.

Min senast afgifna ämbetsberättelse innehåller (sidd. 52—56) redogörelse för ett af mig anställdt åtal mot kyrkoherden i Varberg M. Ullman för förseelse mot tryckfrihetsförordningen. Hos Ullman hade nämligen redaktören af tidningen Varbergsposten J. Högborg framstält anhållan om uppgifter angående födde och döde inom Varbergs församling samt där afkunnade lysningar till äktenskap, men Ullman hade vägrat såväl att tillhandahålla kyrkoböckerna som att genom utdrag ur dem meddela de begärda uppgifterna. Domkapitlet i Göteborg, inför

hvilket jag stälde Ullman till ansvar för det fel i ämbetet, hvartill han enligt min åsigt gjort sig skyldig, fann vid pröfning af åtalet, att Ullman varit pligtig, vid ansvar såsom för tjänstens försummelse, antingen att låta Högborg själf ur kyrkoböckerna hämta dessa uppgifter, om Ullman ansett sig kunna göra detta utan fara för att sådana anteckningar, som ej finge bekantgöras, skulle blifva kända af obehörig person, eller i motsatt fall att själf meddela Högborg de upplysningar och utdrag, han begärt, hvarför domkapitlet med stöd af 5 § i lagen om straff för ämbetsbrott af prest och om laga domstol i sådana mål dömde Ullman till varning för ämbetsfel. Domkapitlets utslag fastställdes af Göta hofrätt, där Ullman besvärat sig. Öfver hofrättens utslag anförde Ullman besvär hos Kongl. Maj:t, som genom utslag *den 23 april 1896* utlät sig, att enär Ullman blifvit åtalad för det han skulle gjort sig skyldig till förfarande, som i 2 § 4 momentet tryckfrihetsförordningen vore uttryckligen och särskildt nämndt såsom brott af ämbetsman, och vid sådant förhållande domkapitlet icke, mot 4 § och 13 § 3 momentet i lagen om straff för ämbetsbrott af prest och om laga domstol i sådana mål den 8 mars 1889, varit behörigt att åtalet till pröfning upptaga, pröfvade Kongl. Maj:t lagligt undanrödja såväl domkapitlets som hofrättens i målet meddelade utslag.

Den i Kongl. Maj:ts utslag uttalade meningen omfattades af fyra justitieråd, af hvilka ett justitieråd till närmare utveckling af sin åsigt särskildt anförde: »Då det af 1883 års kyrkomöte antagna förslag till lag angående förbrytelser af prest samt om laga domstol i sådana mål den 11 maj 1888 förevar till granskning i högsta domstolen, blef mot de i sagda förslag meddelade bestämmelser om forum för åtal mot prest för fel i ämbetet den anmärkning inom högsta domstolen framstäld, att den högst väsentliga åtskilnaden emellan, å ena sidan, prestens rent kyrkliga åligganden såsom föreståndare för den allmänna gudstjänsten och andra kyrkliga förrättningar samt handhafvare af religionsvården i öfrigt och, å andra sidan, de honom anförtrodda bestyr af uteslutande eller öfvervägande världslig natur icke blifvit behörigen iakttagen vid uppdragandet af gränserna emellan den kyrkliga och världsliga domstolens kompetens; och uttalades därjämte inom högsta domstolen den grundsats, att likasom allenast den förra gruppen af prestens funktioner enligt sakens egen natur fölle under den kyrkliga lagstiftningen, också endast sådana ämbetsbrott af prest, som vore af väsentligen kyrklig art, borde hänföras under den kyrkliga jurisdiktionen. Förslaget blef därefter inom vederbörande statsdepartement omarbetadt, därvid, enligt hvad departementschefen vid föredragning af det sålunda ändrade för-

slaget inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet förklarade, de inom högsta domstolen framstälda anmärkningar och särskildt nyssnämnda grundsats fått tjäna till ledning; och blef det nya förslaget efter några mindre väsentliga ändringar upphöjdt till lag.

Den fråga, som i förevarande mål först framställer sig till besvarande, är den, huruvida det ämbetsfel, som i målet blifvit lagdt kyrkoherden Ullman till last, bör, i händelse han därtill finnes saker, hänföras under 4 eller 5 § i den på omförmälta sätt tillkomna lagen om straff för ämbetsbrott af prest och om laga domstol i sådana mål den 8 mars 1889. 4 § upptager de ämbetsförbrytelser af prest, som enligt 13 § skola åtalas vid världslig domstol. Under det att i första momentet af 4 § uppräknas en mängd olika, noggrant angifna ämbetsfel, som alla falla inom prestens världsliga funktioner, och af hvilka en del särskildt afse hans bestyr med förandet af kyrkoböckerna, upptager andra momentet af samma § såsom komplement till bestämmelserna i första momentet en generell grupp af förbrytelser, hvilkas gemensamma och enda kännemärke angifvits bestå däri, att förbrytelsen är i allmän strafflag eller annan till kyrkolag icke hänförlig författning uttryckligen och särskildt nämnd såsom brott af ämbetsman. Att innebörden af denna ganska dunkla begreppsbestämning kan blifva föremål för olika meningar synes icke vara underligt. För min del kan jag med fästadt afseende på förstnämnda, i lagen väsentligen tillämpade, om också icke fullständigt genomförda grundsats icke fatta det ifrågavarande 2 mom. annorlunda, än att däri åsyftas och inbegripes åsidosättandet af hvarje ämbetspligt, som på grund af uttrycklig och särskild föreskrift i allmän strafflag eller annan författning, hvilken icke är af kyrkolags natur, åligger presten, vare sig straffet för förbrytelsen är bestämdt genom allmänna strafflagen eller i den särskilda författningen. Att det skulle varit lagstiftarens mening, att den alldeles tillfälliga omständigheten, huruvida föreskriften och straffbestämmelsen för dess öfverträdande meddelats i en och samma lag eller icke, skulle öfva något inflytande på frågan om domstolskompetensen, synes mig oförklarligt och därför desto mindre antagligt, som en sådan mening ingalunda med nödvändighet framgår af momentets ordalydelse.»

Tre justitieråd voro af annan mening än pluraliteten. Ett justitieråd, med hvilken två andra justitieråd instämde, yttrade nämligen: »Enär det mot Ullman anstälda åtal afser, att han skall hafva i visst hänseende felat mot föreskrifterna i 2 § 4 momentet tryckfrihetsförordningen, samt i nämnda förordning icke är stadgadt hvilket straff å dylik förseelse må följa, bör efter min mening Ullman, i händelse att han

till förseelsen gjort sig saker, ådömas ansvar enligt 5 § i lagen om straff för ämbetsbrott af prest och om laga domstol i sådana mål den 8 mars 1889; och anser jag förty, jämlikt 13 § 1 momentet i nämnda lag, domkapitlet hafva varit behörigt att upptaga åtalet till pröfning.»

För fullföljande af det mot Ullman framstälda ansvarsyrkandet aflät jag till Konungens befallningshafvande i Hallands län en skrifvelse med anhållan, att åklagare måtte förordnas att vid vederbörlig domstol anställa åtal emot Ullman för hvad han i förevarande fall låtit komma sig till last. I en vid berörda skrifvelse fogad instruktion för den blifvande åklagaren upprepade jag de skäl för åtalet, som af mig anförts i den skrifvelse till domkapitlet i Göteborg, hvarigenom jag stälde Ullman under tilltal därstädes, och hvilka skäl återfinnas i den redogörelse för målet, som förekommer i min senast afgifna ämbetsberättelse. På berörda skäl och under hänvisning till Kongl. Maj:ts här ofvan anmärkta utslag uppdrog jag åt åklagaren att vid rådstufvurätten i Varberg anhängiggöra och utföra åtal emot Ullman för ifrågavarande ämbetsfel samt därvid å honom yrka ansvar enligt lag och sakens beskaffenhet. På det åtal, som med anledning häraf anställdes mot Ullman, meddelade rådstufvurätten utslag *den 26 oktober 1896*. Rådstufvurätten utlät sig däri: Enär uti den af E. G. Torgny till Ullman aflämnade, af Johan Högborg undertecknade skrifvelsen den 17 september 1894, hvilken finge anses ligga till grund för åtalet, Högborg anhållit att få på tid och under vilkor, som af pastorsämbetet finge bestämmas, ur kyrkoböckerna göra anteckning om för viss uppgifven tid anmälte födde och döde äfvensom afkunnade lysningar, men 2 § 4 momentet i gällande tryckfrihetsförordning meddelade förbud att i andra fall än allmänna lagen och gällande författningar utstakade meddela eller till tryck utlämna utdrag af kyrkoböcker eller andra själavården och kyrkodisciplinen rörande handlingar i afseende på enskilda personers lefverne och seder, såvidt de lände dem till skada eller förklenande; förty och då af detta stadgande oförtydbart framginge, att kyrkoböckerna icke finge till obehöriga personer utlämnas, samt Ullmans åtgörande att vägra Högborgs ombud att ur desamma göra de begärda anteckningarna således hade stöd i lag, pröfvade rådstufvurätten rättvist ogilla åtalet.

Med detta utslag ansåg jag mig icke böra åtnöjas.

Då det icke lärer kunna bestridas, att kyrkoböcker, med det stadgade undantaget för de delar, som kunna lända enskilda personer till skada eller förklenande, äro att hänföra till sådana allmänna handlingar, som enligt tryckfrihetsförordningen få i tryck utgifvas; då vidare det är tydligt, att de delar af kyrkoböckerna, om hvilka i detta mål är

fråga, icke kunna innefattas under det stadgade undantaget, måste häraf följa, att samma delar få i tryck allmängöras. Men, om en sådan rätt förefinnes, måste det ock vara stridande emot den lag, som hägnat denna rätt, att afstänga alla utvägar för rättens begagnande. Det är detta, som kyrkoherden Ullman gjort, då han vägrat redaktören Högborg att själf eller genom ombud taga del af kyrkoböckerna i ifrågavarande till publikation tillåtna delar och icke heller varit villig att genom utdrag ur böckerna förse Högborg med de äskade upplysningarna. Befogenheten af kyrkoherden Ullmans tillvägagående hade genom åtalet underställts rådstufvurättens bedömande, men rådstufvurätten hade endast pröfvat frågan, huruvida Ullman ägt fog för sin vägran att tillhandahålla Högborg böckerna för att ur dem göra anteckningar. Denna Ullmans vägran att tillhandahålla Högborg kyrkoböckerna för att ur dem göra anteckningar angående sådana delar, som få till tryck befordras, hade rådstufvurätten ansett vara på lag grundad, emedan tryckfrihetsförordningen förbjuder att meddela eller till tryck utlämna utdrag ur kyrkoböckerna i afseende å enskilda personers lefverne och seder, såvidt de lända dem till skada eller förklenande. Man torde få antaga, att rådstufvurättens mening varit, att böckerna icke kunde för allmänheten framläggas, emedan fara därigenom uppstode, att sådana delar däraf, som kunde lända enskilda personer till skada och förklenande, blefve för obehöriga personer kunnige och tilläfventyrs jämväl till tryck utlämnade. Ehuru, såsom jag förut i målet yttrat, det ofta kan blifva, praktiskt sedt, svårt att tillgodose allmänhetens rätt att själf taga del af kyrkoböckerna, följer dock häraf ingalunda, att sådana svårigheter alltid skulle förefinnas. Det torde därför åligga vederbörande pastor att i hvarje fall, då till honom framställes begäran att få afskrifva vissa uppgifna anteckningar i en kyrkobok, efter omständigheterna pröfva, huruvida bifall till nämnda begäran kan anses medföra fara för, att anteckningar af beskaffenhet att icke få publiceras därigenom komme till allmänhetens kännedom. Skulle i ett särskildt fall visa sig, att hinder möter för att lämna tillstånd till att taga afskrift från en kyrkobok, ehuru de delar, som skulle afskrifvas, icke äro från offentliggörande undantagna, lärer pastor icke kunna undandraga sig att meddela utdrag ur kyrkoboken, såvida ej andra ämbetsgöromål hindra, eller en framställd begäran om sådant utdrag på grund af sin omfattning eller sin beskaffenhet i öfrigt finnes oskälig. I målet hade icke förekommit några särskilda omständigheter, som enligt det nu anförda kunnat utgöra hinder för Ullman att tillhandahålla Högborg kyrkoböckerna eller genom utdrag ur dem meddela de äskade uppgifterna. Därest Ullmans mening

vunne gillande, skulle kyrkoböckerna, i strid med tryckfrihetsförordningen, blifva helt och hållet undandragna offentligheten, hvaraf åter blefve en följd, att enskilde i många fall skulle blifva utestängda från erhållande af upplysningar, som för dem kunde vara af synnerlig vigt.

På grund häraf uppdrog jag åt advokatfiskalen i Göta hofrätt att i hofrätten anföra besvär emot rådstufvurättens utslag och därvid under åberopande af här ofvan utvecklade samt de i målet förut anförda skäl yrka, att hofrätten måtte med upphäfvande af rådstufvurättens utslag döma Ullman till ansvar för hvad uti ifrågakomna hänseende förts honom till last.

De af advokatfiskalen anförda besvären äro på hofrättens pröfning beroende.

Försummelser af läkare vid vårdanstalt för sinnessjuke.

I min till 1895 års Riksdag afgifna ämbetsberättelse omförmäles (sidd. 11—22) ett af mig anbefaldt åtal mot medicine licentiaten J. Jonsson för af honom begångna försummelser under den tid, han enligt förordnande af medicinalstyrelsen förestått en vårdanstalt för sinnessjuke. De af Jonsson i målet anförda underdåniga besvär äro numera pröfvade af Kongl. Maj:t, som i utslag *den 30 april 1896* förklarat sig ej finna skäl att i hofrättens utslag göra ändring.

Obehörigt nedläggande af åtal.

Min senaste ämbetsberättelse innehåller (sidd. 49—52) redogörelse för ett, efter förordnande af mig, vid Rättviks tingslags häradsrätt anställdt åtal mot kronolänsmannen i Ore distrikt A. Eriksson för af honom begånget fel i tjänsten. I ett af Eriksson vid nämnda häradsrätt, efter angifvelse, anhängiggjordt mål emot handlanden P. J. Johansson i Dalbyn angående ansvar för förfalskning hade nämligen Eriksson, efter det att Johansson i målet dömts till värjemålsed, frånträdt sin emot Johansson förda talan, i anledning hvaraf målet blifvit från vidare handläggning afskrifvet. Vid pröfning af åtalet mot Eriksson förklarade häradsrätten honom icke böra till ansvar såsom för tjänstefel dömas. Öfver häradsrättens utslag anfördes därefter, på uppdrag af mig, besvär i Svea hofrätt, som på besvären meddelat utslag *den 4 maj 1896*. Hofrätten har däri utlåtit sig: Enär Eriksson genom sitt förfarande att, sedan häradsrätten förelagt Johansson värjemålsed, afstå från fullföljd af åtalet mot Johansson måste anses hafva visat försummelse i tjänsten, funne hofrätten, jämlikt 25 kapitlet 17 och 22 §§ strafflagen, skäligt

att, med ändring af öfverklagade utslaget, döma Eriksson att för hvad han sålunda låtit komma sig till last böta tjugufem kronor.

Hofrättens utslag har icke blifvit öfverklagadt.

Fel i fråga om frigifning af fånge.

Sedan vid härstädes verkställd granskning af de från kronohäktet i Haparanda inkomna fångförteckningar för år 1892 anmärkts, att Albert Isaksson Kaissajuntti, hvilken den 1 december nämnda år börjat undergå 10 månaders straffarbete, som genom utslag den 12 november 1892 af Öfver-Torneå tingslags häradsrätt blifvit honom ådömdt, enligt anteckning i decemberförteckningen komme att slùta sitt straff redan den 9 juli 1893, och att en felaktig beräkning af strafftiden härutinnan syntes hafva ägt rum, aflät jag den 24 maj 1893 en skrifvelse till kronohäktets tillsyningsman, i hvilken skrifvelse jag anmodade tillsyningsmannen att rätta straffberäkningen och meddela mig, hvilken dag Kaissajuntti efter den verkställda rättelsen komme att frigifvas.

Till svar härå meddelade dåvarande tillsyningsmannen G. Nordlund, hvilken den 7 maj 1893 erhållit förordnande af Konungens befallningshafvande i Norrbottens län att efter aflidne tillförordnade tillsyningsmannen G. B. Stenbergs frånfälle förestå tillsyningsmansbefattningen vid kronohäktet, att den i berörda skrifvelse omförmälda felaktiga beräkning af Kaissajunttis strafftid blifvit af honom sålunda rättad, att bemälde fånge komme att frigifvas den 11 augusti 1893.

Emellertid befans vid granskning af 1893 års fångförteckningar från kronohäktet, att Kaissajuntti det oaktadt blifvit redan den 9 juli 1893 försatt på fri fot.

Sedan jag i skrifvelse till tillsyningsmannen anmärkt detta förhållande, anförde denne i afgifven förklaring, att, då han med anledning af min föregående skrifvelse genomgått de i häktet befintliga förvandlingsresolutioner, den rörande Kaissajuntti meddelade resolutionen befunnits vara af Stenberg själf så ändrad, att Kaissajuntti skulle från häktet frigifvas den 10 augusti 1893. Då Nordlund emellertid ansett jämväl denna beräkning oriktig, hade han ändrat frigifningsdagen till den 11 augusti. Att fången oaktadt denna ändring, hvilken skett i närvaro af fängelsedirektören, blifvit lösgifven ur häktet redan den 9 juli berodde på försumlighet från fängelsepersonalens sida.

Med anledning häraf infordrade jag yttrande från direktören vid ifrågavarande kronohäkte A. Burman, som i följd häraf inkom med en skrifvelse, däruti han bland annat anförde: Till en början ville Burman nämna, att det varit han, som stält Kaissajuntti på fri fot, därvid han

följt såväl fångrullan som handrullan och förre tillsyningsmannen Stenbergs den 1 december 1892 meddelade resolution. Emellertid hade Burman, hvilken genom min anmärkning gjorts uppmärksam å den felaktiga beräkningen och Kaissajunttis förtidiga lösgifvande, vid granskning af resolutionen efteråt till sin förvåning funnit, att å resolutionen vore ordet »Juli» öfverstruket och ofvanför skrifvet ordet »Augusti» samt i stället för »den 9» ett datum, som kunde läsas såsom »den 10» eller såsom »den 19», men när, huru och af hvem denna ändring verkstälts, vore honom en gåta. Med Burmans vetskap och kännedom hade ändringen åtminstone icke ägt rum.

Beträffande Nordlunds yttrande förmenade Burman, att det vore uppenbart eller åtminstone i hög grad sannolikt, att Nordlund misstagit eller missmint sig, ty hvad först anginge den uppgifna omständigheten, att Stenberg under lifstiden själf skulle hafva ändrat afgångsdagen till den 10 augusti talade däremot följande förhållanden:

1) att Stenberg aldrig skrifvit bokstafven A såsom i ändringen skett utan alltid på annat sätt — om hvilket förhållande Burman genom granskning af alla de resolutioner, Stenberg under sin tid utfärdat, öfvertygat sig, hvartill komme, att stilen uti ordet »Augusti» i öfrigt icke liknade Stenbergs handstil; 2) att i fångförteckningarna för såväl december 1892 som januari 1893 den 9 juli stode upptagen såsom afgångsdag, hvadan, och då i följande fångförteckningar blott hänvisades till föregående, det ju icke kunde förutsättas, att Stenberg utan att särskildt hafva gjorts uppmärksam å den felaktiga beräkningen sedermera utan tillgång till förenämnda två fångförteckningar, mot hvilka han icke haft något att anmärka, skulle hafva rättat resolutionen eller i senare fångförteckningar vidtagit ändring; men, såsom af Nordlunds bilagda transsumerade skrifvelse tycktes framgå, hade jag först genom skrifvelse den 24 maj 1893, sålunda långt efter Stenbergs död, gjort tillsyningsmannen uppmärksam å den felaktiga beräkningen; samt slutligen 3) att, därest någon ändring i resolutionen med Burmans vetskap ägt rum, densamma äfven i fångrullan och handrullan kommit att antecknas.

För öfrigt hölle Burman före, att Stenberg, i händelse han månadtal efter den ursprungliga resolutionens utfärdande däri vidtagit någon ändring, icke blott varit skyldig att teckna, utan äfven verkligen tecknat, när och på hvilka grunder ändringen verkstälts, samt därom underrättat Burman. Då härtill komme, att Burman särskildt beträffande straffarbetsfångar aldrig plägade blindt lita på fång- och handrullan, utan alltid vid deras frigifvande äfven granskade verkställighetsresolutionen och

särskildt i detta fall ville med säkerhet påminna sig, att han så förfarit utan att därvid finna någon ändring i den ursprungliga genom fång- och handrullan styrkta bestämmelsen om Kaissajunttis frigifvande den 9 juli 1893, trodde Burman sig med ganska stor bestämdhet kunna påstå, att någon ändring icke verkstälts af Stenberg eller eljest före sistnämnda dag. Ändringen hade under alla förhållanden icke skett med Burmans vetskap, och Burman hade ej blifvit därom underrättad.

Hvad slutligen anginge Nordlunds förklaring, att han skulle hafva rättat resolutionen därhän, att afgångsdagen bestämts till den 11 augusti, så torde äfven detta bero på misstag eller missminnelse. I resolutionen förekomme nämligen ej någon af Nordlund vidtagen ändring, hvilken väl i så fall skulle varit af honom undertecknad, då han ju vore ansvarig för det fel, hvartill han möjligen vid beräkningen kunnat göra sig skyldig. Antagligen hade Nordlund, innan han aflät skrifvelsen den 25 juni 1893, beräknat strafftidens slut till den 11 augusti 1893 och äfven vid tillfället ämnat rätta resolutionen därhän, men upptagen af sina särskildt vid den tiden stränga göromål såsom kronofogde glömt att verkställa ändringen. Tilläfventyrs hade Nordlund någon gång, efter det han blifvit uppmärksamgjord på den af Stenberg verkstälda oriktiga beräkningen, samtalat med Burman därom, ehuru Burman icke kunde erinra sig, att så skett. Måhända hade någon annan vid det af Nordlund åsyftade tillfälle förestått direktörsbefattningen, enär Burman vid den tiden på grund af sjuklighet ofta för längre eller kortare tider åtnjutit ledighet.

Då Burman vid Kaissajunttis frigifvande följt fång- och handrullan samt Stenbergs resolution, och, äfven om ändring i resolutionen ägt rum, sådant dock skett utan Burmans vetskap, anhölle Burman att varda befriad från all straffpåföljd.

Vid Burmans skrift var bland annat fogad en afskrift af ofvannämnda utslag med en därå tecknad verkställighetsresolution, hvilken var i det af Burman omförmälda skick, äfvensom utdrag ur fångrullan, innehållande att Kaissajunttis strafftid, som började den 1 december 1892, skulle med stadgadt afdrag sluta den 9 juli 1893.

° ° °

Det fel, som blifvit begånget vid verkställigheten af ifrågavarande straff, fann jag vara af den betydenhet, att detsamma icke borde lämnas utan beifran, och jag ansåg fängelsedirektören Burman vara för felet ansvarig.

Enligt kongl. reglementet för läns- och kronocellfängelserna i riket den 28 maj 1867 § 3 moment 3 åligger det vederbörande fängelseföreståndare »att kungöra och, såvida verkställigheten skall inom fängelset ske, verkställa utslaget angående fånge, samt att fånge afsända till annan ort eller frigifva, allt i enlighet med Kongl. Maj:ts befallningshafvandes föreskrift».

Burman hade således att verkställa ifrågavarande utslag och frigifva fången i enlighet med därom gifven föreskrift, och denna föreskrift innefattades i den af tillsyningsmannen för häktet meddelade verkställighetsresolutionen. Oaktadt Burman velat göra troligt, att denna resolution, som ursprungligen innehöll, att fången skulle frigifvas den dag, då detta sedermera skedde, icke blifvit ändrad före fångens frigifning, måste jag antaga, att ändringen skett förut. För detta antagande talade på det kraftigaste den omständigheten, att tillsyningsmannen i anledning af min skrifvelse den 24 maj 1893 redan i skrifvelse den 25 juni 1893 meddelat, att den felaktiga beräkningen af fångens strafftid blifvit sålunda rättad, att fången komme att frigifvas den 11 augusti 1893.

Tillsyningsmannen hade i sin förklaring äfven uppgifvit, att ändringen af verkställighetsresolutionen skett i direktörens närvaro, och då utslagen med åtecknade verkställighetsresolutioner förvarades under direktörens vård, kunde ej antagas, att ändringen af ifrågavarande resolution skett utan direktörens vetskap. Rullorna hade emellertid icke gjorts öfverensstämmande med verkställighetsresolutionen, och till följd däraf, att direktören vid fångens frigifvande litat uteslutande på rullornas innehåll, hade det anmärkta felet kommit att äga rum. Burman hade visserligen erinrat, att ändringen i verkställighetsresolutionen möjligen skett under hans tjänstledighet, men, utom det att han icke på minsta sätt kunnat göra detta sannolikt, saknade denna omständighet betydelse, då Burman haft skyldighet att vid fångens frigifvande förvissa sig om, att han handlade i öfverensstämmelse med resolutionen.

På grund häraf anmodade jag Konungens befallningshafvande i Norrbottens län att förordna åklagare att inför vederbörlig domstol anhängiggöra och utföra åtal emot Burman för den försummelse, hvartill han enligt min mening gjort sig skyldig i förevarande fall.

Emot Burman anställdes därefter åtal inför Neder-Torneå och Karl Gustafs tingslags häradsrätt, som i utslag *den 26 maj 1896*, jämlikt 25 kapitlet 17 § strafflagen, dömde Burman att för den visade försummelsen i tjänsten böta tjugufem kronor.

Detta utslag har icke blifvit öfverklagadt.

Olaga insättande i häkte m. m.

I en den 10 oktober 1895 dagtecknad, den 12 i samma månad hit ingifven skrift, anmälde muraren Daniel Nyberg i Hofsberg kronolänsmannen i Ljusdals distrikt H. Sundius till åtal för tjänstefel, hvartill han enligt Nybergs mening gjort sig skyldig. Jämte åtskilliga påståenden, som jag fann icke böra till någon min åtgärd föranleda, innehöll klagoskriften hufvudsakligen följande: Den 4 oktober 1895 klockan sju på morgonen blef klaganden af kronolänsmannen Sundius anhållen och inspärrad å tingshuset i Ljusdal. Sedan klaganden fått kvarsitta därstädes till klockan omkring elfva förmiddagen, fördes klaganden till kronolänsmanskontoret, och den något öfver en tiondels mil långa vägen från tingshuset till länsmanskontoret fick klaganden gå med fängsel å händerna och sammankedjad med en annan person. Klaganden kunde, om så fordrades, genom flera i Ljusdal bosatta personers vittnesbörd styrka, att hvad Sundius föregifvit såsom skäl för klagandens häktande vore i allo obefogadt. Af åtskilliga intyg, som vore klagoskriften bilagda, framginge ock, att klaganden vore absolut nykter och jämväl eljest gjort sig väl känd. För att klaganden sålunda olagligen häktats yrkade klaganden ersättning, dels för tidsspillan med femtio kronor, och dels för kränkning af klagandens goda namn och rykte med tvåtusen kronor.

Vid skriften voro fogade åtskilliga handlingar:

1:o) ett af två personer utfärdadt intyg, innehållande, bland annat, att klaganden ifrågakomna dag klockan omkring half elfva förmiddagen med handklofvar på händerna förts till länsmanskontoret;

2:o) ett intyg af pastor i Ljusdals socken därom, att klaganden, hvilken sedan början af år 1877 vistats i Ljusdal, alltid uppfört sig arbetsamt och ordentligt samt aldrig varit för brott åtalad, äfvensom att klaganden gjort sig känd för absolut nykterhet;

3:o) ett af ordföranden i kommunalnämnden inom Ljusdals socken meddeladt intyg af innehåll att klaganden vore känd för redbarhet och ordentlighet; och

4:o) en handling, innefattande dels intyg af två personer att klaganden, hvilken med dem hade haft affärer sedan år 1884, vore nykter och pålitlig samt af ett fredligt temperament, i hvilket uttalande sex andra personer förklarat sig instämma, dels ock ett intyg därom, att klaganden alltid visat sig arbetsam, ärlig, nykter och af ett fridsamt sinnelag; varande sist omförmälda intyg, hvars utfärdare uppgaf sig hafva varit bekant med klaganden sedan år 1878, försedt med påskrift af jämväl aderton andra personer, hvilka antingen utan inskränkning eller med

utsättande af det år, från hvilket de varit bekanta med klaganden, instämt med intygets utfärdare.

Sedan jag lämnat Sundius tillfälle att yttra sig öfver den emot honom gjorda anmälan, inkom från honom förklaring, däri han androg: Att Sundius den 4 oktober 1895 insatt klaganden i häradshäktet i Ljusdal vore med sanningen öfverensstämmande, och att det varit Sundius' rättighet och skyldighet att så förfara, framginge af ett vid förklaringen fogadt intyg, hvars innehåll blifvit vid domstol beedigadt. För öfrigt vore såväl Nyberg som andra personer, hvilka i och för polisförhör insattes i häradshäktet den 3 och 4 oktober 1895, af Sundius åtalade för våld och misshandel mot polisman i tjänsteutöfning. Vid ifrågakomna tillfälle hade icke Sundius gifvit order om, att klaganden skulle beläggas med handbojor, men väl hade Sundius förut gifvit en allmän föreskrift att i fall af förevarande beskaffenhet använda handbojor, om sådan åtgärd skulle behöfvas. Klaganden hade i sin skrift till bestyrkande af sanningsenligheten af ett klagandens påstående åberopat, bland andra, två personer, hvilka, enligt hvad vid förklaringen fogade stämningsafskrifter utvisade, vore tilltalade för samma brott som klaganden, hvarför Sundius bestrede afseende å hvad de kunde hafva att säga. Beträffande de intyg från en del personer inom samhället, hvilka klaganden närslutit sin anmälan, ville Sundius anmärka, att dessa intyg vore af ringa betydelse, ty om än klaganden förr uppfört sig väl, något som Sundius lämnade därhän, torde vittnenas utsago, att klaganden deltagit i brottet i fråga, icke kunna förnekas. Under bestridande af klagandens ersättningsyrkande i allo ville Sundius slutligen uttrycka sin förvåning öfver den i uppenbart missförhållande tilltagna ersättningen för kränkningen af klagandens goda namn och rykte.

Vid förklaringen voro fogade, bland annat, ett af fyra personer undertecknadt intyg, af innehåll att klaganden den 30 september 1895 genom yttranden och sitt uppträdande i öfrigt hos en mängd folk, som sökte fritaga en anhållen person, underblåst oviljan mot polismakten och därigenom förledt till våld och misshandel mot polisman i tjänsteutöfning, äfvensom afskrifter af tre särskilda till Ljusdals tingslags häradsrätt utfärdade stämningar dels å klaganden för anstiftan till våld och misshandel å tjänsteman i tjänsteförrättning, dels ock å två andra personer för fylleri samt våld och misshandel mot tjänsteman i tjänsteförrättning; varande stämningen å klaganden dagtecknad den 11 oktober 1895 och de båda öfriga den 17 i samma månad.

I afgifna påminnelser anförde därefter klaganden: Då Sundius vidgått, att han den 4 oktober 1895 insatt klaganden i häktet utan annan

åberopad anledning, än som innefattades i ett förklaringen bilagdt intyg, hvilket vore utfärdadt 16 dagar efter häktningsåtgärden, vore uppenbart, att Sundius gjort sig skyldig till ansvar för olaga häktning. Sundius' uppgift, att berörda intyg med dess sväfvande innehåll blifvit af dess utfärdare inför häradsrätten beedigadt, vore sanningslös. Trots och godtycke men ej rätts- och pligtkänsla syntes varit hufvudmotiven för ifrågavarande häktningsåtgärd, för så vidt icke hat och illvilja förestafvat densamma. Ty det förefölle otänkbart, att en juridiskt bildad länsman, hvilket Sundius vore, skulle af blott oförstånd anse sig befogad att häkta bofasta personer, på sätt han gjort med klaganden. Sundius hade icke ens aktat nödigt delgifva klaganden stämning för det förmenta brottet, förr än han undfått del af klagandens emot honom gjorda anmälan hos justitieombudsmannen, eller den 13 oktober 1895, fastän klaganden häktades och lösgafs redan den 4 i samma månad, d. v. s. nio dagar förut. Hela förklaringen syntes afse att söka förbigå de ömtåligaste sidorna af de anmälda förhållandena, hvari Sundius dock enligt klagandens mening föga lyckats.

Af ett vid påminnelseskriften fogadt intyg inhämtades, bland annat, dels att klaganden ifrågakomna dag klockan sju på morgonen för den person, som utfärdat intyget, omtalat, att han vore kallad att infinna sig hos Sundius samma dag klockan nio förmiddagen, dels ock att klaganden, då Sundius kort därefter kommit gående, gått honom tillmötes och, efter en stunds samtal, af honom afförts till häktet.

* * *

Af handlingarna framgick således, att klaganden varit kallad att den 4 oktober 1895 klockan nio förmiddagen inställa sig i länsmannen Sundius' bostad i Ljusdal för att höras angående delaktighet i ett den 30 därförutgångne september förelupet uppträde, därvid tjänsteman skulle blifvit misshandlad; att då klaganden nämnde den 4 oktober klockan sju på morgonen å den genom Ljusdal löpande landsvägen sammanträffat med Sundius, denne uppmanat klaganden att medfölja till häradshäktet, där klaganden blifvit af Sundius insatt; att klaganden omkring tre timmar därefter, fängslad med handbojor och sammanlänkad med en annan på samma sätt fängslad person, förts gående från häktet till länsmannens omkring en tiondels mil därifrån belägna bostad; att, sedan han där undergått förhör, han omkring klockan elfva blifvit frigifven; samt att Sundius sedermera genom stämning af den 11 oktober, som den 13 i samma månad blifvit klaganden delgifven, instämt denne till Ljusdals tingslags häradsrätt den 30 i samma månad med påstående om

ansvar för »anstiftan till våld och misshandel å tjänsteman i tjänsteförrättning den 30 sistlidne september».

Ehuru polismyndighetens befogenhet med afseende på hållande af s. k. polisförhör icke är i lag bestämd, måste man dock medgifva nödvändigheten däraf, att myndigheten går tillväga med den kraft, som för ändamålet fordras. Men i ändamålsenligheten måste man ock söka måttstocken för bedömande af förfarandets befogenhet i slika fall.

Då, såvidt upplyst blifvit, klaganden icke vägrat hörsamma kallelsen att infinna sig vid polisförhöret, och ej heller anledning förefans att antaga, att klaganden, hvilken vore bofast i orten, skulle afvika, syntes mig Sundius hafva saknat hvarje skäl för sin åtgärd att insätta klaganden i häkte.

Men om Sundius redan genom nämnda åtgärd öfverskridit sin befogenhet, måste han jämväl anses hafva gjort sig skyldig till ett öfvergrepp genom klagandens beläggande med handbojor och hans sammankedjande med en annan fängslad person. I 19 § 21 momentet af kongl. förordningen om nya strafflagens införande den 16 februari 1864 stadgas, att, om *häktad* person ej kan säkert vårdas utan särskildt fängsel, må han därmed beläggas, dock ej annorlunda eller på längre tid än säkerheten fordrar. Då en sådan varsamhet vid användandet af särskildt fängsel är föreskrifven beträffande häktad person, måste detta gälla i ännu högre grad i ett fall sådant som det förevarande, då klaganden icke var att betrakta såsom häktad, och det icke i någon mån visats, att dylika åtgärder varit behöfliga för att få klaganden inställd vid polisförhöret. Sundius' förklaring, att han icke särskildt vid ifrågavarande tillfälle gifvit befallning att belägga klaganden med handbojor, kunde så mycket mindre fritaga honom från ansvar för hvad sålunda skett, som han medgifvit sig hafva en gång för alla meddelat en sådan befallning och icke tillsett, huru denna befallning i hvarje fall tillämpades.

Genom Sundius' tillvägagående mot klaganden hade denne icke allenast lidit obehörigt intrång i sin personliga frihet utan äfven blifvit kränkt till sitt medborgerliga anseende, och då jag således ansåg, att Sundius vid utöfning af sin tjänst visat oförstånd af straffvärd beskaffenhet, anmodade jag Konungens befallningshafvande i Gefleborgs län att förordna åklagare, som skulle vid vederbörlig domstol anställa åtal mot Sundius i enlighet med af mig utfärdad instruktion för åtalets utförande.

Med anledning häraf ställdes Sundius under tilltal inför Ljusdals tingslags häradsrätt, och under målets handläggning fordrade klaganden ersättning med tvåtusen kronor för det lidande, honom tillfogats genom

Sundius' ifrågavarande förfarande. Häradsrätten meddelade utslag i målet *den 15 juli 1896*, i hvilket utslag häradsrätten utlät sig: Emedan Sundius erkänt, att han, efter det Nyberg kallats att den 4 oktober 1895 klockan nio förmiddagen infinna sig å länsmanskontoret i Ljusdal för undergående af förhör rörande Nybergs delaktighet i ett den 30 därförutgångne september förelupet uppträde, därvid, utom annat, våld skulle utöfvats mot i tjänsteutöfning stadd polisman, förstnämnda dag klockan sju på morgonen insatt Nyberg uti det i tingshuset inrättade häradshäktet, där Nyberg kvarhållits i fyra timmar, eller till dess han uppförts till omförmälda förhör, ty och som Sundius så mycket mer saknat anledning till berörda förfarande mot Nyberg, som denne senare vore inom Ljusdals socken bofast och icke skäligen kunde antagas hafva haft för afsigt att vare sig afvika eller undandraga sig inställelse vid förhöret, efter hvars slut Nyberg genast frigifvits, men Sundius — äfven om han skulle tillsagt honom underlydande polismän att i händelse af behof å anhållna personer använda handbojor — icke kunde läggas till last, att Nyberg blifvit utan Sundius' vetskap vid afförandet från häktet af polismannen Axel Forsman belagd med handbojor och sammankedjad med en annan anhållen person, hvilken samtidigt inställts till förhör inför Sundius, alltså, och jämte det häradsrätten ogillade åklagarens talan mot Sundius såsom vållande därtill, att Forsman belagt Nyberg med fängsel, pröfvade häradsrätten rättvist på så sätt bifalla åtalet i öfrigt, att Sundius för den vårdslöshet och det oförstånd, han visat i sin tjänst genom att utan laga skäl beröfva Nyberg friheten under en tid af fyra timmar, dömdes att, jämlikt 25 kapitlet 17 § strafflagen, böta fyrtio kronor; och skulle Sundius godtgöra Nyberg för det lidande, som genom häktningsåtgärden honom orsakats, med skäliga ansedda trettio kronor, hvaremot Nybergs ersättningsanspråk i öfrigt lämnades utan afseende.

Mot detta utslag, hvilket jag icke fann skäl att öfverklaga, fullföljdes talan i Svea hofrätt såväl af Sundius, hvilken sökte ändring i utslaget, i hvad detsamma gått honom emot, som ock af Nyberg, hvilken yrkade, att Sundius måtte dömas till högre ansvar i målet, samt att Nyberg måtte tillerkännas större ersättning.

På de anförda besvären meddelade hofrätten *den 29 september 1896* utslag, däri hofrätten utlät sig, att som Nyberg icke vore behörig att i hofrätten fullfölja talan mot häradsrättens utslag, i hvad det rörde ansvar å Sundius, kunde Nybergs besvär i den delen icke till pröfning upptagas, och funne hofrätten hvarken Sundius, såvidt häradsrättens utslag gått honom emot, eller Nyberg beträffande ersättningsfrågan hafva anfört skäl, som kunde föranleda ändring i dessa delar af utslaget.

Öfver hofrättens utslag har Sundius anfört klagan genom besvär, som äro på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

Felaktigt förfarande af utmätningsman.

På sätt af min till nästlidet års Riksdag afgifna ämbetsberättelse (sid. 66) inhämtas, hade t. f. kronofogden L. Dahllöf hos Göta hofrätt öfverklagat Kinds häradsrätts utslag den 14 december 1895, hvarigenom Dahllöf dömts att böta femton kronor för det han å tjänstens vägnar utfärdat ett bevis rörande hinder för verkställighet af ett utaf bemälte hofrätt meddeladt utslag angående afhysning, hvilket bevis innehållit uppgifter, som icke funnits antecknade i den af Dahllöf förda dagbok i utsökningsmål. På de anförda besvären har hofrätten *den 5 oktober 1896* meddelat utslag, däri hofrätten utlåtit sig: Hofrätten funne väl Dahllöf genom utfärdandet af ifrågavarande bevis hafva förfarit felaktigt i sin tjänst, men, enär nämnda felaktiga förfarande ej kunde anses vara af beskaffenhet att böra till ansvar för honom föranleda, pröfvade hofrätten lagligt att, med upphäfvande af häradsrättens utslag, ogilla den emot Dahllöf i målet förda talan.

Hofrättens utslag har vunnit laga kraft.

Ärenden, som ej föranledt åtal.

I det följande redogöres för två ärenden, i hvilka genom min åtgärd vederbörande beredts ersättning för skada, som vållats genom fel i ämbete eller tjänst, utan att dock åtal för felen ägt rum.

Uti en hit insänd skrift anförde hemmansägarne Johan Magnus Hedqvist, Johan Hedqvist och Karl Hedqvist i Öjebyn klagomål i åtskilliga hänseenden emot häradshöfdingen i Piteå domsaga H. J. Kramer, därvid klagandena särskildt framstälde anmärkningar angående ett af Piteå tingslags häradsrätt den 23 december 1895, under ordförandeskap af häradshöfdingen Kramer, meddeladt beslut, hvarigenom ett emot klagandena anhängiggjordt mål blifvit afskrifvet i följd däraf, att käranden frånträdt sin talan. Sedan Kramer afgifvit förklaring i ärendet, fann jag de framstälda anmärkningarna vara af beskaffenhet att icke till vidare åtgärd från min sida föranleda, utom i fråga om klagandenas i skriften gjorda påstående, att häradsrätten i omförmälda beslut tillerkänt dem mindre ersättning för rättegångskostnad än vederbort. Handlingarna i ärendet gåfvo stöd för det antagande, att häradsrätten vid beslutets meddelande antingen förbisett, att klagandena bort tillerkännas ersättning för protokollslösen, eller

också beräknat godtgörelsen för klagandenas inställelse till lägre belopp än det, hvarom parterna varit ense.

Sedan jag i skrifvelse till häradshöfdingen Kramer fäst hans uppmärksamhet härpå, medgaf han, att det klagandena tillerkända ersättningsbeloppet blifvit »väl snäft tillmätt», och sedermera inkom Kramer med bevis, att han för klagandenas räkning hos magistraten i Piteå nedsatt ett belopp af tjugu kronor.

Då jag ansåg, att det för klagandenas räkning nedsatta beloppet innefattade skälig godtgörelse såväl för den förlust, klagandena lidit därigenom, att häradsrätten tilldömt dem för lågt beräknad ersättning för rättegångskostnad i ofvannämnda mål, som ock för den kostnad, som klagandena kunnat få vidkännas i följd af den hos mig gjorda angifvelsen, fann jag icke skäl att i ärendet vidtaga ytterligare åtgärd.

Sedan rådstufvurätten i Kristianstad genom utslag den 26 mars 1895 förpligtat byggmästaren C. G. Svensson därstädes, jämte andra personer, i egenskap af innehafvare utaf firman »Sibbhults glasbruk, J. Aug. Andersson & C:o», att en för alla och alla för en till Axel Cronholm såsom innehafvare af Jönköpings juridiska byrå i Stockholm på grund af en utaf bemälta firma utställd vexel utgifva 221 kronor 76 öre jämte ränta, vexelprovision och kostnader, samt den å berörda utslag grundade rätt blifvit slutligen öfverlåten å B. A. Birger i Stockholm, sökte denne under åberopande af de å utslaget tecknade öfverlåtelser och med företeende af vexeln i hufvudskrift att erhålla verkställighet å utslaget medelst utmätning hos Svensson. T. f. stadsfogden E. Lundholm, hvilken af öfverexekutor i Kristianstad förordnats att i laga ordning verkställa utslaget, förklarade emellertid den begärda utmätningen icke kunna verkställas, enär Birger icke, på sätt 39 § vexellagen föreskrefve, genom innehållet af vexelns text eller genom behörigen sammanhängande och till honom fortgående öfverlåtelser visat sig vara berättigad att fordra och uppbära betalning för vexeln.

I en till mig ingifven skrift anmälde därefter Birger detta Lundholms åtgörande till laga beifran, och yrkade Birger tillika, att Lundholm måtte förpligtas ersätta af honom därigenom orsakad skada. Sedan jag lämnat Lundholm tillfälle att yttra sig öfver den emot honom gjorda angifvelsen, inkom han med förklaring, däri han hufvudsakligen utvecklade hvad han redan i protokollet öfver utmätningsärendet anfört till stöd för sin vägran att meddela verkställighet.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit fann jag, att de af Lundholm anförda skälen för hans vägran att verkställa ifrågakomna

utslag gåfvo vid handen, att han vid pröfning af klagandens anhållan om verkställighet ingått på en undersökning af omständigheter, hvilka en utmätningsman icke äger att i denna sin egenskap taga under bedömande. Jag ansåg därför, att Lundholm i förevarande hänseende gjort sig skyldig till fel i sin tjänst såsom t. f. stadsfogde, och genom detta fel hade otvifvelaktigt tillskyndats klaganden skada, som det följaktligen tillkom Lundholm att ersätta. Med afseende å hvad handlingarna innehöllo angående de kostnader, som Birger måst vidkännas dels för omförmälta utmätningsärende och dels för den hos mig gjorda angifvelsen, ansåg jag, att ett belopp af trettio kronor utöfver den afgift af sex kronor 75 öre, som påförts protokollet öfver utmätningsärendet, kunde betraktas såsom skälig godtgörelse, och fann jag mig därför böra lämna Birger mitt biträde för att af Lundholm utfå nämnda båda belopp. Innan emellertid annan åtgärd för sådant ändamål af mig vidtogs, lämnade jag Lundholm tillfälle att tillfredsställa Birgers ersättningsanspråk.

Sedan därefter till mig inkommit ett af Birger utfärdadt kvitto, hvarigenom han erkände sig hafva af Lundholm erhållit nyssnämnda ersättningsbelopp, fann jag mig icke böra i ärendet vidare åtgöra.

Lagskipningens tillstånd.

I afseende å lagskipningens tillstånd hänvisar jag i hufvudsak till förestående redogörelse för anstälda åtal, och har jag därjämte trott, att af de iakttagelser, jag varit i tillfälle att i nämnda hänseende göra, följande kunde förtjäna att här omnämnas.

Angående vårdnaden öfver förmynderskapen.

I. Den vigtigaste af dessa iakttagelser, och som jag därför också nämner först, afser underdomstolarnes vårdnad öfver förmynderskapen. Medan denna vårdnad mångenstädes utöfvas i full öfverensstämmelse med lagens stadganden och med all den omsorg, som sakens stora vigt kräfver, synes mig å andra ställen hvarken intresset för denna del af ämbetsförvaltningen vara tillräckligt lifligt, ej heller uppfattningen af hvad lagen härutinnan ålägger domstolen såsom öfverförmyndare i alla afseenden fullt riktig. Resediarierna för såväl det senaste som de närmast föregående åren visa, att jag icke sällan nödgats göra anmärkningar i afseende å förmynderskapens öfvervakande. Men det är icke om de uppenbara försummelserna i detta afseende, jag velat tala, utan om några ganska allmänt gängse sedvänjor härutinnan, hvilka synas mig icke öfverensstämma vare sig med lagens bokstaf eller dess syfte.

Lagen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom den 18 april 1884 föreskrifver i § 6, att förmyndare skall för hvart kalenderår afsluta räkning öfver allt det han har om händer och före den 15 februari följande år ingifva räkningen till vederbörande gode män. Detta stadgande tillämpas nu ganska allmänt sålunda, att förmyndare — och följaktligen äfven god man för frånvarande sterbhusdelägare — icke anses skyldig att afgifva redovisning förr än ett helt kalenderår förflutit, sedan förordnandet meddelades, så att t. ex. en förmyndare eller god man, som förordnats under år 1893, tidigare eller senare på året, därest han underlåtit att före den 15 februari 1894 aflämna redovisning för den del af år 1893, hvarunder han innehaft befattningen, icke under år 1894 erhållit föreläggande att sådant fullgöra, utan först om han äfven försummat att före den 15 februari 1895 fullgöra sin redovisningsskyldighet, erhållit föreläggande i sådant hänseende. Om då förordnandet meddelats i början af år 1893 och det år 1895 gifna föreläggandet i bästa fall fullgöres i slutet af samma år, har en tid af nära tre år förflutit, innan förmyndarens förvaltning blir på något sätt kontrollerad. På några ställen har man modifierat denna tillämpning så, att om en förmyndare är förordnad under första hälften af ett år, han anses skyldig att före den 15 februari följande år aflämna redovisning, hvaremot den, som förordnats under senare hälften af året, får ett års längre anstånd.

En annan praxis, som står i visst samband med den nu nämnda och som särskildt i förening med densamma minskar verksamheten af den lagstadgade kontrollen öfver förmyndareförvaltningen, är att, när föreläggande skall meddelas att aflämna redovisning, icke meddela sådant förr än sent på året, ofta vid höstetinget och i sådant fall icke alltid vid dess början. Detta, som ofta sker i full afsigt att lämna förmyndaren anstånd med räknings afgifvande, innebär således ett obehörigt eftergifvande af stadgandet därom, att räkningen skall på viss tid aflämnas, ett stadgande, som dock, enligt justitieministerns yttrande till statsrådsprotokollet vid framläggande af förslaget till 1884 års förordning, tillkommit just i syfte att »gode männen måtte hinna i god tid begynna och fullborda sin granskning och rätten sättas i tillfälle att tidigare än dittills varit möjligt förelägga försumlige förmyndare att fullgöra sin skyldighet i detta hänseende». Fordran på ett snabbare och kraftigare ingripande mot försumlige förmyndare bemötes från deras sida, som vårdnaden åligger, vanligen därmed, att då den medborgerliga tunga, som förmynderskap innebär, särskildt för allmogen är ganska kännbar, den icke bör genom en alltför sträng lagtillämpning ännu mera ökas,

att ett strängare förfarande mot förmyndare också städse väcker starkt missnöje, att ett föreläggande att afgifva räkning för kortare tid än helt år i de flesta fall endast skulle framkalla en anmälan, att boet ännu icke hunnit utredas, hvarjämte i fråga om tiden för meddelande af föreläggande framhålles särskildt af landtdomarne, att mängden af öfriga göromål icke tillåter dem att förr än som sker genomgå gode männens förteckningar och förmynderskapsrotlarne samt meddela erforderliga föreläggande. Jag har till och med såsom ett direkt stöd i lagen för de af mig nu anmärkta bruken vid flera tillfällen hört åberopas den i slutet af § 8 i 1884 års förordning efter stadgandet om föreläggande för försumlige förmyndare inskjutna mening: »och förfare i öfrigt efter omständigheterna».

Det synes mig tydligt, att af dessa skäl endast landtdomarnes åberopade brist på tid att förr än som sker meddela föreläggande förtjänar något afseende. Att dessa ämbetsmän, särskildt i de större domsagorna, stundom äro öfverhopade af göromål, låter sig icke förnekas, men vigten af en verksam kontroll å förmyndarevården synes mig så stor, att hvad i sådant hänseende kan göras icke borde få stå tillbaka för andra göromål, och jag har för öfrigt anledning antaga, att arbetet med föreläggandena i de flesta fall icke behöfver vara af synnerligen tidsödande beskaffenhet, hvartill kommer att, i samma mån domstolen med allvar utöfvar sitt öfverförmynderskap, minskas arbetet därmed, i det att förmyndarnes försummelser blifva mindre talrika. Att hänsyn till förmyndarnes bekvämlighet skulle utgöra giltigt skäl för åsidosättande af de omyndiges intressen, kan jag icke medgifva. Det torde dessutom icke kunna bestridas, att de flesta förmynderskap, särskildt på landsbygden, äro af den beskaffenhet, att upprättande af räkning däröfver icke lärer vålla mycket besvär, och i samma mån som förmyndaren har mera att förvalta, äger han ju i sitt arfvode större ersättning för sitt besvär. Om den omyndiges egendom endast utgöres af delaktighet i ett dödsbo, som icke hunnit utredas och skiftas, då tiden för afgifvande af redovisning för förmynderskapet inträder, bör anmälan därom göras hos gode männen, en anmälan, som naturligtvis icke kan vara förenad med afsevärdt besvär. Kommer jag slutligen till det ofvan anförda uttrycket i § 8 af 1884 års förordning »och förfare i öfrigt efter omständigheterna», så torde endast ett aktgifvande på det sammanhang, hvari detsamma i paragrafen förekommer, vara tillräckligt för att öfvertyga en hvar därom, att därmed icke gifvits någon anvisning till efterlåtenhet mot försumlige förmyndare utan tvärtom en maning att städse så

förfara, att lagens ändamål, skyddande af de omyndiges rätt, därigenom på bästa och i hvarje fall lämpligaste sätt tillgodoses.

Det har synts mig vara af vigt att på detta sätt fästa en mera allmän uppmärksamhet på dessa förhållanden. Att vår lagstiftning med den frihet att råda öfver myndlingens medel, den lämnar förmyndaren, icke på ett tillfredsställande sätt betryggar de omyndiges rätt, torde vara allmänt erkändt. Det måste då vara så mycket vigtigare, att intet eftergifves af hvad som i afseende på kontroll öfver förmyndarne är stadgadt för tillvaratagande af deras rätt, som icke själfva kunna bevaka densamma.

Ofullständighet i saköreslängderna.

II. Vid inspektionerna under ämbetsresorna såväl som vid granskningen af de till justitieombudsmansexpeditionen insända fångförteckningarna har ofta iakttagits, att underdomstolarnes saköreslängder icke alltid föras med föreskrifven fullständighet. Enligt kongl. kungörelsen den 29 januari 1861 skall saköreslängd utvisa, bland annat, förbrytelsen, för hvilken böterna ålagts, samt deras belopp. En af mina anmärkningar gäller, att förbrytelsen, för hvilken böterna ålagts, i vissa fall icke i saköreslängderna angifves med tillräcklig fullständighet. I fråga om de brott eller förseelser, för hvilka lagen utsätter särskildt straff vid iteration, upptaga nämligen saköreslängderna ofta icke, för hvilken resa bötesstraffet blifvit ådömdt. En annan anmärkning, jag har att framställa, afser ofullständighet i angifvande af straffet, i det att, då en person genom samma utslag dömts till särskilda bötesstraff, i saköreslängden icke upptagas de särskilda bötesbeloppen utan endast deras summa.

Det kan möjligen vid första påseendet förefalla, som skulle dessa anmärkningar vara af mindre vigt med afseende å saköreslängdernas närmaste och hufvudsakliga ändamål att ligga till grund för verkställighet af bötesstraffen, men, såsom jag strax skall påvisa, sakna de icke betydelse i nämnda hänseende, om än närmaste anledningen för mig att framhålla dessa ofullständigheter är, att de motverka ändamålet med den granskning, som fångförteckningarna härstädes undergå. Denna granskning, hvilken sker i syfte att, såsom i den för justitieombudsmannen gällande instruktion yttras, lämna justitieombudsmannen fullständig upplysning »om anledningen till åklagade personers häktande och tiden för deras hållande i fängsligt förvar», måste, för att blifva så fullständig som föreskrifvet är, omfatta äfven lagligheten af utslagens innehåll, såvidt densamma kan bedömas af de i fångförteckningarna

gjorda anteckningar, och dessa förteckningar lämna således äfven i sin mån bidrag till kännedom om lagskipningen i riket.

Hvad den förra anmärkningen beträffar eller att saköreslängderna icke angifva, för hvilken resa af vissa brott ett bötesstraff ådömts, lärer icke kunna bestridas, att en fullständig uppgift om förbrytelse af sådant slag icke föreligger, med mindre än att resan angifves. Och då i fråga om dessa brott och förseelser äro stadgade särskilda straff för hvarje ny resa, blir det i brist af upplysning härom omöjligt att bedöma, huruvida den stadgade latituden blifvit af domaren iakttagen. Ofullständighet i det andra anmärkta afseendet, eller beträffande beloppen af särskilda bötesstraff, är bestämdt stridande mot författningens föreskrift och medför tydligen samma ovisshet i afseende på utslagets laglighet, som nyss nämnts, då ju för vissa slag af brott visst maximum eller minimum af böter är stadgadt. Men ifrågavarande ofullständighet kan äfven vålla hinder eller uppehåll med verkställigheten af utslaget, ty om den dömde vid undersökning skulle befinnas äga tillgångar, ehuru icke uppgående till hela det sammanlagda bötesbeloppet, måste upplysning inhämtas om de särskilda bötesbeloppens storlek för bedömande af, huruvida tillgångarne förslå till gäldande af något eller några af dem.

Då vid granskning af fångförteckningarna ofullständighet i något af nu anmärkta hänseenden iakttages, måste ofta utslaget från vederbörande domstol infordras och således en skriftvexling uppstå, som kunnat undvikas.

Långsamhet med lagsökningsmålens afgörande.

III. En oeftergiflig egenskap hos den exekutiva processen är skyndsamhet, och skälen därtill äro för allmänt erkända för att behöfva upprepas. Nya lagberedningen yttrade i sitt förslag till nya utsökningslagen, att beredningen, för att med lagsökningsförfarandet måtte ernås hvad man därmed afsåge, sökt ordna detsamma så, att tidsutdrägt och omgång i möjligaste mån undvekes. Och lagberedningen fortsätter: Till detta mål syfta de af beredningen i afseende å sättet för lagsökningens delgifvande och sakens handläggning i öfrigt föreslagna stadganden, såsom att gäldenären icke må medgifvas längre förklaringstid än, med afseende på orten, där han vistas, af öfverexekutor pröfvas nödig; att gäldenärens uteblifvande med förklaring icke hindrar målets afgörande; att, såvida borgenären vill med påminnelser bemöta gäldenärens svar, viss kort tid därför bör honom föreläggas; att någon vidare skriftvexling mellan parterna ej må äga rum; att sådana invändningar, som enligt rättegångsbalken äro dilatoriska, icke, där de ogillas, föranleda uppskof med lagsökningsförfarandet; och *att utslag bör gifvas*

ofördröjligen, sedan målet kommit i det skick, att det kan afgöras, o. s. v. Vid denna sista, i § 33 inrymda bestämmelse har jag ansett mig äga anledning att här fästa särskild uppmärksamhet. Jag har nämligen vid granskning af öfverexekutorernas dagböcker i utsökningsmål funnit, att lagsökningsmålen ofta icke afgöras med den skyndsamhet, som genom nämnda lagstadgande är anbefald. Dröjsmål af 4—6 veckor och ännu längre, sedan målen kommit i det skick, att de kunna afgöras, kan nästan sägas höra till regeln. I de enstaka fall, då dröjsmålet utsträckts till i det närmaste ett halft år, har orsaken varit rent förbiseende, men i öfriga fall hafva vederbörande sökt försvara den anmärkta långsamheten, någon gång därmed, att större skyndsamhet icke vore med tillgängliga arbetskrafter möjlig, men vanligen endast genom åberopande af gammal vedertagen ordning, såsom att dessa mål icke plägade företagas till afgörande, förr än ett visst antal blifvit färdigt eller förr än konceptutslagen fylde en skrifven tern, och dylikt.

Jag har emellertid med framhållande af utsökningslagens syfte och uttryckliga stadgande fäst vederbörandes uppmärksamhet på nödvändigheten af dessa måls behandling med den skyndsamhet, som deras vigt kräfver och som, utan åsidosättande af andra lika angelägna göromål, är möjlig.

Expeditionssätt för landtmäteriförordnanden.

IV. I en hit insänd skrift förmälte kommissionslandtmätaren i Kristianstads län A. W. Sandberg, att för honom utfärdade förordnanden å landtmäteriförrättningar expedierats på olika sätt i särskilda län, nämligen i en del län utan lösen eller andra kostnader, i ett län utan lösen men med särskilda kungörelsekostnader, i ett län med stämpel till belopp af tre kronor och kungörelsekostnader samt i ett län endast med tre kronors stämpel. I skriften framhölls tillika, att en landtmätare i de län, i hvilka lösen påfördes, icke finge tillgodonjuta den fördel, som 15 § skiftesstadgan medgåfve, eller att ofördröjligen få sig förordnandet tillsändt, med mindre lösen därför erlades. Häraf kunde jämväl följa, att dylika förordnanden komme att under en oviss tid blifva liggande å landskanslien, hvaraf åter olägenheter kunde uppstå. Sandberg hemstälde därför, att jag måtte vidtaga den åtgärd, som kunde vara af nöden, för att likhet inom hela riket måtte vinnas med afseende å utfärdandet af ifrågakomna förordnanden.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt aflät jag till samtliga länsstyrelser i riket skrifvelser med anhållan om upplysning, huru vid meddelande af förordnande för landtmätare att verkställa laga skifte

eller annan landtmäteriförrättning plägade af länsstyrelserna förfaras, samt hvilka grunder därvid vore bestämmande.

Af de svar, som på dessa skrifvelser till mig ingått, har jag inhämtat, att hos de särskilda länsstyrelserna i riket förekomma åtskilliga skiljaktigheter i form såväl med afseende på omförmälta ärendens förberedande behandling, där sådan skall äga rum, som ock i fråga om ärendenas slutliga afgörande.

I 13 § af skiftesstadgan den 9 november 1866 lämnas en allmän föreskrift, att, om i en ansökning om förordnande för landtmätare att verkställa laga skifte eller annan landtmäteriförrättning viss förrättningsman blifvit föreslagen, utan att ansökningen varit undertecknad af alla dem, som förrättningen enligt tillgängliga upplysningar kan angå, skall Konungens befallningshafvande genom kungörelse, som uppläses från predikstolen i den eller de socknar, hvarest skifteslaget är beläget, förelägga öfrige vederbörande att inom viss kort tid och vid förlust af rättigheten att i frågan vidare höras, inkomma med yttrande, huruvida de förena sig med sökanden i valet af förrättningsman.

Sådant föreläggande expedieras i de flesta län genom att införas i länskungörelserna. Så sker alltid i Stockholms län, Upsala län, Södermanlands län, Östergötlands län, Jönköpings län, Kronobergs län, Blekinge län, Hallands län, Göteborgs och Bohus län, Skaraborgs län, Örebro län, Vestmanlands län, Vesternorrlands län och Vesterbottens län. Föreläggandet införes i dessa län i den serie af länskungörelserna, hvars tryckning icke skall af statsmedel bekostas, hvarför detsamma påföres den för enskildes kungörelser sedvanliga afgiften. Kungörelsen torde vanligen innehålla erforderliga föreskrifter om dess behöriga uppläsande, men undantagsvis förekommer (t. ex. i Vesternorrlands län), att sökanden förelägges att hos Konungens befallningshafvande uttaga ett exemplar af den tryckta kungörelsen och föranstalta om dess uppläsande, hvarefter sökanden för ansökningens fullföljande har att inkomma med bevis, att tillkännagifvandet blifvit vederbörligen kungjordt.

Utan någon afgift utfärdas kungörelse med ifrågavarande föreläggande i Kalmar län, Kristianstads län, Malmöhus län, Värmlands län, Jämtlands län och Norrbottens län. I flertalet af nu uppräknade län synes kungörelsen utskrifvas i erforderligt antal exemplar, som genom kronobetjäningen befordras till uppläsning. I Värmlands län förekommer det afvikande expeditionssätt, att handlingarna förses med kommunikationsresolution, innehållande det föreskrifna föreläggandet, som meddelas utan afgift, hvarefter kungörandet af denna resolution

ombesörjes af Konungens befallningshafvande, om ej sökanden särskildt åtagit sig bestyret därmed.

Likaledes såsom kommunikationsresolution, men med den för sådan resolution i allmänhet föreskrifna stämpelafgift till belopp af en krona, expedieras kungörelsen i Elfsborgs län och Gefleborgs län, hvarvid dock den olikhet äger rum, att i sistnämnda län Konungens befallningshafvande föranstaltar om resolutionens behöriga uppläsande, hvaremot i Elfsborgs län kungörandet alltid sker genom sökandens försorg.

I Gotlands län medför kungörandet i regeln icke någon kostnad, men sådan kan dock därstädes förekomma. Om kungörelsen skall upplästas i allenast en kyrka eller i två eller flera till samma pastorat hörande församlingars kyrkor, utskrifves särskild kungörelse, som befordras till uppläsning genom Konungens befallningshafvandes försorg, men i annat fall intages tillkännagifvandet i de tryckta länskungörelserna emot vanlig afgift.

Vidkommande därefter sättet för expedierande af själfva förordnandet för landtmätaren råder skiljaktighet dels med afseende på antalet expeditioner, i det att än allenast en expedition än åter två expeditioner utfärdas, dels ock angående frågan, huruvida utfärdad expedition bör beläggas med stämpel eller icke. Sålunda utfärdas i de flesta län angående förordnandet allenast en expedition, hvilken, i vissa län belagd med stämpel men i andra län fri från stämpel, tillställes den förordnade landtmätaren; i några län utfärdas alltid två expeditioner, den ena, stämpelbelagd, till sökanden, den andra, utan stämpel, till landtmätaren; hvarjämte i några län allt efter omständigheterna kan förekomma, att en eller två expeditioner utfärdas, samt att expedition stämpelbelägges eller lämnas utan afgift.

Allenast en expedition, försedd med stämpel i enlighet med gällande bestämmelser om stämpelbeläggning af utslag eller resolution, innefattande hufvudsakligt beslut, utfärdas i följande län, nämligen Stockholms län, Upsala län, Södermanlands län, Gotlands län, Blekinge län, Skaraborgs län, Värmlands län, Örebro län, Vestmanlands län, Gefleborgs län och Vesternorrlands län. Likaledes i ett exemplar men utan stämpelafgift expedieras förordnandet i Östergötlands län, Jönköpings län, Kronobergs län, Malmöhus län, Göteborgs och Bohus län, Elfsborgs län och Kopparbergs län. Två expeditioner utfärdas alltid i Kalmar län (numera), Vesterbottens län och Norrbottens län, i hvilka län för sökandens räkning utskrifves ett stämpelbelagdt exemplar af länsstyrelsens beslut i ärendet, hvarförutom särskildt förordnande i form af protokollsutdrag eller afskrift af beslutet sändes till den förordnade landt-

mätaren utan afgift. I Hallands län utfärdas i regel allenast en expedition, hvilken lämnas utan stämpelafgift. Om emellertid efter kungörelse yrkas, att annan landtmätare må förordnas än den af sökanden föreslagne, afgöres ärendet såsom ett vanligt mål genom utslag, belagdt med stämpel, och först sedan detta utslag vunnit laga kraft, meddelas förordnandet i skrifvelse till den förordnade landtmätaren. I Jämtlands län utfärdas förordnandet genom resolution med stämpel, och denna resolution, hvilken utskrifves särskildt med rubrik i alla fall, då stridighet yppas angående valet af förrättningsman, utfärdas, om annan än den af sökanden föreslagne förordnas, i två stämpelbelagda exemplar, af hvilka det ena tillställes den förordnade förrättningsmannen och det andra utlöses af sökanden. Slutligen har Konungens befallningshafvande i Kristianstads län i sitt svar å min skrifvelse meddelat, att i nämnda län, hvarest förordnandet i regeln utfärdas i allenast ett exemplar, som belägges med stämpel och tillställes landtmätaren emot erläggande af stämpelbeloppet, i ett särskildt fall, då en landtmätare vägrat att förskottsvis erlägga den sökanden påförda stämpelafgiften, blifvit så förfaret, att förordnandet tillstälts den lösenskyldige parten, hvarjämte landtmätaren kostnadsfritt erhållit ett utdrag af länsstyrelsens protokoll i ärendet.

Hvad angår till sist den af Sandberg antydda möjligheten, att ifrågavarande förordnanden under någon tid kunna blifva kvarliggande å landskanslien, så bör tydligen icke något dröjsmål med förordnandets öfversändande till landtmätaren ifrågakomma, om på förordnandet icke debiterats någon kostnad, vare sig på den grund, att afgift öfverhufvud icke påföres i ärendet, eller därför att däri samtidigt utfärdas två expeditioner, af hvilka den ena kostnadsfritt tillhandahålles landtmätaren. Men i andra fall kan utan tvifvel dröjsmål äga rum, om förordnandets öfversändande göres beroende af, att den kostnad, som påförts förordnandet, förut blifvit erlagd. Det sätt, hvarpå kostnaden uttages, får därför i detta hänseende en viss betydelse. I några län plägar afgiften erläggas af sökanden eller ombud för honom, innan förordnandet afsändes till landtmätaren. Däremot har i åtskilliga andra län utbildat sig den praxis, att landtmätaren förskjuter den å förordnandet debiterade kostnaden. Detta sker åter på olika sätt i särskilda län. Sålunda förekommer, att förordnandet öfversändes till landtmätaren med uppmaning åt honom att insända afgiften, eller också att afgiften debiteras landtmätaren af den hos Konungens befallningshafvande anstälde kommissionären, hvilken i sådant fall torde vara den, som öfversänder förordnandet. Slutligen synes mig vara särskildt anmärkningsvärdt, att i

ett par län förordnandet tillställes förrättningsmannen genom vederbörande magistrat eller genom kronobetjäningen emot erläggande af den förordnandet påförda kostnaden. Ehuru nu omförmälda sätt för afgiftens uttagande i regeln icke torde orsaka dröjsmål, kan sådant dock inträffa, t. ex. om sökanden eller hans ombud skulle försumma att utlösa förordnandet, eller om landtmätaren skulle vägra att erlägga afgiften, då den affordras honom innan och såsom vilkor för att förordnandet varder honom tillställdt. I öfrigt framgår icke af svaren på mina till länsstyrelserna aflåtna skrifvelser, att i de län, inom hvilka afgift påföres förordnandet, något dröjsmål med förordnandets öfversändande äger rum, och merendels har uttryckligen förklarats, att förordnandet ofördröjligen efter dess meddelande afsändes.

* * *

Lämpligheten däraf, att i fråga om åtgärder, som offentliga myndigheter i denna sin egenskap hafva att vidtaga, i hufvudsak samma praxis följes i väsentligen likartade fall, kan icke vara underkastad tvifvel. Särskildt gäller detta om de fall, i hvilka allmän eller enskild rätt kan på olika sätt påverkas af skiljaktiga förfaringssätt, hvilket, enligt hvad det föregående gifver vid handen, är förhållandet med vissa af de skiljaktigheter, som förekomma vid expedierande af förordnanden för landtmätare. Tydligt torde emellertid vara, att lagstiftningen icke kan i detalj föreskrifva, huru beskaffadt expeditionssättet i hvarje förekommande fall bör vara, utan måste i detta hänseende ett visst utrymme lämnas åt praxis. Å andra sidan har praxis att följdriktigt tillämpa de bestämmelser, som kunna vara gifna. Här torde därför böra tillses, i hvilken mån ifrågakomna skiljaktiga expeditionssätt hafva stöd i lag eller eljest motsvara hvad sakens natur kan anses fordra.

Vidkommande först frågan därom, huru sådant föreläggande bör expedieras, som det enligt 13 § skiftesstadgan tillkommer Konungens befallningshafvande att meddela, så synes mig det expeditionssätt, enligt hvilket kungörandet betraktas såsom kommunikation af ansökningen och föreläggandet meddelas i kommunikationsresolution — ett expeditionssätt, som dock endast hos tre länsstyrelser förekommer — icke hafva stöd i ordalagen i ofvan anförda lagrum, och därjämte torde detta expeditionssätt i de fall, då kungörandet bör ske i mer än en kyrka, medföra onödigt dröjsmål med ärendets afgörande. Om sålunda goda skäl synas mig tala emot att expediera kungörelsen såsom kommunikationsresolution, återstår att tillse, huruvida tillkännagifvandet bör inflyta i de tryckta länskungörelserna

eller särskildt utskrifvas i nödigt antal exemplar. Då uttrycklig föreskrift saknas angående hvad som bör i länskungörelserna intagas, torde Konungens befallningshafvande äga att efter omständigheterna afgöra, om det ena eller andra af sistnämnda expeditionssätt skall användas. Införes tillkännagifvandet i länskungörelserna, lärer detsamma med stöd af bestämmelserna i kongl. cirkuläret angående godtgörande af kostnaderna för tryckning af länsstyrelsernas kungörelser den 30 november 1876 böra ingå i den serie af länskungörelserna, hvars tryckning icke skall af statsmedel bekostas. Det synes därför, som om vid valet af expeditionssätt man icke kan lämna utan hänsyn, att föreläggandets intagande i länskungörelserna medför kostnad för enskilde, utan att därigenom i någon mån beredes statsverket ersättning för det besvär, som kungörelsens utfärdande ådrager vederbörande myndighet. Föreläggandets intagande i länskungörelserna torde sålunda skäligen kunna inskränkas till de säkerligen mycket få fall, då kungörelsen skall upplästas i så många kyrkor, att det kan anses vara afsevärdt betungande för Konungens befallningshafvande att låta utskrifva ett exemplar af densamma för hvarje kyrka.

Hvad därefter angår frågan, i hvilken form ett ärende angående begärdt förordnande för landtmätare bör af Konungens befallningshafvande slutligen afgöras, och huru ett meddeladt förordnande bör expedieras, så torde grunderna härför vara att hämta hufvudsakligen från gällande författningar angående expeditionslösen och angående stämpelafgiften. Enligt 10 § af förordningen angående expeditionslösen är sökande, med vissa undantag, om hvilka här icke är fråga, skyldig att utlösa utslag, resolution eller annan expedition, innefattande hufvudsakligt beslut. Innebörden af denna lösenskyldighet framgår af förordningen angående stämpelafgiften, enligt hvilken resolution, innefattande hufvudsakligt beslut, tecknadt å företedd handling, inom den afdelning af statsmyndigheterna, dit Konungens befallningshafvande hänföres, skall beläggas med tre kronors stämpel, och samma stämpelafgift är i förordningen fastställd för första arket af utslag med rubrik eller resolution med rubrik. Å andra sidan är att märka, att förordningen angående stämpelafgiften innehåller en allmän föreskrift angående stämpelfrihet för andra förordnanden än vissa sådana, som särskildt angifvas i förordningen. De sålunda särskildt angifna slagen af förordnanden äro förordnande, hvarigenom ämbete eller tjänst tillsättes, samt förordnande att viss tid eller tills vidare förvalta ämbete eller tjänst, då därmed följer rätt till den med ämbetet eller tjänsten förenade inkomst. Stämpelförordningen stadgar vidare i 7 §, att från stämpelafgift enligt

förordningens första artikel åtnjutes befrielse af ämbets- och tjänsteman i allt hvad till ämbetet eller tjänsten hörer. Motsvarande stadgande i fråga om lösen gifves i 13 § af förordningen angående expeditionslösen, hvilken förordning därjämte i 15 § meddelar den föreskrift, att åt vederbörande skall utan lösen utfärdas, bland andra expeditioner, förordnande å tjänsteförrättning eller annat allmänt uppdrag.

Af dessa särskilda stadganden torde framgå, å ena sidan att landtmätaren, hvilken för hvarje förrättning behöfver förordnande af vederbörande myndighet, icke må betungas med någon afgift för erhållande af sådant förordnande, samt å andra sidan att det ingalunda kan anses oskäligt, att sökanden i dylika ärenden, i likhet med andra sökande, får vidkännas lösen för den expedition, som innefattar hufvudsakligt beslut på hans ansökning. Denna regels tillämpning är enkel i de fall, då två expeditioner utfärdas. Af dessa bör den ena, såsom utgörande besked på sökandens framställning, stämpelbeläggas i vanlig ordning, samt den andra, innefattande förordnandet, tillhandahållas den förordnade förrättningsmannen utan kostnad för denne. Däremot lärer det icke kunna anses riktigt att utfärda två stämpelbelagda expeditioner, hvilket, såsom förut blifvit nämndt, förekommer i ett län i det fall, att efter kungörelse i ärendet stridighet uppkommer angående valet af förrättningsman samt Konungens befallningshafvande därtill förordnar annan än den af sökanden föreslagne. Ty att den förordnade landtmätaren skulle definitivt erlägga afgiften för det utfärdade förordnandet torde, såsom nyss påpekats, strida emot ofvan anförda lagrum, som gifva vid handen, att tjänsteman bör utan kostnad erhålla de expeditioner, han i tjänsten behöfver, och detta kan icke rubbas af den omständigheten, att landtmätaren, som uppbär arfvode för sina förrättningar, kan sägas hafva fördel af att förordnande honom meddelas. Skulle åter i ett fall af nyss angifven beskaffenhet landtmätaren i sin räkning öfver förrättningskostnaderna upptaga den af honom utgifna stämpelafgiften till förordnandet, skulle häraf blifva en följd, att sökanden eller skifteslaget skulle drabbas af dubbla kostnader för samma sak.

Om sålunda det expeditionssätt, enligt hvilket två expeditioner utfärdas, den ena stämpelbelagd, den andra fri från stämpel, kan sägas väl öfverensstämma med gällande författningar, lärer emellertid häraf ingalunda följa, att nämnda expeditionssätt är det enda lagliga och riktiga. En sådan slutsats vore nämligen berättigad allenast under den förutsättning, att lagstiftningen i alla afseenden lämnade föreskrifter angående hvilket expeditionssätt i hvarje särskildt fall vore tillåtet, men, såsom redan blifvit anmärkt, är detta icke förhållandet. Om sålunda

en länsstyrelse anser, att ett ärende angående begärdt förordnande för landtmätare kan slutligen afgöras genom utfärdande af allenast en expedition, äfven i det fall att ansökningen bifalles, torde hinder ej möta för detta expeditionssätt, men i sådant fall bör å andra sidan tillses, att hithörande lagbestämmelser erhålla behörig tillämpning. Utfärdas allenast en expedition, innefattar denna i själfva verket såväl ett svar å den gjorda ansökningen som ett förordnande. Förstnämnda egenskap hos expeditionen har särskildt framhållits af de länsstyrelser, som förse densamma med stämpel. Att andra länsstyrelser meddela expeditionen utan stämpelafgift, beror åter därpå, att de ensidigt betonat expeditionens egenskap att utgöra ett förordnande. Sist angifna expeditionssätt lärer icke kunna anses såsom riktigt, såvida icke visas, att lagstiftaren genom föreskriften, att vissa förordnanden skola utan stämpel utfärdas, afsett att meddela ett undantag från den allmänna regeln om sökandes lösenskyldighet. Frågan synes därför komma att gälla, huruvida den i stämpelförordningen stadgade stämpelfriheten för vissa förordnanden medgifvits allenast i den förordnades intresse eller tillika såsom en förmån för sökanden eller annan, som kan hafva del i saken. Gällande stämpelförordnings bestämmelse angående stämpelfrihet för »annat förordnande» är hämtad från förordningen angående stämpelafgiften den 6 september 1883, hvilken under rubriken förordnande upptog samma bestämmelser, som under nämnda rubrik förekomma i nu gällande stämpelförordning. I det af särskilde komiterade utarbetade förslag, som legat till grund för 1883 års stämpelförordning, förekom bland andra slag af förordnanden äfven *förordnande å förrättning eller annat särskildt uppdrag,* hvilket förordnande skulle vara fritt från stämpel. Härom innehålla motiven till förslaget (sid. 45 o. f.) ett så lydande uttalande: »Beträffande därefter förordnanden å förrättningar eller särskilda uppdrag, äro dessa, då de innefatta åläggande för tjänsteman att verkställa någon inom omfånget af hans tjänstebefattning liggande förrättning, fria från stämpel på grund af den allmänna föreskriften om stämpelfrihet för ämbetsärenden. Förordnanden, som af domstolarne utfärdas t. ex. för rättens ombudsman, gode män och sysslomän i konkurs o. s. v., pläga utfärdas under form af protokollsutdrag och förses med stämpel såsom sådana. Enahanda expeditionssätt torde iakttagas vid åtskilliga andra ämbetsverk. De fall, då förordnanden å förrättning eller särskildt uppdrag under annan form än protokollsutdrag af ämbetsmyndighet meddelas annan person än tjänsteman såsom sådan, torde till antalet vara ganska fåtaliga och i allmänhet mera innefatta utkräfvandet af en medborgerlig pligt än tilläggandet af någon särskild förmån, såsom t. ex. uppdrag att vara

ledamot i komité, revisor af vissa räkenskaper o. s. v. Med afseende härå hafva komiterade ansett sådana förordnanden kunna befrias från stämpel. Någon afsevärd förlust af statsinkomst torde därigenom icke uppstå, helst komiterade äga anledning antaga, att de i § 5 af stämpelförordningen stadgade stämpelafgifter för konstitutorial och förordnanden endast sällan blifvit tillämpade». Lika obestridligt som det är, att uttrycket annat förordnande i gällande stämpelförordning omfattar jämväl hvad i förslaget benämndes förordnande å förrättning, lika tydligt är, att hvad i motiven till förslaget anförts till stöd för att förordnande å förrättning skulle utan stämpel meddelas, också gäller med afseende å förordnande att verkställa landtmäteriförrättning. Tillkomsten af omförmälda stadgande gifver sålunda icke stöd för det antagande, att lagstiftaren i fråga om landtmäteriförordnanden skulle afsett något annat än att förrättningsmannen utan att behöfva vidkännas någon afgift skulle få del af det för honom utfärdade förordnandet. Häraf och då icke heller eljest något skäl synes föreligga att befria sökanden från lösenskyldighet, torde följa, att om allenast en expedition i ärendet utfärdas, denna bör beläggas med stämpel, hvarför afgiften påföres sökanden.

Beträffande slutligen frågan angående det sätt, hvarpå ett meddeladt förordnande skall komma förrättningsmannen tillhanda, så torde redan af det föregående framgå, i hvilket nära samband denna fråga står till den form, hvari förordnandet meddelas. I 15 § af gällande skiftesstadga föreskrifves, att Konungens befallningshafvande skall ofördröjligen tillsända landtmätaren det för honom utfärdade förordnandet, om hvars mottagande landtmätaren har att genast inskicka bevis. Enligt skiftesstadgan den 4 maj 1827 skulle den, som begärt landtmäteriförrättning, själf tillställa landtmätaren det för honom utfärdade förordnandet. Den nuvarande ordningen för förordnandets tillställande infördes i lagstiftningen genom kongl. kungörelsen den 9 maj 1832 angående vissa ändringar och tillägg uti sistnämnda skiftesstadga. Af förarbetena till denna kungörelse framgår, att med ifrågakomna, jämte vissa andra ändringar i skiftesstadgan, afsetts hufvudsakligen att förhindra enskilda personer att i egennyttiga afsigter och utan allvarlig mening att fullfölja skiftesärendet begära förordnanden, hvilka sedan icke tillsträldes landtmätaren. En annan anledning till ändringen har efter all sannolikhet varit hänsyn till det allmänt erkända behofvet af, att begärda skiftesförrättningar blefve utan dröjsmål påbörjade och afslutade. Ehuru sålunda helt andra synpunkter än hänsynen till landtmätarnes bekvämlighet eller intressen öfverhufvud varit bestämmande för införande i lagstiftningen af den ordning, att förord-

nandena skulle landtmätarne tillsändas af Konungens befallningshafvande, kan å andra sidan icke bestridas, att landtmätarne hafva fördel af, att förordnandena så snart som möjligt efter deras meddelande varda dem tillstälda. I detta hänseende torde allenast behöfva framhållas, att landtmätarne inom viss tid skola påbörja dem anförtrodda skiftesförrättningar, vid äfventyr att förordnandena eljest kunna dem fråntagas.

Med afseende å den förut omtalade praxis, att landtmätarne i åtskilliga län förskjuta stämpelafgift eller annan kostnad, som påföres för dem utfärdade förordnanden, är grunden till berörda praxis, enligt hvad några länsstyrelser upplyst, att söka i den omständigheten, att landtmätarne plägat biträda sökande genom att uppsätta ansökningar och ombesörja deras ingifvande m. m. samt sålunda på visst sätt uppträdt såsom ombud för vederbörande sökande. Men då Konungens befallningshafvande enligt lag är ansvarig för, att förordnandet utan dröjsmål afsändes till förrättningsmannen, torde det icke vara riktigt, att Konungens befallningshafvande fordrar sådant förskott af annan landtmätare än den, som, enligt hvad Konungens befallningshafvande har sig med säkerhet bekant, är villig att för sökandens räkning förskjuta kostnaden. I allmänhet torde böra erinras, att om det af en länsstyrelse använda expeditionssättet skulle föranleda dröjsmål i fråga om förordnandets afsändande, detta expeditionssätt snarare måste ändras, än föreskriften om förordnandets afsändande må åsidosättas.

Efter öfvervägande af hvad i ärendet förekommit har jag funnit lämpligt att, på sätt här ofvan skett, till kännedom för de myndigheter, hvilka hafva att utfärda förordnanden af ifrågavarande beskaffenhet, lämna en kortfattad redogörelse för de skiljaktiga expeditionssätt, som i detta hänseende förekomma. Och att därjämte framställa de grunder, som enligt min åsigt äro afgörande för bedömandet af riktigheten af de särskilda expeditionssätten, har synts mig ändamålsenligt, då en sådan framställning bör i någon mån kunna bidraga till att sammanjämka skiljaktigheterna och i hvarje fall torde gifva vederbörande myndigheter anledning att särskildt rikta sin uppmärksamhet på hithörande frågor. Hvad angår särskildt den enligt min mening vigtigaste fråga, hvari skiljaktighet härutinnan yppat sig — eller frågan, huruvida i de fall, då allenast en expedition utfärdas, denna bör stämpelbeläggas eller icke — så äro, såsom jag i det föregående sökt visa, de lagbestämmelser, som åberopats till stöd för de motsatta meningarna, i själfva verket icke stridande mot hvarandra, utan kunna utan svårig-

het förenas. Hufvudsakligen af detta skäl har jag ansett mig sakna anledning att i förevarande hänseende hemställa om ändring i lagstiftningen.

Om affattningen af vissa skiljobref m. m.

V. Genom bestämmelserna i 2 kapitlet 11 § och 13 kapitlet 2 § giftermålsbalken uppställer vår lag för den make, som med hor brutit sitt äktenskap, hinder för ingående i nytt gifte. Detta hinder angifver lagen såsom ovilkorligt i fråga om äktenskap med den person, med hvilken horsbrottet föröfvats. Med annan person får däremot den brottslige maken ingå äktenskap under vissa vilkor. Sådana vilkor äro enligt sist här ofvan anförda lagrum, antingen att den oskyldige maken är död eller gift, eller också att till den brottsliges nya äktenskap lämnas samtycke af den oskyldige maken och tillstånd af Kongl. Maj:t. Otvifvelaktigt torde vara, att dessa begränsningar i rätten att ingå äktenskap åsyfta att upprätthålla äktenskapets helgd genom att förekomma äktenskapsbrott. För att berörda stadganden, hvilka torde hafva praktisk betydelse hufvudsakligen i det fall, att ett begånget horsbrott föranledt skilsmässa, må kunna behörigen tillämpas, är nödigt att vederbörande pastor, som har att yttra sig angående den brottslige makens ledighet till äktenskap, också behörigen erhåller kunskap om såväl anledningen till skilnaden i det förra äktenskapet som namnet på den person, med hvilken horsbrottet föröfvats. Det ligger därför vigt uppå, att domstolarne vid dömande till skilsmässa på grund af äktenskapsbrott, i utslaget nämna den person, med hvilken brottet blifvit begånget, hvilket äfven öfverensstämmer med kongl. kungörelsen den 5 december 1798, som ålägger domstolen att i dylika mål noga undersöka om brottets verklighet till ort, tid och *person*. Jämväl affattningen af de utaf vederbörande konsistorier utfärdade skiljobref har betydelse i förevarande hänseende, och jag har haft särskild anledning att fästa min uppmärksamhet härvid på grund af ett till min ämbetsåtgärd hänskjutet fall.

I ett genom klagomål af en frånskild hustru härstädes anhängiggjordt ärende, däri yrkades ansvar å en kyrkoherde, för det han — ehuru klagandens äktenskap blifvit upplöst på grund af horsbrott, hvartill hennes man gjort sig skyldig — likväl sammanvigt klagandens man och den person, med hvilken horsbrottet blifvit begånget, åberopade kyrkoherden till sin ursäkt, bland annat, affattningen af ett utaf domkapitlet i Vesterås stift den 1 september 1886 utfärdadt skiljobref, i hvilket domkapitlet, under hänvisning till ett af Svea hofrätt meddeladt utslag,

hvarigenom dömts till äktenskapsskilnad emellan makarne, men utan angifvande af skilnadsgrunden, förklarat klagandens man från sin äktenskapliga förbindelse med klaganden fri och ledig. På grund häraf fann jag nödigt att göra mig underrättad därom, huruvida i skiljobref, som utfärdas för makar, hvilka blifvit från hvarandra skilda på grund af horsbrott, i allmänhet angifves grunden till äktenskapsskilnaden, och jag aflät därför till domkapitlen i riket och Stockholms stads konsistorium skrifvelser med anhållan om fullständig upplysning angående affattningen af dylika af dem utfärdade skiljobref.

Af de svar, som med anledning däraf till mig ingått, har jag inhämtat, att samtliga bemälta konsistorier i de fall, i hvilka horsbrott föranledt äktenskapsskilnad, numera alltid på ett eller annat sätt i skiljobrefven tydligt utmärka skilnadsgrunden samt tillika angifva, hvilkendera af makarne som förbrutit sig. Emellertid har jag funnit anmärkningsvärdt, att med afseende å den brottslige makens rätt att ingå nytt äktenskap några domkapitel i skiljobrefven upptaga allenast den från 13 kapitlet 2 § giftermålsbalken hämtade föreskrift, att samme make »må ej förr gå i annat gifte, än den oskyldige död eller gift är, eller därtill samtycker och Konungen gifver där lof till». Ett skiljobref med denna affattning kan möjligen vara missledande, enär skiljobrefvet, däri ej omförmäles det förbud för äktenskap med den i horsbrottet delaktige, som innehålles i 2 kapitlet 11 § giftermålsbalken, likväl synes afse att uttömmande angifva de äktenskaphinder, som det begångna horsbrottet medför. Riktigare torde därför vara att, på sätt andra domkapitel iakttaga, i fråga om den skyldige makens rätt att ingå nytt äktenskap antingen helt allmänt hänvisa till gällande lag eller också särskildt erinra om bestämmelserna i 2 kapitlet 11 § och 13 kapitlet 2 § giftermålsbalken. Slutligen vill jag framhålla ändamålsenligheten däraf, att i skiljobrefven, där så kan ske, omförmäles, med hvilken person horsbrottet blifvit föröfvadt.

Utdrag ur högsta domstolens minnesbok.

I den hos högsta domstolen förda minnesbok hafva under år 1896 följande domslut antecknats:

1) Å Skogens kolaktiebolags vägnar fullföljde jägmästaren B. Bellander talan emot Torps tingslags ägodelningsrätts utslag den 19 juni 1893 angående laga skifte å inägorna och ökeskatteskogen till By by, samt åberopade till stöd för sin behörighet därtill en allenast i afskrift företedd, af bolagets styrelse den 15 juli 1893 utfärdad fullmakt för Bellander eller den han i sin ordning befullmäktigade att i alla judici-

ella, administrativa och kommunala mål eller ärenden, hvari bolagets rätt vore i fråga, föra bolagets talan och dess rätt bevaka.

Förklaring öfver besvären inkom ej från vederparten.

Enär den af bolagets styrelse utfärdade fullmakt, på grund af hvilken Bellander å bolagets vägnar förde talan, icke blifvit i hufvudskrift företedd, fann högsta domstolen hvad Bellander i besvären anfört ej kunna komma under pröfning.

(Utslag den 20 januari 1896 i mål emellan Skogens kolaktiebolag, å ena, samt Kongl. Maj:t och kronan, å andra sidan, angående laga skifte i By by.)

2) Entreprenören för en af staten bekostad vägbygnad var enligt entreprenadkontraktet berättigad att, i den mån arbetet fortskred och sedan han med intyg af kontrollanten för vägbygnaden styrkt myckenheten af utfördt arbete, erhålla likvid. Å telegrafstation lät entreprenören för telegrafisk befordran inlämna ett till väg- och vattenbygnadsstyrelsen ställdt, med kontrollantens namn undertecknadt meddelande, af innehåll att å vägbygnaden fullgjorts arbete till visst belopp och att penningar vore behöfliga. Berörda meddelande hade entreprenören själf skrifvit eller låtit skrifva. Styrelsen öfversände med anledning af det mottagna telegrammet penningar till Kongl. Maj:ts befallningshafvande för att till entreprenören utbetalas. Dessa blefvo emellertid icke till entreprenören utbetalda.

Högsta domstolen fann entreprenören hafva genom sitt berörda förfarande gjort sig skyldig till förfalskningsbrott.

(Utslag den 23 januari 1896 i mål emellan t. f. länsmannen K. E. Winblad von Walter, å ena, samt vägbygnadsentreprenören Erik Johan Wennman, å andra sidan, angående förfalskning.)

3) Vid Stockholms rådstufvurätt gjordes ansökning om ett aktiebolags försättande i konkurs; kallelse utfärdades å bolagets styrelse för att höras öfver ansökningen; enligt bolagsordningen bestod styrelsen af tre ledamöter, och skulle vid förfall för någon af dessa en suppleant på ordförandens i styrelsen kallelse deltaga i besluten, för hvilkas fattande erfordrades, att minst två af ledamöterna vore närvarande och om besluten ense. Kallelsen delgafs två af de personer, som enligt handelsregistret utgjorde bolagets styrelse, äfvensom suppleanten, hvarjämte intyg af stämningsmän företeddes därom, att den tredje styrelseledamoten vid flera tillfällen blifvit sökt, men icke kunnat anträffas.

Då två af styrelseledamöterna och suppleanten erhållit del af kallelsen samt vid sådant förhållande med hänsyn till bestämmelserna i bolagsordningen bolaget blifvit behörigen kalladt, fann rådstufvurätten

sig oförhindrad afgöra målet, därvid bolaget på anförda grunder försattes i konkurs.

Sedan klagan förts öfver rådstufvurättens beslut på den grund, att kallelsen icke skulle blifvit bolagets styrelse behörigen delgifven, fastställdes beslutet af Svea hofrätt och af Kongl. Maj:t.

(Utslag den 24 mars 1896 i mål emellan Stockholms lampfabriksaktiebolag, å ena, samt fabrikanten Adolf Wagner i Berlin, å andra sidan, angående bolagets försättande i konkurs.)

Anställande af kommissionär hos justitieombudsmannen.

Genom kongl. kungörelsen angående anställande af kommissionärer hos statsdepartement och vissa ämbetsverk m. fl. myndigheter den 28 maj 1886 har föreskrifvits, att hos hvarje statsdepartement med undantag af utrikesdepartementet, hos kommerskollegium, patentbyrån*), landtmäteristyrelsen, kammarkollegium, kammarrätten, statskontoret och domänstyrelsen samt hos hvarje Konungens befallningshafvande och annan öfverexekutor skall vara förordnad en lämplig person med benämning kommissionär att under tjänstemannaansvar tillhandagå den, som honom muntligen eller skriftligen därom anlitar, med ingifvande af handlingar, med uttagande och öfversändande af utslag samt andra beslut och handlingar, med underrättelse om dag, då beslut efter anslag utfärdas, äfvensom med meddelanden om andra förhållanden, angående hvilka allmänheten äger erhålla upplysning af den, som hos myndigheten är satt att mottaga inkommande handlingar. Beträffande sådana kommissionärers förordnande och entledigande äfvensom beträffande deras rättigheter och skyldigheter meddelas i kungörelsen åtskilliga bestämmelser, bland hvilka jag här endast vill nämna, att dylika kommissionärer äga i arfvode åtnjuta för handlingars ingifvande 75 öre, för uttagande och öfversändande af beslut, diariibevis eller andra handlingar 75 öre samt för meddelande af underrättelse om dag, då beslut efter anslag utfärdas, eller annat meddelande likaledes 75 öre, dock att, där uppdrag att ingifva handlingar äfven afser uttagande och öfversändande af diariibevis om deras ingifvande, arfvodet för dessa åtgärder tillsammans utgår med en krona. Samma föreskrifter gälla numera äfven för väg- och vattenbygnadsstyrelsen samt medicinalstyrelsen.

Vid justitieombudsmannens expedition har hittills icke funnits anställd någon sådan kommissionär, som i förenämnda kungörelse afses; men samma skäl, som föranledt anställande af dylika kommissionärer hos ofvan uppräknade statsdepartement, ämbetsverk och myndigheter,

*) Numera patent- och registreringsverket.

tala äfven för genomförande af en dylik anordning vid justitieombudsmansexpeditionen.

Visserligen står det allmänheten öppet att med posten insända handlingar till justitieombudsmannen, men äfven då denna utväg anlitas, uppstår ofta behof af meddelande mellan justitieombudsmannen och den, som sålunda påkallat någon hans ämbetsåtgärd. Stundom kan en insänd skrift vara så oredigt eller otydligt affattad, att icke med visshet kan bedömas, i hvilket syfte justitieombudsmannens ingripande åstundas. Icke sällan äro insända handlingar så ofullständiga, att de redan af denna anledning icke kunna föranleda någon justitieombudsmannens åtgärd. Äfven då en insänd klagoskrift finnes vara så förtjänt af beaktande, att förklaring i anledning af densamma från vederbörande infordras, kan det i många fall vara af vigt för klaganden att erhålla kännedom om förklaringens innehåll. I dylika fall pläga ock förklaringarna utställas till påminnelsers afgifvande inom viss tid, som genom anslag i justitieombudsmansexpeditionen tillkännagifves, hvarefter målen företagas till afgörande utan afseende därå, om påminnelser inkommit eller icke. Då ej ombud användes, får klaganden ej kännedom om det tillfälle till bemötande af den ingifna förklaringen och till ytterligare utveckling af klagomålet, som sålunda varit honom beredt, likasom ej heller om målets slutliga afgörande af justitieombudsmannen.

Någon gång inkomma till justitieombudsmannen med posten skriftliga förfrågningar i nyssnämnda afseenden, men sådana förfrågningar hafva i regeln lämnats obesvarade, då den brefvexling, som eljest skulle uppkomma, dels skulle blifva för justitieombudsmannen alltför tidsödande och betungande, dels ock skulle för postbefordringen medföra kostnader, hvilka hvarken kunde utgå af expensmedlen eller blifva af allmänna medel ersatta enligt kongl. förordningen angående upphörande af fribrefsrätten m. m. den 5 december 1873. I enstaka fall har justitieombudsmannen dock ansett sig böra tillmötesgå personer, som med posten till honom insändt skriftlig framställning om erhållande af diariibevis eller afskrifter, samt låtit utskrifva och till vederbörande emot postförskott öfversända de begärda bevisen eller afskrifterna; men i sådana fall har det inträffat, att försändelserna icke blifvit utlösta utan återstälts till justitieombudsmansexpeditionen. Inkomna framställningar om återsändande med posten af till justitieombudsmannen ingifna handlingar hafva naturligtvis icke i något fall kunnat villfaras.

I många afseenden måste det därför vara nödvändigt för dem, som i en eller annan angelägenhet vända sig till justitieombudsmannen, att anlita ombud. Med afseende å dessa må dock erinras, dels att deras

anlitande ofta är förenadt med väl dryga kostnader, dels ock att man ändock ej alltid kan äga full trygghet, att det ombudet lämnade uppdraget med noggrannhet fullgöres.

Då det således måste vara för allmänheten önskvärdt, att äfven vid justitieombudsmansexpeditionen, i likhet med hvad vid förenämnda ämbetsverk och myndigheter är fallet, finnes anställd en person, som under tjänstemannaansvar mot viss bestämd skälig ersättning tillhandagår den, som honom därom anlitar, med ingifvande af handlingar till justitieombudsmansexpeditionen, med uttagande och öfversändande af diariibevis, afskrifter och andra handlingar, med underrättelse om tiden för påminnelsers afgifvande samt med meddelanden i öfrigt om de förhållanden, angående hvilka allmänheten äger i justitieombudsmansexpeditionen erhålla upplysning, har jag funnit mig böra härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte lämna tillstånd därtill, att en lämplig person varder af justitieombudsmannen anställd såsom kommissionär vid hans expedition, och därvid tillika förklara, att med afseende å denne kommissionärs förordnande och entledigande af justitieombudsmannen samt hans rättigheter och skyldigheter gent emot allmänheten de i kongl. kungörelsen den 28 maj 1886 gifna bestämmelser må i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Angående det i statens tjänst använda papper m. m.

I min förra berättelse vidrörde jag något den s. k. pappersfrågan, som allt mer och mer tilldrager sig en välförtjänt uppmärksamhet. Det är en allmän erfarenhet såväl i utlandets som i våra egna arkiv, att, medan handlingar från föregående århundraden i allmänhet ännu i dag bibehålla såväl sitt utseende som sin hållbarhet, därest de icke blifvit utsatta för stark fukt eller skadats genom yttre åverkan, har under detta århundrade inträdt en betydlig försämring i detta afseende. Om jag särskildt fäster mig vid underdomstolarnes arkiv, åt hvilka jag mest ägnat uppmärksamhet, gifva dessa i allmänhet en talande bild af denna fortgående försämring. De mest använda handlingarna, nämligen intecknings- och lagfartsprotokoll, befinna sig numera, ofta redan innan de hinna inbindas och medan de ännu förvaras sammanfogade i lösa terner, i ett ganska otillfredsställande skick. Papperet brister i ryggvecken, så att i synnerhet de yttre bladen af en tern ej sällan helt och hållet skiljas från hvarandra. Äfven sedan handlingarna blifvit inbundna visar det sig, att papperet icke äger erforderlig hållbarhet, om

handlingarna ofta begagnas. Man behöfver dock icke stanna vid sådana allmänna iakttagelser, hvilka ju till en del skulle kunna förklaras af ovarsamhet vid handlingarnas begagnande, utan man kan på en dubbel väg direkt bevisa verkligheten och omfattningen af den försämring, papperets beskaffenhet undergått. En närmare kännedom om de stoff, som nu användas för papperets tillverkning, och den bearbetning, de måste undergå, innan papperet blir färdigt, samt icke minst en undersökning af det färdiga papperet, sådant det går i handeln, bekräftar nämligen det i arkiven erhållna intrycket.

Under sådana förhållanden har man naturligtvis största skäl att befara, att en stor mängd handlingar, till hvilka sådant, mindre godt, papper användts, icke skola kunna i brukbart skick bevaras till en något aflägsnare framtid eller med andra ord, att de stöd för enskildes rättigheter och de vittnesbörd om vår rättskipning och vårt folks lif i öfrigt, som i sådana handlingar ligga bevarade, skola i många fall för våra efterkommande gå förlorade. Det måste därför vara af stor vigt, att erforderliga åtgärder snart vidtagas, på det att den lucka i nyssnämnda hänseenden, som till följd af här påpekade förhållanden sannolikt torde i framtiden uppstå, må — om icke fyllas — så åtminstone icke allt för mycket förstoras.

Behofvet af särskilda åtgärders vidtagande har, såsom jag redan antydt, flerestädes uppmärksammats. Såvidt jag har mig bekant, är det emellertid hittills endast i Preussen och därefter i Danmark, man från statens sida gifvit bestämda föreskrifter angående de fordringar på styrka och varaktighet (stoffsammansättning), som böra ställas på de skrifpapperssorter, hvilka skola användas i statens tjänst. År 1884 upprättades i Charlottenburg vid Berlin en anstalt för undersökning af papper och bläck, och i cirkulär den 8 januari 1885 anbefalde den preussiska regeringen statsmyndigheterna att icke köpa annat papper än sådant, angående hvars kvalitet företeddes attest från undersökningsanstalten. Dessa bestämmelser ersattes sedermera den 5 juli 1886 af andra i samma syfte gifna föreskrifter, som i hufvudsak ännu äro gällande.

I Danmark tillsattes den 8 mars 1886 en kommission, som hade att uppgöra förslag till bestämmelser angående det i statens tjänst använda papper m. m. Denna kommission afgaf den 13 december 1887 betänkande, däri hemställdes om lagbestämmelser i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de preussiska, och, sedan danska regeringen uppdragit åt ministeriet för kyrko- och undervisningsväsendet att utarbeta ett reglemente angående de papperssorter, som finge användas till statstjänstens särskilda bruk, och att auktorisera de bläcksorter, som

finge brukas i statens tjänst, utfärdade ministeriet, efter att hafva korresponderat med de öfriga ministerierna, den 26 maj 1888 sådant reglemente, hvilket ännu är gällande, jämte särskilda, tid efter annan tillkomna närmare bestämmelser angående bläck- och stämpelfärger.

För detta reglementes hufvudsakliga innehåll, hvilket synes mig vara i flera afseenden beaktansvärdt, vill jag här lämna redogörelse. Det innehåller följande afdelningar: n:r 1 om skrifpapper; n:r 2 om konvolut och inpackningspapper; n:r 3 om tryckpapper; n:r 4 om silkespapper till kopiering; och n:r 5 om bläck och färgstoffer till stämpling af handlingar.

Första afdelningen innehåller till en början bestämmelser om skrifpapperets klassificering, dels efter styrka och dels efter stoffsammansättning, och vidare om den minimikvalitet i båda dessa afseenden, som erfordras till särskilda slag af handlingar. Som uppräkningen af handlingar naturligtvis icke kan vara uttömmande, lämnas anvisning att, då föreskrift saknas, använda sådant papper, som skall brukas till handlingar af motsvarande vigt. Till handlingar af endast tillfällig betydelse får användas papper af hvad slag som hälst. Papperet — med undantag af det, hvars beskaffenhet är likgiltig — anskaffas för statens räkning genom ministeriet för kyrko- och undervisningsväsendet och försäljes af en antagen hufvudförsäljare. Denne är förpligtad att för återförsäljning utlämna papperet till hvarje pappershandlare, som vill betala kontant. Papperets kvalitet kontrolleras af statens tekniska undersökningsbyrå, som tillsluter hvarje packe med en etikett, försedd med danska riksvapnet och innehållande uppgift om papperets kvalitet, pris och användning, med hänvisning till reglementet. Bruket af detta papper i öfverensstämmelse med reglementet är förbindande för statens ämbets- och tjänstemän i alla tjänsteärenden, dock med de förut antydda undantagen och med någon begränsning i afseende på post-, järnvägs- och telegrafväsendet. Därjämte lämnas bestämmelse om papperssorternas format, hvilket icke saknar betydelse, enär, då papper af olika storlek hoplägges i bundtar, de större arkens kanter lätt gå sönder.

I afseende på tryckpapper föreskrifves, att sådant af viss styrka och sammansättning skall nyttjas till allt, som tryckes till bruk i statens tjänst och som har någon betydelse utöfver den rent tillfälliga. Särskildt uppräknas, bland annat, riksdagstidningen och utskottsbetänkanden, lagförslag, komitébetänkanden, statsräkenskaperna, universitets- och skolprogram m. m.

I statens tjänst få endast användas de bläcksorter, som af ministeriet för kyrko- och undervisningsväsendet auktoriseras och om hvars

sammansättning och pris ministeriet träffar aftal med vederbörande fabrikant. Härom införes årligen kungörelse i lag- och ministerialtidningen. Detsamma gäller om färg till stämplar, som af statsmyndigheter åsättas handlingar.

Hos oss har visserligen icke frågan om det i statens tjänst använda skrifpapperets beskaffenhet blifvit lämnad obeaktad, men de åtgärder, som vidtagits för att i detta afseende tillgodose fordringarna på ett starkt och varaktigt papper, synas mig icke vara tillräckligt betryggande.

I anledning af statsrevisorernas anmärkning anhöll Riksdagen i skrifvelse den 11 maj 1884, att Kongl. Maj:t måtte taga under öfvervägande, hvilka åtgärder lämpligen borde vidtagas för vinnande af önskvärd begränsning af utgifterna från anslagen till skrifmaterialier och expenser m. m. Häröfver infordrade Kongl. Maj:t utlåtande från statskontoret, som tillika anbefaldes att taga i öfvervägande frågan om »åstadkommande af en, såsom senare tiders erfarenhet lärt, väl behöflig kontroll däröfver, att det papper, som skulle användas till handlingar, hvilka voro afsedda att förvaras för en längre framtid, tillverkades på ett sätt, som vore betryggande för papperets varaktighet». Statskontoret inhämtade från 59 ämbetsverk och myndigheter i riket uppgift på den för en hvar af dem erforderliga kvantiteten papper och begärde tillika upplysning om det begagnade papperets hållbarhet. Därjämte anmodades disponenten för Lessebo pappersbruk, där större delen af det i statens ämbetsverk begagnade papper dittills tillverkats, att lämna prof på brukets tillverkningar och tillhandagå med upplysningar. Med stöd af de inkomna uppgifterna beräknade statskontoret den årliga pappersåtgången för statens räkning till 2,500 ris skrifpapper och lika många ris koncept- eller hamppapper. Rörande papperets hållbarhet vitsordade de hörda ämbetsmyndigheterna med få undantag, att det vid Lessebo bruk tillverkade papper och däraf företrädesvis de slag, som benämndes Bikupan n:r 1 prima och n:r 2 prima, visat sig vara af god och hållbar beskaffenhet. Statskontoret inhämtade äfven yttrande från läraren i textilindustri och papperstillverkning m. m. vid tekniska högskolan, hvilken lärare efter undersökning af prof på de vid Lessebo tillverkade papperssorter, som benämnas Bikupan n:r 1 prima och sekunda samt n:r 2 prima, intygade, att de voro tillverkade för hand och af godt material, samt att de ägde en styrka, som efter måttstocken för fordringar på bättre skrifpapper väl torde få anses tillfredsställande för arkivhandlingar.

Enligt bemyndigande af Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 25 september 1885 uppgjorde därefter statskontoret med Lessebo bolag

tills vidare aftal om leverans till visst pris af det för statens behof afsedda papper på i öfrigt hufvudsakligen följande vilkor: att papperet skulle tillverkas för hand af uteslutande lump och med animalisk limning och bestå af tre slag, nämligen Bikupan n:r 1 prima och sekunda samt Bikupan n:r 2 prima; att pappersarken skulle hafva viss storlek samt hvarje ris hålla viss vigt; att papperet skulle vara försedt med viss vattenstämpel; att fabriken icke finge till andra än statsmyndigheter utlämna med statsstämpeln försedt papper, och att rekvisition af papper skulle ske å blanketter, som tillhandahöllos af bruket; hvarjämte stadgades, att, till förekommande af tvist om den levererade varans beskaffenhet eller huruvida den öfverensstämde med det fastställda profvet, borde, om sådant å någondera sidan yrkades, besigtning anställas å densamma af tre sakkunniga personer, hvilkas beslut skulle lända till efterrättelse. Genom samma kongl. bref, hvari statskontoret bemyndigades att uppgöra detta kontrakt, förordnades, att det för ämbetsmyndigheterna behöfliga papper af andra slag finge af myndigheterna i vanlig ordning upphandlas, och anbefaldes statskontoret att lämna vederbörande myndigheter underrättelse om det betingade papperets pris samt nödiga föreskrifter om sättet för verkställande af beställningar och likvider m. m.

Äfven om de genom detta kontrakt betingade papperssorterna uppfylde alla anspråk, som nu anses böra ställas på papper, afsedt till handlingar, som skola förvaras en längre tid, så innebär dock afslutandet af detta kontrakt och dess kungörande för vederbörande myndigheter endast en mycket ofullständig garanti för att det därmed åsyftade målet verkligen uppnås. Att döma af den beräkning öfver årliga behofvet af papper för statens räkning, som af statskontoret lades till grund för kontraktet med Lessebo bolag, afsågs icke, att häradshöfdingarne — från hvilka yttrande icke inhämtades — och ännu mindre rådstufvurätterna skulle komma att begagna det kontraherade papperet. Affattningen af kontraktet, däri bolaget förbundit sig att icke till andra än *statsmyndigheter* utlämna af det med statsstämpeln försedda papperet, utesluter icke häradshöfdingarne, men faktiskt torde af dem högst få begagna sig af rätten att köpa af detta papper. Hos många af dem användes visserligen till själfva stommen till domböcker och protokoll papper, som till utseendet är ungefär jämförligt med ifrågavarande papperssorter, men på icke få ställen har jag sett användas tunnt, gult papper, med stor sannolikhet tillverkadt af slipad trämassa, hvilket material lämnar det sämsta papperet; och dessutom införas, såsom jag i min senaste berättelse anmärkt, ofta i

domböcker och protokoll äfven de vigtigaste handlingar i form af bilagor, skrifna på föga hållbart papper.

Rådstufvurätterna, som icke kunna erhålla det af staten med Lessebo bolag betingade papper, använda visserligen, åtminstone i de större städerna, papper, som synes vara jämngodt med statens, men på många ställen är det använda papperet uppenbarligen af underhaltig beskaffenhet.

Det skulle måhända kunna ifrågasättas, att kontrollen öfver det i underdomstolarnes handlingar använda papper vore mindre nödvändig därför, att de vigtigaste af dessa handlingar i s. k. renoverade exemplar insändas till hofrätterna och således förefinnas i två exemplar. Den betydelse i sådant afseende, som de renoverade domböckernas och protokollens insändande till hofrätterna skulle kunna äga — det ursprungliga ändamålet därmed, eller att hofrätten skulle granska underdomstolarnes protokoll, är för länge sedan uppgifvet — förfelas dock helt och hållet därigenom, att till dessa handlingar nästan undantagslöst användes papper af billigaste slag.

Därjämte är att märka, att det är helt och hållet öfverlämnadt åt de statsmyndigheter, som i kontraktet med Lessebo bolag afses, att bestämma, till hvilka handlingar och i hvilken omfattning de skola använda dessa papperssorter, och till hvilka ändamål de kunna använda i annan ordning anskaffadt papper.

I fråga härefter om beskaffenheten af det från Lessebo bolag betingade papperet så har detta samtidigt med en stor mängd andra papperssorter under år 1887 blifvit undersökt på föranstaltande af den förut nämnda danska kommissionen. Undersökningen verkställdes af den mekanisk-tekniska anstalten i Charlottenburg vid Berlin. Om denna anstalt yttrar kommissionen i sitt betänkande, att den vore i besittning af en uti dylika undersökningar särskildt rutinerad personal, och att dess utlåtanden kunde, såsom utgångna från en utländsk och ointresserad officiel anstalt, göra anspråk på en särskild trovärdighet och objektivitet. Resultatet af denna undersökning var, att de undersökta sorterna Lessebo papper, just desamma som afses i svenska statens kontrakt med bolaget, visserligen befunnos betydligt bättre än de samtidigt undersökta danska, såväl i afseende på styrka som stoffsammansättning, men ändock icke på långt när så goda, som man kunde önska. Icke något af dessa slag kunde efter det preussiska normalpapperssystemets fordringar brukas till dokument af 1:sta, 2:dra eller 3:dje klassen.

Jag anser mig här äfven böra anföra hvad kommissionen yttrade

angående de vilkor, som svenska staten betingat sig hos Lessebo bolag. Den yttrade, att dessa vilkor hvilade på den förut riktiga uppfattningen, att det handgjorda papperet i och för sig vore bättre än maskinpapperet, hvilket dock numera icke vore fallet efter de framsteg, tekniken under de senare åren gjort. Det handgjorda papperets företräde skulle ligga däri, att pappersmassans växtfibrer genom att skakas för hand skulle komma att ligga, och därför också sammanfiltas, i alla möjliga riktningar, medan de i maskinpapperet på grund af maskinens gång komme att ligga parallelt med hvarandra, så att papperet blefve starkare på ena leden än på den andra. Att detta icke håller streck, utan att äfven det handgjorda papperet visar olika styrka på olika leder, ansåg kommissionen framgå af undersökningen, och dessutom kunde man nu göra maskinpapper, som visade samma styrka som handgjordt papper — ja, ofta långt större — och som därjämte bland annat hade den fördelen, att det kräfde en mindre dyr arbetskraft. Likaledes ansåg kommissionen mindre nödvändigt att använda animalisk limning, som äfven betydligt fördyrade papperet framför vegetabilisk limning. De nyuppfunna metoderna att pröfva ett pappers styrka visade, att man kunde tillverka papper af en alldeles utomordentlig styrka med vegetabilisk limning. Den preussiska regeringen fordrade ej heller animalisk limning i det papper, som den ålägger sina ämbetsmän att bruka.

Af hvad jag nu anfört torde framgå, att för ernående af målet att, så vidt möjligt, kunna åt framtiden bevara våra vigtigaste handlingar, erfordras andra åtgärder än de, som i sådant hänseende hittills blifvit vidtagna. En rationel pappersundersökning och bestämda föreskrifter om hvilka papperssorter, våra offentliga myndigheter skola använda — efter mönstret af den preussiska och den danska lagstiftningen härutinnan — synas vara de enda verksamma medlen till målets vinnande.

Såsom jag visat, har i nämnda länder ansetts nödigt att jämväl lämna bestämda föreskrifter angående bläck och stämpelfärger till användning i statens tjänst. Äfven hos oss torde sådana föreskrifter icke kunna anses öfverflödiga. Jag föreställer mig äfven, att, om en undersökning angående kontroll öfver skrifpapperet skulle finnas nödig, frågan om beskaffenheten af det för vissa vigtigare statsändamål använda tryckpapper jämväl borde komma under pröfning.

Jag vågar på dessa skäl vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t, efter nödig utredning, behagade taga i nådigt öfvervägande, ej mindre hvilka föreskrifter må anses vara af behofvet påkallade till vinnande af trygghet därför, att till

allmänna handlingar af den vigt, att de böra för framtiden bevaras, städse användes papper af erforderlig styrka och hållbarhet, än äfven de öfriga frågor, som därmed kunna stå i sammanhang.

Ämbetsresor 1896.

Mina ämbetsresor under sistlidet år hafva omfattat Hallands, Elfsborgs och Skaraborgs län. Därunder har jag besökt läns- och stiftsstyrelserna, stadsdomstolarne, domhafvandena på landet och häradsarkiven samt fängelserna. I afseende å hvad härvid förekommit får jag hänvisa till resediarierna, hvilka jämte justitieombudsmansexpeditionens diarium och registratur skola för granskning öfverlämnas till Riksdagens lagutskott.

Inkomna klagomål och anstälda åtal.

Vid 1896 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning härstädes 14
Under året hafva inkommit klagoskrifter till ett antal af 121

Summa 135

Af dessa hafva
såsom återkallade afskrifvits 2
efter vederbörandes hörande fått förfalla 27
efter annorledes verkställd utredning afskrifvits 86
hänvisats till åtal 8
vid årets slut varit utstälda till förklaring eller påminnelser 4
» » » » beroende på pröfning 8

Summa 135

Under sistlidet år hafva för fel vid utöfning af ämbete eller tjänst anstälts åtta åtal, hvilka samtliga föranledts af härstädes gjorda angifvelser.

Angående lagförklaring enligt 19 § regeringsformen.

Herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet har på förfrågan meddelat, att någon förklaring öfver lagen, i den ordning 19 § regeringsformen föreskrifver, icke blifvit afgifven under den tid, som förflutit från det min senaste ämbetsberättelse afgafs.

Angående de i bilagan intagna uppgifter från statsdepartementen.

För fullgörande af den i 14 § af instruktionen för justitieombudsmannen lämnade föreskrift om afgifvande af redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kongl. Maj:t anmälda beslut och gjorda framställningar har jag från kongl. statsdepartementen förskaffat mig uppgifter:

dels om de af Riksdagen år 1896 aflåtna skrifvelser samt om de åtgärder, hvilka i anledning af dem blifvit vidtagna; varande i enlighet med lämnade upplysningar förteckning upprättad öfver de genom nämnda skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande;

dels ock rörande sådana genom föregående Riksdagars till Kongl. Maj:t aflåtna skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid 1895 års slut voro i sin helhet eller till någon del oafgjorda; och hafva beträffande dessa ärenden meddelats uppgifter om de åtgärder, hvilka må hafva blifvit med dem vidtagna under den tid, som förflutit efter senast lämnad redogörelse.

Omförmälda uppgifter och förteckning tillika med en tabell öfver de skrifvelser, Riksdagen år 1896 till Kongl. Maj:t aflåtit, finnas i bilagan till denna berättelse.

Stockholm i justitieombudsmansexpeditionen i januari 1897.

AXEL THOLLANDER.

Knut von Matèrn.

BILAGA

till

Riksdagens justitieombudsmans ämbetsberättelse

till 1897 års Riksdag.

I.

*Uppgifter från de särskilda kongl. statsdepartementen på de af Riksdagen under år 1896 till Kongl. Maj:t aflåtna skrifvelser, jämte anteckningar om de åtgärder, som i anledning däraf blifvit vidtagna *).*

1:o. Kongl. justitiedepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 22 februari 1896, angående val af justitieombudsman och suppleant för honom. (1.)

1896 den 28 februari i kongl. regeringen anmäld och lagd till handlingarna.

2:o af den 24 april, angående föreskrifter i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande måtte tillfogas djuren. (26.)

Ärendet beror på Kongl. Maj:ts pröfning.

3:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af jord till tvångsarbetsanstalten å Svartsjö. (32.)

1896 den 1 maj i statsrådet anmäld; och föreskrifter i ämnet vederbörande meddelade.

4:o af den 24 april, angående åtgärder för beredande af lämplig uppfostran åt minderåriga förbrytare samt vanartade och i sedligt afseende försummade barn. (37.)

Kongl. Maj:t har den 16 oktober 1896 uppdragit åt en komité att verkställa en utredning af de i förevarande skrifvelse omförmälda frågor.

5:o af den 7 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel. (41.)

1896 den 22 maj i statsrådet anmäld; och föreskrifter i ämnet vederbörande meddelade.

---

*) De vid slutet af hvarje rubrik utsatta siffertal visa skrifvelsens nummer i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll.

6:o af den 13 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphäfvande af föreskrifterna angående borgareed. (54.)
Lag i ämnet utfärdad den 29 maj 1896.

7:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser rörande sammanläggning af straff. (55.)
Lagar i ämnet utfärdade den 29 maj 1896.

8:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 99, 101 och 108 §§ utsökningslagen den 10 augusti 1877. (56.)
Lag i ämnet utfärdad den 29 maj 1896.

9:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser angående god man för frånvarande delägare i dödsbo. (57.)
Lag i ämnet utfärdad den 29 maj 1896.

10:o af samma dag, i anledning af justitieombudsmannens framställning angående stämningstidernas förkortande m. m. (58.)
Ärendet beror på Kongl. Maj:ts pröfning.

11:o af samma dag, om ändrad lydelse af 69 och 71 §§ konkurslagen. (60.)
Ärendet beror på Kongl. Maj:ts pröfning.

12:o af den 11 maj, i anledning af bland annat Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 2 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november 1863. (67.)
1896 den 29 maj uti ifrågavarande del i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

13:o af den 13 maj, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof. (73.)
Öfverståthållareämbetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län äro anbefalda att inkomma med utlåtande i anledning af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse.

14:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående understöd till kolonien Hall. (80.)
1896 den 29 maj i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

15:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 14, 17 och 25 riksdagsordningen. (87.)
1896 den 29 maj i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

16:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 2 § 4:o och 3 § 10:o tryckfrihetsförordningen. (88.)
1896 den 29 maj i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

17:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i 50, 70, 72, 98, 109 och 111 §§ regeringsformen samt 32, 65, 68, 71 och 73 §§ riksdagsordningen. (89.)

1896 den 29 maj i statsrådet anmäld och lagd till handlingarna.

18:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken. (99.)

Öfver ett inom justitiedepartementet utarbetadt förslag till lag i ämnet är högsta domstolens utlåtande infordradt.

19:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående allmänt tingssammanträdes likställighet i vissa fall med häradsting, lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter, lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken och lag angående ändrad lydelse af 8 kap. 1 § giftermålsbalken. (100.)

Efter det högsta domstolen blifvit hörd öfver det i Riksdagens förevarande skrifvelse omförmälda lagförslag, hvilket afveke från Kongl. Maj:ts proposition i dessa ämnen, har Kongl. Maj:t den 27 juni 1896 utfärdat lagar i samtliga ofvanberörda ämnen.

20:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändring i visst syfte af förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875. (102.)

Ärendet beror på Kongl. Maj:ts pröfning.

21:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående förbud mot vadhållning genom s. k. totalisator. (103.)

I anledning af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse hafva stuteriöfverstyrelsen, t. f. kavalleriinspektören samt öfverståthållareämbetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i vissa län afgifvit infordrade utlåtanden; och beror ärendet på Kongl. Maj:ts pröfning.

22:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till fiske, lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen och lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordägares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880. (104.)

Efter det högsta domstolen blifvit hörd öfver det i Riksdagens förevarande skrifvelse omförmälda lagförslag, hvilket afveke från Kongl. Maj:ts proposition i dessa ämnen, har Kongl. Maj:t den 27 juni 1896 utfärdat lagar i samtliga ofvanberörda ämnen.

23:o af samma dag, i anledning af väckta motioner om ändrade bestämmelser angående förlust af medborgerligt förtroende. (105.)

Ärendet är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

24:o af samma dag, i anledning af väckta motioner angående ändringar i förordningen om jordägares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880. (112.)

Kongl. Maj:t har infordrat kommerskollegii utlåtande öfver viss del af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse.

25:o af den 14 maj, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring, lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866, lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 och lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875. (113.)

Efter det högsta domstolen blifvit hörd öfver de i Riksdagens förevarande skrifvelse omförmälda lagförslag, hvilka afveke från Kongl. Maj:ts proposition i dessa ämnen, har Kongl. Maj:t den 27 juni 1896 utfärdat lagar i samtliga ofvanberörda ämnen.

Stockholm den 31 december 1896.

Joh. O. Ramstedt.

2:o. Kongl. utrikesdepartementet.

26:o Riksdagens underdåniga skrifvelse den 7 maj 1896, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till kongl. utrikesdepartementet. (42.)

1896 den 29 maj i underdånighet föredragen, hvarvid beslöts att statskontoret skulle för utbetalning till vederbörande af de å riksstatens tredje hufvudtitel för år 1897 uppförda summor genom nådigt bref om Riksdagens berörda skrifvelse underrättas. Detta ärende kommer ej vidare att blifva föremål för Kongl. Maj:ts pröfning.

Stockholm den 16 december 1896.

Arvid Taube,
Kabinettssekreterare.

3:o. Kongl. landtförsvarsdepartementet.

27:o Riksdagens skrifvelse den 13 maj 1896, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel. (43.)

Anmäldes inför Kongl. Maj:t den 29 maj, därvid erforderliga åtgärder beslötos; och kommer skrifvelsen icke att till vidare åtgärd föranleda.

28:o af den 7 maj, angående tiden för regementsmötena. (51.)

Sedan vederbörande myndigheter blifvit hörda, föredrogs skrifvelsen inför Kongl. Maj:t den 27 november, därvid beslöts, att skrifvelsen icke skulle till vidare åtgärd föranleda.

29:o af den 13 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse af § 17 mom. 1 värnpligtslagen. (64.)

Anmäldes inför Kongl. Maj:t den 22 maj, därvid beslöts lag i ämnet; och kommer skrifvelsen icke att till vidare åtgärd föranleda.

30:o af den 11 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till skjutfält af en del af kronoparken Götaström i Tofteryds socken, Östbo härad och Jönköpings län. (65.)

Anmäldes inför Kongl. Maj:t den 29 maj, därvid erforderliga åtgärder beslötos; och kommer skrifvelsen icke att till Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

31:o af den 13 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Jämtlands fältjägareregementes mötesplats af mark, tillhörig f. d. militiebostället Kungsgården n:o 1 i Jämtlands län. (77.)

Anmäldes inför Kongl. Maj:t den 29 maj, därvid beslut i ämnet fattades; och kommer skrifvelsen icke att till Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 31 december 1896.

Edv. Cassel.

4:o. Kongl. sjöförsvarsdepartementet.

32:o Riksdagens skrifvelse af den 9 maj 1896, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel. (44.)

Den 22 maj 1896 i underdånighet föredragen inför Kongl. Maj:t och innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgifvet vederbörande till kännedom och efterrättelse äfvensom föreskrifter meddelade om verkställighet af i ämnet fattade beslut.

Med anledning af Riksdagens anhållan under punkten 1 i fråga om åtgärder för påskyndande af båtsmanshållets vakanssättning, uppdrogs åt marinförvaltningen att, efter vederbörandes hörande, till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till de åtgärder, som för vinnande af det utaf Riksdagen angifna ändamål kunde finnas erforderliga.

Sedan det infordrade förslaget från marinförvaltningen inkommit, föredrogs detta ärende ånyo den 29 december 1896, och meddelades föreskrifter i ämnet.

Stockholm den 31 december 1896.

F. Wrangel.

5:o. Kongl. civildepartementet.

33:o Riksdagens skrifvelse af den 14 mars 1896, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbygnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande. (10.)

Anmäldes den 28 mars, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

34:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda järnvägsanläggningar. (13.)

Anmäldes den 28 mars, då beslut i ärendet fattades.

35:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring af gällande bestämmelser rörande förräntandet af Hjälmare kanal- och slussverks reparationsfond. (14.)

Anmäldes den 24 april och beslöts utfärdande af kungörelse angående ändring af förnyade nådiga reglementet beträffande sättet och vilkoren för förräntandet af Hjälmare kanal- och slussverks reparationsfond den 16 oktober 1884.

36:o af den 24 mars, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande statens järnvägstrafik. (22.)

Anmäldes den 10 april, då beslut i anledning af skrifvelsen fattades.

37:o af den 24 april, angående tillägg till kongl. förordningen angående förbud för barn att nattetid idka viss försäljning m. m. den 10 juli 1891. (25.)

Anmäldes den 9 maj, då öfverståthållareämbetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Upsala, Östergötlands, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län anbefaldes att i anledning af skrifvelsen afgifva underdåniga utlåtanden. Sedan dessa utlåtanden inkommit, anmäldes ärendet ånyo den 4 december, då ny förordning i ämnet beslöts.

38:o af samma dag, angående ersättning till länsmannen N. M. H. Sunding för mistad åklagareandel. (30.)

Anmäldes den 5 juni, då åtgärd i anledning af skrifvelsen beslöts.

39:o af den 11 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel. (45.)

Anmäldes den 5 juni, därvid beslut i anledning af skrifvelsen fattades utom med afseende å 19:de punkten, rörande hvilken beslut fattades den 16 oktober.

40:o af den 15 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel. (48.)

Anmäldes den 13 juni i de delar, som tillhörde civildepartementets handläggning, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

41:o af den 7 maj, angående vissa föreskrifter rörande försäljning af konstgjorda gödningsämnen och beredda foderämnen. (52.)

Anmäldes den 22 maj, då landtbruksstyrelsen anbefaldes att i anledning af skrifvelsen afgifva underdånigt utlåtande. Det sålunda infordrade utlåtandet har ännu icke inkommit.

42:o af den 13 maj, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af vissa undantagsbestämmelser rörande tiden för anförande af besvär öfver kommunal- och kyrkostämmobeslut i Jämtlands, Vesterbottens och Norrbottens län. (61.)

Anmäldes den 22 maj, då ej mindre Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands,

Vesterbottens och Norrbottens län anbefaldes att, efter vederbörande landstings hörande, inkomma med underdåniga utlåtanden i anledning af skrifvelsen, än äfven yttrande i ämnet infordrades från domkapitlet i Hernösands stift. De sålunda infordrade yttrandena hafva ännu icke fullständigt inkommit.

43:o af samma dag, med förslag till lag om ändrad lydelse af 56 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862. (62.)

Anmäldes den 22 maj, därvid Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen anbefaldes att afgifva underdåniga utlåtanden i anledning af skrifvelsen. Sedan dessa utlåtanden inkommit, är ärendet beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

44:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående tillägg till 5 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862. (63.)

Anmäldes den 22 maj, då utlåtanden i anledning af skrifvelsen infordrades från Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen. Dessa utlåtanden hafva ännu icke fullständigt inkommit.

45:o af den 11 maj, angående utredning rörande fiskeribefolkningens i Göteborgs och Bohus län nuvarande bostadsförhållanden. (66.)

Anmäldes den 29 maj, då Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län anbefaldes att i anledning af denna skrifvelse afgifva förslag, huru den ifrågasatta utredningen lämpligast borde kunna åstadkommas. Sedan Kongl. Maj:ts befallningshafvande numera inkommit med yttrande i berörda hänseende, är ärendet beroende på vidare handläggning.

46:o af den 13 maj, i anledning af justitieombudsmannens framställning angående lösen för gravationsbevis rörande järnväg. (72.)

Anmäldes den 29 maj, därvid hofrätterna anbefaldes att, en hvar efter vederbörande rådstufvurätts hörande, i anledning af berörda framställning inkomma med underdåniga utlåtanden. Sedan de sålunda infordrade yttrandena inkommit, anmäldes ärendet ånyo den 29 december, då utfärdande af kungörelse i ämnet beslöts.

47:o af den 11 maj, angående föreskrifter rörande barns och minderåriges användande vid offentliga förevisningar och teaterföreställningar. (74.)

Anmäldes den 29 maj, då utlåtanden i anledning af skrifvelsen infordrades från öfverståthållareämbetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen. Dessa utlåtanden hafva ännu ej fullständigt inkommit.

48:o af samma dag, i anledning af Riksdagens år 1895 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1894. (76.)

Anmäldes den 9 juli, i hvad skrifvelsen rörde framställningen beträffande Nya Trollhätte kanalbolag, och anbefaldes justitiekanslern att i ärendet afgifva utlåtande. Sedan detta utlåtande numera inkommit, har Kongl. Maj:t den 29 december 1896 förordnat två

personer att verkställa och till Kongl. Maj:t inkomma med den af Riksdagen begärda utredningen.

49:o af den 13 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af statsbidrag för ny reglering af viss del af Mariestad i följd af den staden år 1895 öfvergångna brand. (94.)

Anmäldes den 22 maj, därvid åtgärder i anledning af skrifvelsen vidtogos.

50:o af samma dag, angående dels Kongl. Maj:ts proposition om anvisande af medel för kompletteringsarbeten å Vestkustbanan, dels en i anledning däraf inom Riksdagen gjord framställning. (95.)

Anmäldes den 29 maj, därvid erforderliga åtgärder beslötos.

51:o af samma dag, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser angående utöfvande af uppfinning, hvarå patent erhållits. (101.)

Anmäldes den 29 maj, då kommerskollegium samt patent- och registreringsverket anbefaldes att, sedan svenska teknologföreningen och därefter tekniska högskolan blifvit hörda samt efter det andra, som kunde vara af frågan intresserade, lämnats tillfälle att däri sig yttra, afgifva underdånigt utlåtande i anledning af skrifvelsen. Detta utlåtande har ännu ej inkommit.

52:o af den 15 maj, angående anvisande af medel för understödjande medelst lån af enskilda järnvägsanläggningar. (109.)

Anmäldes den 22 maj, då beslut i ärendet fattades.

53:o af den 13 maj, i anledning af väckt motion om vissa ändringar i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. (110.)

Anmäldes den 22 maj, då öfverståthållareämbetet anbefaldes att, efter inhämtande af Stockholms stadsfullmäktiges yttrande, afgifva underdånigt utlåtande i anledning af skrifvelsen. Detta utlåtande har ännu ej inkommit.

54:o af den 15 maj, angående statsregleringen för år 1897 och sättet för anvisande af vissa anslagsbelopp. (116.)

Anmäldes den 29 maj, i de delar, som rörde civildepartementet, därvid erforderliga beslut fattades.

55:o af samma dag, angående vissa förändringar i lagstiftningen om försäljning af vin och maltdrycker. (120.)

Anmäldes den 22 maj, då Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen anbefaldes att i anledning af skrifvelsen afgifva underdåniga utlåtanden. Sedan dessa utlåtanden numera inkommit, är ärendet beroende på vidare handläggning.

Stockholm den 31 december 1896.

Hjalmar Westring.

6:o. Kongl. finansdepartementet.

56:o Riksdagens skrifvelse af den 4 mars 1896, angående nedsättning af stämpelafgiften för spelkort. (4.)

Sedan i anledning af denna skrifvelse statskontoret på grund af nådig befallning afgifvit underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 1 maj låtit utfärda nådig kungörelse angående den af Riksdagen fastställda bevillningsafgift för spelkort samt om kortstämplingens verkställande.

57:o af den 14 mars, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende. (11.)

Riksdagens i berörda skrifvelse anmälda beslut är den 20 mars meddeladt telegrafstyrelsen till kännedom.

58:o af samma dag, angående ändring i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1894. (15.)

Sedan i anledning af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse statskontoret och kammarrätten gemensamt afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t vid föredragning af förevarande skrifvelse, i sammanhang hvarmed anmäldes Riksdagens underdåniga skrifvelse den 9 maj angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften, den 13 november låtit utfärda nådig kungörelse angående stämpelafgiften.

59:o af den 24 mars, angående val af två fullmäktige i riksbanken och suppleanter för samtlige fullmäktige därstädes. (16.)

60:o af samma dag, angående val af två fullmäktige i riksgäldskontoret och tre suppleanter för samtlige fullmäktige därstädes. (17.)

Den 1 april äro dessa två skrifvelser för Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda och, såsom icke påkallande någon åtgärd, lagda till handlingarna.

61:o af den 15 april, angående ändring i 5 § af underrättelserna om hvad vid tulltaxans tillämpning iakttagas bör. (23.)

Sedan i anledning af denna Riksdagens skrifvelse kommerskollegium och generaltullstyrelsen på grund af nådig befallning gemensamt afgifvit underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t vid föredragning af förevarande skrifvelse, i sammanhang hvarmed anmäldes Riksdagens underdåniga skrifvelse den 11 maj angående tullbevillningen, den 5 juni låtit utfärda nådig kungörelse angående fortsatt tillämpning af tulltaxan den 28 september 1895 med vissa ändringar.

62:o af den 18 april, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående portoförhöjning för skrymmande småpaket och tilläggsporto för ofrankerade dylika paket. (24.)

Den 24 april har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse angående portoförhöjning för skrymmande småpaket och tilläggsporto för ofrankerade dylika paket.

63:o af den 21 april, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändrad lydelse af § 25 i förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895. (27.)

Den 1 maj har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse om ändring i § 25 af nådiga förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895.

64:o af den 24 april, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af ett jordområde i Djeknehytteroten i Avesta socken af Kopparbergs län. (28.)

Vid föredragning den 1 maj af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende beslutit skulle meddelas vederbörande till kännedom och efterrättelse.

65:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af länsmansbostället $^1/_4$ mantal Galtabäck n:o 1 Föringsgård i Kronobergs län. (29.)

Vid föredragning den 1 maj af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende beslutit skulle meddelas vederbörande till kännedom och efterrättelse.

66:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af förra hospitalslägenheten »en tomt vid Säbygatan i Landskrona». (31.)

Vid föredragning den 1 maj af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut, i hvad det skilde sig från Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen sålunda beslutit skulle meddelas vederbörande till kännedom och efterrättelse.

67:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Hallsbergs stationssamhälle af ett jordområde från förra militiebostället Berg n:r 1 i Örebro län. (33.)

Vid föredragning den 1 maj af denna Riksdagens skrifvelse har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut, i hvad det skilde sig från Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen sålunda beslutit skulle meddelas vederbörande till kännedom och efterrättelse.

68:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af viss del af kronans rätt till danaarf efter snickaren Per Gustaf Rilén. (36.)

Vid föredragning den 1 maj af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i förevarande ärende beslutit skulle meddelas vederbörande till kännedom och efterrättelse.

69:o af den 25 april, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ett tillägg till lagen om rikets mynt den 30 maj 1873. (38.)

Den 9 maj har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse angående ett tillägg till lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

70:o af den 1 maj, angående ändring i 65 § 3 momentet i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst den 3 juni 1892. (39.)

Sedan i anledning af denna Riksdagens skrifvelse statskontoret och kammarrätten gemensamt afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t vid föredragning af förevarande skrifvelse, i sammanhang hvarmed anmäldes Riksdagens underdåniga skrifvelse den 15 maj angående bevillning af fast egendom samt af inkomst, låtit utfärda nådig kungörelse angående den vid 1896 års Riksdag åtagna bevillning af fast egendom samt af inkomst.

71:o af den 7 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel. (40.)

Den 22 maj har innehållet af denna skrifvelse meddelats riksmarskalksämbetet och statskontoret till kännedom och efterrättelse.

72:o af den 11 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel. (46.)

Vid föredragning den 29 maj af ifrågavarande skrifvelse har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut rörande anslagen under sjunde hufvudtiteln, i hvad besluten skilde sig från Kongl. Maj:ts framställningar i ämnet, förordnat, att skrifvelsen skulle delgifvas statskontoret till kännedom och efterrättelse, i hvad på detta ämbetsverk ankomme, äfvensom att innehållet af samma skrifvelse i de delar, som rörde andra ämbetsverk och myndigheter, skulle dessa meddelas.

73:o af den 15 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel. (48.)

Vid anmälan den 22 maj af berörda skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att densamma skulle i de delar, som tillhörde handläggning af annat departement än finansdepartementet, för sådant ändamål till vederbörande departement öfverlämnas, samt att innehållet af skrifvelsen i öfrigt skulle till kännedom och efterrättelse meddelas statskontoret.

74:o af den 2 maj, angående ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid riksbankens afdelningskontor i orterna. (49.)

Den 15 maj har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse angående ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid riksbankens afdelningskontor i orterna.

75:o af den 6 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i gällande bestämmelser i fråga om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket. (50.)

Den 15 Maj har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse angående ändrad lydelse af § 2 i nådiga förordningen om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket den 19 maj 1893.

76:o af den 9 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften. (53.)

Sedan i anledning af förevarande skrifvelse statskontoret och kammarrätten gemensamt afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t vid föredragning af förevarande skrifvelse, i sammanhang hvarmed anmäldes Riksdagens underdåniga skrifvelse den 14 mars angående ändring i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1894, låtit utfärda nådig kungörelse angående stämpelafgiften.

77:o af den 13 maj, i anledning af väckt motion om tillägg till lagen angående tillsyn å vissa så kallade folkbanker m. m. den 29 juli 1892. (59.)

Ärendet är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

78:o af samma dag, i anledning af väckt motion om förbud mot utlämning af spirituosa mot efterkraf. (75.)

Den 20 maj erhöllo öfverståthållareämbetet samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län nådig befallning att i anledning af Riksdagens berörda skrifvelse, hvar för sig, afgifva underdånigt utlåtande, varande de sålunda infordrade utlåtandena ännu icke samtliga till finansdepartementet inkomma.

79:o af den 11 maj, i anledning af Riksdagens år 1895 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1894. (76.)

Den 29 maj har statskontoret anbefalts att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens under rubriken ecklesiastik-departementet gjorda framställning om meddelande af särskilda föreskrifter till förekommande däraf, att allmänna verks och inrättningars medel blefve på redogörarens namn i bankinrättning insatta, hvilket utlåtande ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

Därjämte har Kongl. Maj:t förordnat, att transsumt af Riksdagens ifrågavavarande skrifvelse skulle jämte protokollsutdrag öfverlämnas till civildepartementet, i hvad skrifvelsen rörde framställningen beträffande Nya Trollhätte kanalbolag, och ecklesiastikdepartementet, såvidt skrifvelsen afsåge framställningarna beträffande nämnda departement och medicinalstyrelsens redovisning öfver de till hospitalsväsendet anslagna medel.

80:o af den 13 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående ändring af vissa i kongl. kungörelsen den 10 november 1882 meddelade bestämmelser beträffande förvaltningen af kronans jordbruksdomäner. (81.)

Den 22 maj har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse om förändrad lydelse af 5:te och 26:te punkterna i nådiga kungörelsen den 10 november 1882 angående förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner.

81:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående disposition af förra militiebostället $^{11}/_{12}$ mantal Ede n:o 1 jemte Skarpåslägden n:o 1, en äng, i Jämtlands län. (82.)

Vid föredragning den 20 maj af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende beslutit skulle meddelas vederbörande till kännedom och efterrättelse.

82:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af förra militiebostället 1 mantal Hunnebo n:o 1 i Göteborgs och Bohus län. (83.)

Vid föredragning den 20 maj af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende beslutit skulle meddelas vederbörande till kännedom och efterrättelse.

83:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverlämnande till Stockholms stad af den så kallade Ryssgården i samma stad. (84.)

Vid föredragning den 20 maj af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende beslutit skulle meddelas vederbörande till kännedom och efterrättelse.

84:o af den 11 maj, angående tullbevillningen. (86.)

Sedan i anledning af förevarande skrifvelse kommerskollegium och generaltullstyrelsen gemensamt afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t vid föredragning af förevarande skrifvelse, i sammanhang hvarmed anmäldes Riksdagens underdåniga skrifvelse den 15 april angående ändring i 5 § af underrättelserna om hvad vid tulltaxans tillämpning iakttagas bör, den 5 juni låtit utfärda nådig kungörelse angående fortsatt tillämpning af tulltaxan den 28 september 1895 med vissa ändringar.

85:o af den 13 maj, med reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning. (90.)

Den 29 maj har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse i anledning af Riksdagens beslut angående riksbankens styrelse och förvaltning.

86:o af samma dag, angående de i 63 § regeringsformen föreskrifna kreditivsummor. (97.)

Den 20 maj har Riksdagens i denna skrifvelse anmälda beslut meddelats statskontoret till kännedom.

87:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anskaffande af tomt till nytt posthus i Stockholm m. m. (98.)

Vid föredragning den 22 maj af ifrågavarande skrifvelse har Kongl. Maj:t, med delgifvande åt generalpoststyrelsen af hvad i Riksdagens berörda skrifvelse anförts, anbefalt bemälda styrelse att till Kongl. Maj:t inkomma med utredning och förslag i fråga om lämpligaste sättet att anskaffa tomt till nytt posthus i Stockholm äfvensom bemyndigat styrelsen att, därest styrelsen funne sådant lämpligt, under förbehåll af Kongl. Maj:ts och Riksdagens godkännande träffa aftal om inköp af dylik tomt.

I underdånig skrifvelse af den 22 innevarande december har generalpoststyrelsen till fullgörande af berörda befallning inkommit med utredning och förslag i ämnet.

88:o af samma dag, i anledning af väckta motioner om åtgärder till befrämjande af hushållningen med enskildes skogar. (107.)

Vid föredragning den 16 oktober af denna Riksdagens skrifvelse har Kongl. Maj:t tillsatt en komité med uppdrag att verkställa den utredning och uppgöra de förslag, som afsåges i förevarande skrifvelse.

89:o af den 15 maj, angående beräkningen af statsverkets inkomster. (108.)

Innehållet af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t den 22 maj meddelat statskontoret till kännedom och efterrättelse.

90:o af den 13 maj, i anledning af väckta motioner angående ändrade bestämmelser rörande afgäld från jordafsöndringar. (111.)

Vid föredragning den 20 maj af ifrågavarande skrifvelse har kammarkollegium erhållit nådig befallning att efter Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i länen hörande afgifva underdånigt utlåtande; och har sådant utlåtande ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

91:o af den 14 maj, angående val af en suppleant för stadsfullmäktige i riksbanken. (114.)

Den 20 maj är denna Riksdagens skrifvelse för Kongl. Maj:t anmäld och, såsom icke påkallande någon åtgärd, lagd till handlingarna.

92:o af den 15 maj, angående statsregleringen för år 1897 och sättet för anvisande af vissa anslagsbelopp. (116.)

Vid föredragning den 20 maj af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att Riksdagens däruti anmälda beslut skulle meddelas statskontoret till kännedom och efterrättelse.

Därjämte har Kongl. Maj:ts förordnat, att transsumt af ifrågavarande skrifvelse skulle jämte protokollsutdrag öfverlämnas till civildepartementet, i hvad skrifvelsen rörde afsättning af medel till arbetareförsäkringsfonden samt sättet för anskaffande af medel till kompletteringsarbeten å Vestkustbanan, låneunderstöd för enskilda järnvägar och det staden Mariestad beviljade tomtregleringslån, och till ecklesiastikdepartementet, så vidt skrifvelsen anginge sättet för betäckande af anvisadt lån för uppförande af ny byggnad för allmänna läroverket i Östersund; och kommer denna skrifvelse icke vidare att på finansdepartementets föredragning för Kongl. Maj:t anmälas.

93:o af den 16 maj, angående upprättadt nytt reglemente för riksgäldskontoret. (118.)

Den 20 maj är denna Riksdagens skrifvelse för Kongl. Maj:t anmäld och såsom icke påkallande någon åtgärd lagd till handlingarna.

94:o af samma dag, med ny riksstat. (119.)

Vid föredragning den 29 maj af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t förordnat, att jämte meddelande af Riksdagens i skrifvelsen anmälda beslut, berörda riksstat skulle till kännedom och efterrättelse öfverlämnas till statskontoret.

95:o af den 15 maj, angående bevillning af fast egendom samt af inkomst. (121.)

Vid föredragning af denna skrifvelse, i sammanhang hvarmed anmäldes Riksdagens underdåniga skrifvelse den 1 maj angående ändring i 65 § 3 momentet i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst den 3 juni 1892, har Kongl. Maj:t den 6 november låtit utfärda nådig kungörelse angående den vid 1896 års Riksdag åtagna bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Stockholm den 31 december 1896.

Hans Wachtmeister.

7:o. Kongl. ecklesiastikdepartementet.

96:o Riksdagens skrifvelse af den 24 april 1896, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra komministersbostället i Åls församling af Kopparbergs län. (34.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj meddelat beslut i ärendet.

97:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till tomt för skolhus af ett område af Tierps södra häradsallmänning i Upsala län. (35.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj meddelat beslut i ärendet.

98:o af den 11 maj, i anledning af, bland annat, Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar med afseende å delning af Hernösands stift. (67.)

Anmäldes den 20 maj inför Kongl. Maj:t, som fann skrifvelsen i ofvanberörda del ej till någon åtgärd föranleda.

99:o af samma dag, i fråga om ett andra ålderstillägg åt ordinarie lärare vid folkskola. (68.)

Anmäldes inför Kongl. Maj:t den 29 maj, hvarefter underdåniga utlåtanden i ärendet infordrats från samtliga domkapitlen och Stockholms stads konsistorium, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen och öfverståthållareämbetet äfvensom från direktionen öfver folkskolelärarnes pensionsinrättning; varande utlåtanden ännu ej afgifna af samtliga dessa myndigheter.

100:o af samma dag, i fråga om reglering af aflöningen för biträdande lärare vid folkskolor m. m. (69.)

Anmäldes inför Kongl. Maj:t den 29 maj, hvarefter underdåniga utlåtanden infordrats från samtliga domkapitlen och Stockholms stads konsistorium, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen samt öfverståthållareämbetet; och beror ärendet, sedan ofvanberörda utlåtanden numera inkommit, på Kongl. Maj:ts pröfning.

101:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts dels i proposition n:o 5 framlagda förslag till förordning angående blindundervisningen, dels ock i stats-

verkspropositionen gjorda framställningar beträffande undervisningsanstalter för blinda. (70.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj utfärdat lag angående blindundervisningen äfvensom stadga för läroanstalter för blinda samt meddelat erforderliga föreskrifter i fråga om användande af de utaf Riksdagen för blindundervisningens ordnande beviljade anslag.

102:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anslag af allmänna medel till döfstumskoldistrikt, som till enskild undervisningsanstalt öfverlämnat sinnesslött döfstumt barn. (71.)

Kongl. Maj:t har den 5 juni utfärdat kungörelse i ämnet.

103:o af samma dag, i anledning af Riksdagens år 1895 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1894. (76.)

Anmäldes den 5 juni i fråga om revisorernas framställning beträffande redovisningen af anslaget till anskaffande af undervisningsmateriel m. m. för folkskolorna, hvarvid Kongl. Maj:t meddelat vederbörande redogörare för omförmälda anslag föreskrift i ämnet.

104:o af den 13 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af ett område från Eskilstuna Kungsladugård i Södermanlands län till plats för skolhus. (78.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj meddelat beslut i ärendet.

105:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående jordafsöndring från indragna militiebostället Underslös i Göteborgs och Bohus län. (79.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj meddelat beslut i ärendet.

106:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af nuvarande kyrkoherdebostället i Åmåls stads- och landsförsamlingars pastorat samt byggande af ny prestgård i Åmåls stad. (85.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj meddelat beslut i ärendet.

107:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående godkännande af uppgjordt förslag i fråga om uppförande vid Kristinehamns hospital för Värmlands läns räkning af en vårdanstalt för sinnessjuke. (92.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj meddelat beslut i ärendet.

108:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om beviljandet af ett räntefritt lån för uppförande af ny läroverksbygnad i Östersund. (96.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj meddelat beslut i ärendet.

109:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående köttbesigtnings- och slagttvång m. m. (106.)

Anmäldes den 29 maj inför Kongl. Maj:t, som fann skrifvelsen ej föranleda någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

110:o af den 15 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel. (47.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj meddelat beslut i ärendet, som i vissa punkter ännu är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

111:o af samma dag, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel. (48.)

Anmäldes den 5 juni inför Kongl. Maj:t, som nämnda dag meddelat erforderliga föreskrifter i ärendet.

Stockholm den 31 december 1896.

F. Holmquist.

Förteckning öfver de i förestående uppgifter upptagna, genom Riksdagens skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid utgången af år 1896 i sin helhet eller till någon del icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Kongl. justitiedepartementet.

2:o Riksdagens skrifvelse af den 24 april 1896, angående föreskrifter i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande måtte tillfogas djuren. (26.)

4:o af den 25 april, angående åtgärder för beredande af lämplig uppfostran åt minderåriga förbrytare samt vanartade och i sedligt afseende försummade barn. (37.)

10:o af den 13 maj, i anledning af justitieombudsmannens framställning angående stämningstidernas förkortande m. m. (58.)

11:o af samma dag, om ändrad lydelse af 69 och 71 §§ konkurslagen. (60.)

13:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen den 14 april 1866, angående jord eller lägenhets afstående för allmänt behof. (73.)

18:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 17 kapitlet 10 § handelsbalken. (99.)

20:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändring i visst syfte af förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875. (102.)

21:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående förbud mot vadhållning genom s. k. totalisator. (103.)

23:o af samma dag, i anledning af väckta motioner om ändrade bestämmelser angående förlust af medborgerligt förtroende. (105.)

24:o af samma dag, i anledning af väckta motioner angående ändringar i förordningen om jordägares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880. (112.)

Kongl. civildepartementet.

41:o Riksdagens skrifvelse af den 7 maj 1896, angående vissa föreskrifter rörande försäljning af konstgjorda gödningsämnen och beredda foderämnen. (52.)

42:o af den 13 maj, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af vissa undantagsbestämmelser rörande tiden för anförande af besvär öfver kommunal- och kyrkostämmobeslut i Jämtlands, Vesterbottens och Norrbottens län. (61.)

43:o af samma dag, med förslag till lag om ändrad lydelse af 56 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862. (62.)

44:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående tillägg till 5 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862. (63.)

45:o af den 11 maj, angående utredning rörande fiskeribefolkningens i Göteborgs och Bohus län nuvarande bostadsförhållanden. (66.)

47:o af samma dag, angående föreskrifter rörande barns och minderåriges användande vid offentliga förevisningar och teaterföreställningar. (74.)

48:o af samma dag, i anledning af Riksdagens år 1895 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1894. (76.)

51:o af den 13 maj, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser angående utöfvande af uppfinning, hvarå patent erhållits. (101.)

53:o af samma dag, i anledning af väckt motion om vissa ändringar i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. (110.)

55:o af den 15 maj, angående vissa förändringar i lagstiftningen om försäljning af vin och maltdrycker. (120.)

Kongl. finansdepartementet.

77:o Riksdagens skrifvelse af den 13 maj 1896, i anledning af väckt motion om tillägg till lagen angående tillsyn å vissa så kallade folkbanker m. m. den 29 juli 1892. (59.)

78:o af samma dag, i anledning af väckt motion om förbud mot utlämning af spirituosa mot efterkraf. (75.)

79:o af den 11 maj, i anledning af Riksdagens år 1895 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1894. (76.)

87:o af den 13 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anskaffande af tomt till nytt posthus i Stockholm m. m. (98.)

88:o af samma dag, i anledning af väckta motioner om åtgärder till befrämjande af hushållningen med enskildes skogar. (107.)

90:o af samma dag, i anledning af väckta motioner angående ändrade bestämmelser rörande afgäld från jordafsöndringar. (111.)

Kongl. ecklesiastikdepartementet.

99:o Riksdagens skrifvelse af den 11 maj 1896, i fråga om ett andra ålderstillägg åt ordinarie lärare vid folkskola. (68.)

100:o af samma dag, i fråga om reglering af aflöningen för biträdande lärare vid folkskolor m. m. (69.)

110:o af den 15 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel. (47.)

II.

Förteckning å de vid Riksdagarne före år 1896 till Kongl. Maj:t aflåtna skrifvelser, hvilka vid 1895 års slut voro i sin helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda, jämte uppgift å de åtgärder, som sedermera blifvit med dem vidtagna).*

1:o. Kongl. justitiedepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 17 maj 1879, angående förändrad lagstiftning om skilnad i trolofning och äktenskap. (54.)

Ärendet beror fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning.

2:o af den 17 mars 1885, om ändrade stadganden angående den så kallade allmänna strömrensningen. (20.)

Ärendet har, sedan sista förteckningen afgafs, ej undergått vidare behandling.

3:o af den 11 april 1890, angående utredning huruvida och under hvilka vilkor statsmakten må kunna ikläda sig ansvar för förluster, som af ämbetsmän genom felaktig ämbetsförvaltning vållas. (30.)

Sedan den i ärendet tillsatta komité den 24 januari 1896 afgifvit förslag till lag angående ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, förorsakad af ämbets- eller tjänsteman, som med utsökningsmål har befattning, samt till andra därmed sammanhängande författningar, har ärendet den 14 påföljande februari i statsrådet anmälts; och förordnade Kongl. Maj:t, att öfverståthållareämbetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga län skulle anbefallas inkomma med utlåtanden öfver ifrågavarande förslag.

4:o af den 14 maj 1890, angående ändring i gällande stadganden om fängelsestraffs verkställande. (68.)

Ärendet har, sedan sista förteckningen afgafs, ej undergått vidare behandling.

*) De vid slutet af hvarje rubrik utsatta siffror visa skrifvelsens nummer i tionde samlingen af bihanget till vederbörande Riksdags protokoll. De romerska siffrorna hänvisa till i andra bandet af bihanget till 1892 års urtima Riksdags protokoll intagna skrifvelser.

5:o af den 20 maj 1892, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser i fråga om den troslära, hvari barn, födda uti äktenskap mellan vissa olika trosbekännare, skola uppfostras. (90.)

Högsta domstolens i sist afgifna förteckning omförmälda utlåtande i ärendet har numera afgifvits; och beror ärendet på Kongl. Maj:ts pröfning.

6:o af den 3 mars 1893, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 105 § skiftesstadgan. (7.)

Ärendet beror fotfarande på Kongl. Maj:ts pröfning.

7:o af den 25 april 1893, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 3 kap. 1 § handelsbalken. (59.)

Proposition i ämnet till Riksdagen aflåten den 24 januari 1896.

8:o af den 2 maj 1893, om undersökning och förslag, åsyftande ett bättre ordnande af förhållandet mellan lappar och jordägare i vissa trakter nedanför lappmarksgränsen. (86.)

Sedan den i ärendet tillsatta komité den 27 maj 1896 afgifvit förslag till lag om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige samt till lag om renmärken, har ärendet den 13 påföljde juni i statsrådet anmälts, och förordnade Kongl. Maj:t, att Dess befallningshafvande i Norrbottens, Vesterbottens och Jämtlands län skulle anbefallas att, sedan inom de socknar af nämnda län, som af lagförslagen hufvudsakligen berördes, så väl den bofasta som lappbefolkningen lämnats tillfälle att af förslagen erhålla del och öfver desamma sig yttra, med de vid sammanträdena hållna protokoll, vederbörande kyrkoherdars och kronobetjänings yttranden samt eget utlåtande till Kongl. Maj:t inkomma.

9:o af den 5 maj 1893, om åtgärder till motverkande af osedlighet. (30.)

Infordradt utlåtande från justitiekanslersämbetet har inkommit; och beror ärendet på Kongl. Maj:ts pröfning.

10:o af samma dag, i anledning af väckt motion angående förbud mot frälseräntas skiljande från hemman, hvarmed den förenats. (99.)

Ärendet beror fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning.

11:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrad lagstiftning i fråga om sättet för testamentes delgifning i vissa fall m. m. (100.)

Proposition i ämnet till Riksdagen aflåten den 31 januari 1896.

12:o af den 2 maj 1894, i anledning af väckta motioner om lagstiftning rörande byggande och underhåll af utfarts- och byvägar. (55.)

Ärendet beror fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning.

13:o af samma dag, i anledning af väckt motion om tillägg till 1 kap. 6 § giftermålsbalken. (58.)

Ärendet är fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

14:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 11 kap. 2 § jordabalken. (59.)

Proposition i ämnet är till Riksdagen aflåten den 24 januari 1896.

15:o af samma dag, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af 4 kap. 10 § strafflagen och 35 § i strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881. (60.)

Proposition i dessa ämnen är till Riksdagen aflåten den 24 januari 1896.

16:o af samma dag, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 99 § utsökningslagen. (69.)

Proposition i ämnet till Riksdagen aflåten den 24 januari 1896.

17:o af den 10 maj 1894, i anledning af väckt motion angående framläggande af förslag till föreskrifter i syfte att vid verkställande af frihetsstraff tillämpa s. k. vilkorlig frigifning. (98.)

Fångvårdsstyrelsens i ämnet infordrade utlåtande har ännu icke afgifvits.

18:o af den 11 maj 1894, i anledning af väckta motioner ej mindre om ändring af dels vissa paragrafer i 17 kap. rättegångsbalken, dels 2 § i 23 kap. rättegångsbalken, dels 2 § i 1 kap. rättegångsbalken och dels 9 § i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872, än äfven om antagande af lag om sakkunniga biträden åt domstolarne. (125.)

Högsta domstolens i sist afgifna förteckning omförmälda utlåtande har numera afgifvits, och beror ärendet på Kongl. Maj:ts pröfning.

19:o af samma dag, i anledning af väckt fråga om utsträckning af tiden för bouppteckningens upprättande och ingifvande till domstol. (128.)

Proposition i ämnet till Riksdagen aflåten den 24 januari 1896.

20:o af den 3 maj 1895, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående Värmlands och Gotlands läns skiljande från Svea hofrätts och förläggande under Göta hofrätts domvärjo m. m. (37.)

Proposition om öfverflyttning af en division från Göta hofrätt till Svea hofrätt är till Riksdagen aflåten den 13 januari 1896.

21:o af samma dag, i anledning af justitieombudsmannens framställning om fullständigande och förtydligande af gällande bestämmelser rörande verkställighet af frihetsstraff. (38.)

I anledning af Riksdagens ifrågavarande framställning har numera jämväl fångvårdsstyrelsen inkommit med infordradt yttrande; och är ärendet på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

22:o af samma dag, i anledning af väckt motion om vidtagande af åtgärder till förekommande af obehörigt bruk af sådana inteckningar, som enligt 23 § i förord-

ningen angående inteckning i fast egendom må utan uppvisande af inteckningshandlingen dödas. (46.)

Öfverståthållareämbetets och Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i rikets samtliga län i sist afgifna förteckning omförmälda utlåtanden hafva numera afgifvits; hvarefter inom justitiedepartementet upprättats förslag till lagar i ämnet, öfver hvilka högsta domstolens utlåtande infordrats.

23:o af samma dag, i anledning af dels väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i fråga om den legala annonseringen, dels ock väckta motioner angående ändrad lydelse af 10 § i förordningen om lagfart å fång till fast egendom. (47.)

Öfver ett inom justitiedepartementet utarbetadt förslag till lag om ändrad lydelse af 10 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 har högsta domstolen inkommit med infordradt utlåtande; och beror ärendet på Kongl. Maj:ts pröfning.

Stockholm den 31 december 1896.

Joh. O. Ramstedt.

2:o. Kongl. landtförsvarsdepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 20 april 1886, i anledning af Riksdagens år 1885 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning år 1883. (30.)

Arméförvaltningens och statskontorets i ämnet infordrade underdåniga utlåtande har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

2:o af den 17 maj 1892, i anledning af Riksdagens år 1891 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1890. (41.)

Arméförvaltningens infordrade underdåniga utlåtande beträffande ifrågasatt inskränkning af förskottsväsendet inom nämnda ämbetsverk har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

3:o af den 26 november 1892, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885. (IV.)

Sedan erforderliga åtgärder i anledning af denna skrifvelse vidtagits, kommer densamma icke att blifva föremål för Kongl. Maj:ts vidare pröfning.

4:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående den förbättrade härordningen. (I.)

De med anledning af Riksdagens berörda skrifvelse erforderliga åtgärder hafva af Kongl. Maj:t blifvit anbefalda; och kommer skrifvelsen icke vidare att inför Kongl. Maj:t anmälas.

5:o af den 8 maj 1894, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändring i 32 § värnpligtslagen i fråga om värnpligtiges mönstring. (87.)

Den 13 mars 1896 anmäld inför Kongl. Maj:t, som därvid fann skrifvelsen icke till någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

6:o af den 9 maj 1894, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om uppförande af nya kasernetablissement m. m. (85.)

Är ännu i viss del beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

7:o af den 10 maj 1895, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående skyldighet för kommuner och enskilde att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behof samt att till krigsbruk afstå hästar och fordon. (69.)

Sedan erforderliga åtgärder i anledning af skrifvelsen vidtagits, kommer densamma icke vidare att blifva föremål för Kongl. Maj:ts pröfning.

8:o af den 15 maj 1895, i fråga om framläggande af förslag till ändring af allmänna garnisonssjukhusets organisationsförhållanden. (77.)

Sedan direktionen öfver allmänna garnisonssjukhuset och medicinalstyrelsen afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden i ärendet, har arméförvaltningen anbefalts att med underdånigt yttrande inkomma.

Stockholm den 31 december 1896.

Edv. Cassel.

3:o. Kongl. civildepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 21 maj 1882, i anledning af Riksdagens år 1881 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1879. (75.)

Den 20 oktober 1882 blef denna skrifvelse, i hvad den rörde Ultuna och Alnarps landtbruksinstitut, föredragen, och anbefaldes komitén för afgifvande af förslag till den lämpligaste organisationen af rikets landtbrukslärоverk att, i sammanhang med fullgörande af sitt uppdrag, jämväl yttra sig om Riksdagens framställning i fråga om bokföringssättet vid instituten.

Komiténs förslag i ämnet anmäldes den 19 september 1884 och remitterades till Kongl. Maj:ts samtlige befallningshafvande att, efter vederbörande hushållningssällskaps hörande, afgifva underdåniga utlåtanden. Sedan dessa sig yttrat och jämväl öfriga veder-

börande myndigheter blifvit i ärendet hörda, beslöt Kongl. Maj:t den 12 januari 1889 proposition till Riksdagen angående förändrad organisation af Ultuna landtbruksinstitut.

Beträffande Alnarps landtbruksinstitut, hvars styrelse den 21 juli 1893 undfått nådig befallning att inkomma med förslag till nya stadgar för institutet, är ärendet beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

2:o af den 11 maj 1884, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel. (49.)

I anledning af hvad denna den 30 maj 1884 anmälda skrifvelse, bland annat, innehöll, tillsattes den 3 oktober 1884 en komité med uppdrag ej mindre att utreda om och i hvad mån åtgärder kunde finnas lämpliga för ordnandet af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande olycksfall i arbetet äfvensom för beredande af ålderdomsförsäkring åt arbetare och med dem jämförliga personer, än äfven att därefter afgifva de förslag, hvartill utredningen gåfve anledning.

Under år 1889 inkom komitén med utlåtande och förslag till ändringar i reglementena för sjömanshusen och handelsflottans pensionsanstalt, hvilket utlåtande anmäldes den 25 januari 1889, då kommerskollegium anbefaldes att, efter inhämtande af yttranden öfver förslaget från direktionerna för sjömanshusen i riket äfvensom från direktionen öfver förenämnda pensionsanstalt, inkomma med dessa yttranden och eget underdånigt utlåtande.

Sedan detta utlåtande inkommit samt ångfartygsbefälhafvaresällskapet i Stockholm, sjömannaföreningen i Stockholm, Göteborgs fartygsbefälhafvareförening, kanalflottans ångfartygsbefälhafvaresällskap i Göteborg och Gefle fartygsbefälhafvaresällskap lämnats tillfälle att afgifva yttrande i anledning af kommerskollegii utlåtande i frågan och med sådana yttranden inkommit, hafva utlåtanden i ämnet infordrats från generalpoststyrelsen äfvensom från direktionerna för sjömanshusen i Stockholm, Göteborg, Uddevalla, Malmö, Helsingborg, Gefle och Sundsvall.

Dessa utlåtanden hafva ännu ej fullständigt inkommit.

3:o af den 5 maj 1888, angående omarbetning af förordningen den 12 februari 1864 om hvad i afseende å passagerareångfartygs byggnad, utrustning och begagnande iakttagas bör. (46.)

Anmäldes den 25 maj 1888 och öfverlämnades, så vidt den afsåg omprofning af de i passagerarefartyg befintliga ångpannor, till de personer, hvilka erhållit nådigt uppdrag att inom civildepartementet biträda med utredning af frågan, om hvilka kontrollföreskrifter lämpligen borde meddelas till förekommande af ångpannors exploderande; hvarjämte Kongl. Maj:t förklarade sig framdeles vilja besluta om de åtgärder, hvartill skrifvelsen i öfrigt borde föranleda. Sedan bemälde personer inkommit med förslag till förordning angående kontroll å ångpannor samt tekniska högskolan och järnvägsstyrelsen afgifvit infordrade utlåtanden, nämnda styrelse efter styrelsernas för de enskilda järnvägarne hörande, har kommerskollegium anbefalts att, sedan vederbörande föreningar och enskilde, som kunde

vara af frågan intresserade, lämnats tillfälle att sig yttra, samt yrkesinspektörerna blifvit hörda, i ärendet afgifva utlåtande.

Detta utlåtande har ännu icke inkommit.

Vid förnyad anmälan den 31 oktober 1896 af förevarande ärende har Kongl. Maj:t uppdragit åt chefen för civildepartementet att förordna sakkunnige personer att utarbeta förslag till förändrade bestämmelser angående de räddningsinrättningar och eldsläckningsredskap, hvilka ångfartyg under resor med passagerare böra medhafva; hvarefter Kongl. Maj:t den 29 december 1896 bemyndigat chefen för civildepartementet att åt de personer, som af honom redan tillkallats eller komma att tillkallas, uppdraga att verkställa revision af ifrågavarande förordning i dess helhet.

4:o af den 22 april 1892, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862. (33.)

Anmäldes den 12 maj 1892; och sedan domänstyrelsen afgifvit då infordradt underdånigt utlåtande, anbefaldes kammarrätten och statskontoret den 29 november 1893 att afgifva yttrande i ärendet, så vidt det rörde frågan om ändring i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

Efter det berörda yttrande inkommit samt därefter särskilde komiterade den 2 november 1894 afgifvit förslag till ny förordning angående inkomstbevillning, hvilket förslag ännu ej slutligen pröfvats, är förevarande därmed i samband stående ärende fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

5:o af den 9 maj 1892, i anledning af väckta motioner om tillägg dels till § 70 i såväl förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 som förordningen om kommunalstyrelse i stad samma dag, dels ock till § 11 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862. (44.)

Anmäldes den 20 maj 1892, då kammarkollegium och statskontoret anbefaldes att, efter vederbörandes hörande, afgifna underdånigt utlåtande i anledning af skrifvelsen.

Sedan detta utlåtande numera inkommit, är ärendet beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

6:o af den 19 maj 1892, angående utfärdande af en särskild ordningsstadga för hafsfisket vid rikets vestkust. (85.)

Anmäldes den 29 juli 1892, då åt en komité uppdrogs att, efter utredning af hithörande förhållanden, så vidt de anginge Göteborgs och Bohus län, afgifva det förslag i ämnet, hvartill utredningen kunde gifva anledning.

Sedan denna komité afgifvit betänkande i ämnet, har Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län anbefalts att häröfver infordra yttranden af länets landsting och hushållningssällskap samt därmed jämte eget underdånigt utlåtande till Kongl. Maj:t inkomma.

Sedan detta utlåtande numera inkommit, är ärendet beroende på vidare handläggning.

7:o af den 11 april 1893, i anledning i väckt motion om ändrad lydelse af § 6 regeringsformen. (31.)

Anmäldes den 9 augusti 1894, då åt en komité uppdrogs att verkställa utredning, huruvida landtförsvars- och sjöförsvarsdepartementen kunde och borde till ett departement förenas och i så fall under hvilka vilkor detta kunde ske, samt att till Kongl. Maj:t inkomma med det underdåniga betänkande och de förslag, hvartill utredningen kunde föranleda.

Sedan denna komité den 17 december 1895 inkommit med betänkande i ämnet, är ärendet beroende på vidare handläggning.

8:o af den 2 maj 1893, om utredning rörande lämpligaste sättet för åstadkommande genom statens försorg af en svensk arbetsstatistik m. m. (85.)

Anmäldes den 22 december 1893, då kommerskollegium och statistiska centralbyrån anbefaldes att afgifva gemensamt underdånigt utlåtande i ärendet.

Sedan detta utlåtande inkommit, anmäldes ärendet ånyo den 13 januari 1896, då proposition till Riksdagen beslöts.

9:o af den 9 maj 1893, i fråga om nedsättning i afgifterna för persontrafiken å statens järnvägar. (116.)

Anmäldes den 22 december 1893 och remitterades till utlåtande af järnvägsstyrelsen, som i skrifvelse den 15 juni 1895, med anmälan att utredningar och försök i frågan påginge, tillkännagifvit sig ännu icke vara beredd inkomma med det infordrade utlåtandet; och har sådant utlåtande ännu icke inkommit.

10:o af den 9 maj 1894, angående utredning rörande den kommunala rösträtten. (97.)

Anmäldes den 14 juni 1894, därvid statistiska centralbyrån anbefaldes att gå i författning om utarbetande af en hela riket, såväl stad som land, omfattande statistisk utredning rörande den kommunala rösträtten efter hufvudsakligen enahanda plan, som följdes vid den statistiska utredning, hvilken ägt rum med föranledande af Riksdagens underdåniga skrifvelse den 15 maj 1872, men afseende de på 1892 års bevillning grundade förhållanden och, bland annat, så uppställd att däri jämväl redogjordes för bolags rösträtt.

Sedan statistiska centralbyrån inkommit med den sålunda anbefalda utredningen, har Kongl. Maj:t den 6 november 1896 uppdragit åt en komité att inkomma med yttrande och förslag i hvilken mån en begränsning af den kommunala rösträtten på landet lämpligen borde äga rum.

11:o af den 11 maj 1894, om utredning rörande bolags förvärf af jordegendom i vissa delar af landet m. m. (119.)

Anmäldes den 2 november 1894, då landtbruksstyrelsen anbefaldes att, efter det uppgifter i ämnet blifvit från länsstyrelserna inhämtade, afgifva underdånigt utlåtande.

Sedan detta utlåtande numera inkommit, är ärendet beroende på vidare handläggning.

12:o af den 3 maj 1895, i anledning af väckt motion om fjerdingsmäns tillsättande och aflönande. (43.)

Anmäldes den 24 maj 1895, då kammarkollegium anbefaldes att, efter det Kongl. Maj:ts samtlige befallningshafvande blifvit i ärendet hörde, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse.

Detta utlåtande har ännu icke inkommit.

13:o af den 10 maj 1895, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående försäkring för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete. (70.)

Ärendet är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

14:o af den 16 maj 1895, angående omarbetning utaf gällande resereglemente af den 11 februari 1881 i syfte att åstadkomma större sparsamhet med statens medel. (87.)

Anmäldes den 31 maj 1895, därvid arméförvaltningen, marinförvaltningen samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen anbefaldes att afgifva underdåniga utlåtanden i anledning af skrifvelsen. Efter det dessa utlåtanden inkommit, hafva statskontoret och kammarrätten erhållit befallning att afgifva underdånigt utlåtande i ärendet.

Sistnämnda utlåtande har ännu ej inkommit.

15:o af samma dag, om utarbetande och framläggande af förslag till lag angående in- och utländska försäkringsanstalters verksamhet i Sverige. (88.)

Anmäldes den 7 juni 1895, då åt en komité uppdrogs att utarbeta förslag till fullständig och, så vidt möjligt, betryggande lagstiftning rörande in- och utländska försäkringsanstalters verksamhet.

Denna komité har ännu icke afgifvit betänkande i ämnet.

16:o af samma dag, angående kontroll å tillverkningen af och handel med margarinost. (90.)

Anmäldes den 7 juni 1895 och remitterades till landtbruksstyrelsen att i ärendet afgifva underdånigt utlåtande. Sedan detta utlåtande inkommit, anmäldes ärendet ånyo den 21 september samma år, då landtbruksstyrelsen anbefaldes att taga under öfvervägande, hvilka ändringar i förordningen den 11 oktober 1889 angående kontroll å tillverkningen af margarin samt å handeln därmed kunde finnas påkallade, äfvensom att i ett förslag till förordning sammanfatta de föreskrifter beträffande tillverkningen af och handeln med margarin och margarinost, styrelsen funne böra blifva gällande, samt med detta förslag till Kongl. Maj:t inkomma.

Efter det landtbruksstyrelsen afgifvit det sålunda infordrade förslaget samt medicinalstyrelsen, till följd af nådig remiss, inkommit med underdånigt yttrande i ämnet, är frågan beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

17:o af samma dag, om utarbetande och framläggande af förslag till lärlingslag. (91.)

Anmäldes den 7 juli 1895, därvid kommerskollegium anbefaldes att, efter det Kongl. Maj:ts samtlige befallningshafvande lämnat sådana föreningar af näringsidkare, som omförmäldes i 13 § af förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, arbetareföreningar och andra, som kunde vara af frågan intresserade, tillfälle att yttra sig öfver Riksdagens ifrågavarande skrifvelse samt till kommerskollegium inkommit med de yttranden, som sålunda kunde varda afgifna, jämte egna utlåtanden i ämnet, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande och förslag i anledning af Riksdagens i skrifvelsen gjorda framställning.

Kommerskollegium har ännu icke afgifvit utlåtande i detta ämne.

Stockholm den 31 december 1896.

Hjalmar Westring.

4:o. Kongl. finansdepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 25 juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt till krononybyggen. (109.)

Sedan ett af landshöfdingen E. Poignant enligt nådigt uppdrag utarbetadt förslag till förordning om åboombyte å kronohemman och lägenheter blifvit, jämte däröfver af länsstyrelserna afgifna yttranden, remitteradt till kammarkollegium och kollegium inkommit med utlåtande i ämnet, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

2:o af den 11 maj 1888, angående tiondefrihet för Höganäs stenkolsverk. (78.)

Sedan i anledning af denna Riksdagens skrifvelse kammar- och kommerskollegierna, efter förnyad utredning med särskild hänsyn till utfärdade stadganden rörande stenkolsfyndigheters eftersökande och bearbetande gemensamt afgifvit infordradt underdånigt utlåtande beträffande frågan, huruvida Höganäs stenkolsverk vore i åtnjutande af några sådana privilegier eller förmåner, hvilkas upphörande borde göras till vilkor för eftergift af den stenkolsverk åliggande tiondeskyldighet, samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län på grund af nådig remiss inkommit med inhämtadt yttrande från Höganäs stenkolsaktiebolag, har Kongl. Maj:t den 31 januari innevarande år funnit godt att, innan frågan om åläggande för Höganäs stenkolsverk att till kronan utgöra tionde till slutligt afgörande företages, låta genom Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län anmoda bolaget att inom den 1 sistlidne juli till Kongl. Maj:t inkomma med yttrande, huruvida bolaget vore villigt att — mot det att den Höganäs stenkolsverk åliggande tiondeskyldighet definitivt förklarades upphörd samt ett arbetsområde, bestående af den jordrymd, bolaget själft ägde eller eljest med grufvearbete belagt, och hvad som därutöfver för ett ändamålsenligt bestämmande af arbetsområdet tilläfventyrs kunde i enlighet med uppgift,

som bolaget i sådant afseende ägde meddela, anses erforderligt blefve för bolaget fastställdt — beträffande rättigheten att inom Luggude och Rönnebergs härad i öfrigt eftersöka och bearbeta stenkolsfyndigheter afstå från sina privilegier.

Höganäs stenkolsaktiebolag har inkommit med det sålunda infordrade yttrandet, hvarefter kammar- och kommerskollegierna erhållit befallning att i anledning af detsamma gemensamt afgifva underdånigt utlåtande; varande sådant utlåtande ännu icke till Kongl. Maj:t inkommet.

3:o af den 20 april 1889, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter. (35.)

Sedan i anledning af Riksdagens i förevarande skrifvelse gjorda anhållan om utarbetande af förslag till förändrade bestämmelser rörande bevillningsafgifter af utländingar för konserter eller dramatiska och andra föreställningar inom finansdepartementet upprättats förslag i det af Riksdagen angifna syfte samt statskontoret och kammarrätten, efter öfverståthållareämbetets och Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i rikets samtliga län hörande, öfver samma förslag gemensamt afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har chefen för nämnda departement, enligt Kongl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1892, tillkallat två sakkunniga personer att biträda vid den fortsatta behandlingen af föreliggande fråga; och hafva de sålunda tillkallade inkommit med ett förslag till ändrade bestämmelser rörande omförmälda bevillningsafgifter, öfver hvilket förslag statskontoret och kammarrätten erhållit befallning att afgifva gemensamt underdånigt utlåtande; varande sådant utlåtande ännu icke till Kongl. Maj:t inkommet.

4:o af den 16 maj 1889, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel. (70.)

Vid underdånig föredragning den 19 augusti 1889 af förevarande skrifvelse, i hvad den innefattade framställning rörande civilstatens pensionsinrättning, har Kongl. Maj:t tillsatt en komité med uppdrag att verkställa utredning af nämnda pensionsinrättnings ställning och behof samt i sammanhang därmed taga under öfvervägande, huruvida genom förändrade bestämmelser angående pensionsinrättningen äfvensom i fråga om det inbördes förhållandet mellan densamma och allmänna indragningsstaten minskning i statens utgifter för pensionering af civila ämbets- och tjänstemän måtte kunna beredas.

Sedan komitén, som jämlikt nådigt beslut den 6 augusti 1891 erhållit i viss mån utvidgadt uppdrag, den 28 maj 1894 afgifvit betänkande angående ordnande af pensionsväsendet för statens civile tjänsteinnehafvare och för deras änkor och barn, samt inspektören öfver försäkringsanstalterna äfvensom vederbörande myndigheter och verk på grund af nådig befallning afgifvit underdåniga yttranden i ärendet, hvarjämte direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning, med öfverlämnande af infordradt yttrande från fullmäktige för delägarne i pensionsinrättningen, för egen del afgifvit underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 13 december 1895 anbefalt statskontoret att till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande i ärendet, hvilket utlåtande ännu icke inkommit.

5:o af den 17 april 1894, med anhållan om utredning angående beskaffenheten och omfattningen af åtskilliga öfverklagade olägenheter i afseende å Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden m. m. (36.)

Sedan i anledning af denna Riksdagens skrifvelse kommerskollegium och generaltullstyrelsen på grund af nådig befallning gemensamt afgifvit underdånigt utlåtande samt landtbruksstyrelsen inkommit med infordradt underdånigt utlåtande angående vissa delar af ifrågavarande ämne, har Kongl. Maj:t öfverlämnat berörda skrifvelse jämte de öfver densamma afgifna utlåtanden till de af Kongl. Maj:t den 6 september 1895 utsedda svenska ombud för deltagande i förhandlingar om nya bestämmelser rörande Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden att vid nämnda förhandlingar tagas i öfvervägande.

6:o af samma dag, med anhållan om utredning af frågorna om frilagerinstitutionens införande samt om frihamnsanläggningar i Sverige. (37.)

Efter det den med anledning af förevarande skrifvelse tillsatta komité afgifvit betänkande med förslag till förordning om frilager och frihamn jämte förslag till vissa ändringar i tullstadgan, samt kommerskollegium och generaltullstyrelsen på grund af nådig befallning inkommit med gemensamt underdånigt utlåtande öfver omförmälda betänkande och förslag, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

7:o af den 7 maj 1894, i anledning af Riksdagens år 1893 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1892. (76.)

I anledning af förevarande skrifvelse, för så vidt den anginge Riksdagens framställning beträffande flottans pensionskassa, har Kongl. Maj:t den 24 januari innevarande år anbefalt statskontoret att inkomma med underdånigt yttrande i sammanhang med afgifvande af det under den 13 december 1895 från statskontoret infordrade underdåniga utlåtande öfver komiténs för utredning af civilstatens pensionsinrättnings ställning och behof m. m. förslag angående ordnande af det civila pensionsväsendet.

8:o af den 9 maj 1894, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att bilda egna jordbruk. (86.)

Sedan med anledning af denna skrifvelse, i hvad den afsåge medgifvande i vissa fall till styckning af och afsöndring från kronoegendomar, domänstyrelsen på grund af nådig befallning inkommit med förslag till närmare bestämmelser beträffande ifrågavarande upplåtelser, har Kongl. Maj:t den 25 september innevarande år meddelat bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner äfvensom beslutit förändrad lydelse af punkt 14 i nådiga brefvet angående reglementariska bestämmelser för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner den 2 december 1892.

9:o af samma dag, om framläggande af förslag till ändrad lagstiftning angående riksbanken och de enskilda sedelutgifvande bankerna. (90.)

Sedan inom finansdepartementet uppgjorts förslag till lag för Sveriges riksbank och Kongl. Maj:t vid föredragning den 24 januari innevarande år af Riksdagens berörda skrifvelse uppdragit åt chefen för justitiedepartementet att låta utarbeta förslag till de grundlagsändringar, som utgjorde förutsättningar för antagandet af förstnämnda förslag, beslöts på underdånig föredragning af sistnämnde departementschef den 7 nästlidne februari aflåtande af nådig proposition till Riksdagen med förslag till ändringar i 50, 70, 72, 98, 109 och 111 §§ regeringsformen samt 32, 65, 68, 71 och 73 §§ riksdagsordningen. Efter det Riksdagen i underdånig skrifvelse den 13 påföljande maj anmält, att Riksdagen funnit sig icke böra bifalla förslaget oförändradt, men såsom hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antagit ett förslag till ändrad lydelse af nämnda grundlagsparagrafer, är frågan om ändrad lagstiftning angående riksbanken och de enskilda sedelutgifvande bankerna på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

10:o af den 11 maj 1894, med begäran om utredning angående ändamålsenligheten af grunderna för nu gällande lagstiftning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen. (123.)

Den 13 mars innevarande år har Kongl. Maj:t aflåtit nådig proposition till Riksdagen angående ändring i gällande bestämmelser i fråga om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

11:o af den 26 april 1895, med begäran om utarbetande och framläggande till Riksdagens antagande af visst tillägg till gällande myntlag. (26.)

Sedan i anledning af förevarande skrifvelse ej mindre myntdirektören än äfven statskontoret afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 31 januari detta år aflåtit nådig proposition till Riksdagen angående ett tillägg till lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

12:o af den 6 maj 1895, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 65 § i kongl. förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket. (53.)

Efter det domänstyrelsen i anledning af denna skrifvelse afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 13 mars innevarande år aflåtit nådig proposition till Riksdagen angående ändring af vissa i nådiga kungörelsen den 10 november 1882 meddelade bestämmelser beträffande förvaltningen af kronans jordbruksdomäner.

13:o af den 10 maj 1895, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om utarrendering af jagträtten å kronoparker m. m. (55.)

Sedan domänstyrelsen på grund af nådig befallning afgifvit underdånigt utlåtande i anledning af denna Riksdagens skrifvelse, har Kongl. Maj:t den 20 november innevarande år funnit samma skrifvelse icke till någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

14:o af den 13 maj 1895, med anhållan om uppsägning af förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden den 30 maj

1890 samt om inledande af underhandlingar med norska regeringen angående nya bestämmelser i ämnet. (72.)

Med anledning af Riksdagens förevarande skrifvelse har Kongl. Maj:t den 12 juli 1895, med tillämpning af § 18 i berörda förordning, för Sveriges del fattat beslut om förordningens upphäfvande, i följd hvaraf densamma komme att upphöra att gälla den 12 juli 1897, samt i sammanhang därmed förordnat, att förhandlingar mellan de båda rikena skulle oförtöfvadt företagas i syfte att utarbeta förslag till nya bestämmelser rörande Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden att föreläggas de båda rikenas representationer, och att för sådant ändamål från hvartdera riket skulle utses tre ombud, hvarefter Kongl. Maj:t den 6 september 1895 förordnat ombud att för Sveriges del föra omförmälda förhandlingar. De sålunda utsedda ombuden hafva dels nästlidet års höst i Stockholm och dels under augusti-oktober månader innevarande år å Holmenkollen vid Christiania sammanträdt med de för enahanda ändamål utsedda norska ombuden, hvarefter förhandlingar i ämnet ägt rum mellan delegerade af de båda ländernas regeringar.

15:o af den 16 maj 1895, i fråga om utredning angående statstjänsters förening med andra tjänstebefattningar. (93.)

Sedan chefen för finansdepartementet, enligt nådigt uppdrag, från vederbörande verk och myndigheter infordrat de uppgifter, som erfordrades för verkställande af den utaf Riksdagen begärda utredningen, äro dessa uppgifter för närvarande under bearbetning.

Stockholm den 31 december 1896.

Hans Wachtmeister.

5:o. Kongl. ecklesiastikdepartementet.

1:o Riksdagens skrifvelse af den 10 maj 1870, angående afskaffande af åtskilliga från kyrkorna i de provinser, som fordom tillhört danska monarkien, utgående afgifter. (53.)

Ärendet beror fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning.

2:o af den 22 maj 1873, angående omsättning i penningar af den andel af kyrkotionden, som af församlingarna utgöres dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser. (71.)

Ärendet beror fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning.

3:o af den 16 maj 1876, angående beredande af ökad kontroll å arbetare, som utom deras hemort taga anställning i arbete. (74.)

Sedan det i senast öfverlämnade förteckning omförmälda, från kommerskollegium infordrade utlåtande inkommit, har ärendet blifvit öfverlämnadt till finansdepartementet.

4:o af den 12 maj 1885, rörande de enskilda högre skolorna för kvinlig ungdom. (47.)

Anmäldes ånyo inför Kongl. Maj:t den 13 januari 1896, hvarvid beslöts aflåtande af proposition i ämnet till Riksdagen.

5:o af den 7 juli 1887, angående undervisnings-, examens- och studieväsendet vid universiteten och Karolinska mediko-kirurgiska institutet. (75.)

Utom de åtgärder i detta ärende, hvarom senast afgifna förteckning förmäler, är att nämna, att Kongl. Maj:t i skrifvelse till universitetskanslern den 4 december 1896 förordnat om vissa ändringar i föreskrifterna för teologisk-, filosofisk- och medicinsk-filosofisk examen, och är ärendet i öfrigt fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

6:o af den 14 maj 1888, angående åtgärder för ett bättre handhafvande af offentliga arkiv. (84.)

Sedan inom ecklesiastikdepartementet utarbetats förslag till stadga angående offentliga arkiv, har Kongl. Maj:t öfver berörda förslag infordrat utlåtanden från vederbörande centrala myndigheter äfvensom från Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen och de ecklesiastika konsistorierna, hvilka utlåtanden samtliga ännu ej inkommit; och hafva tillika genom särskilda remisser åtgärder vidtagits för utredande af frågan om anskaffande af lokaler för inrymmande af landsarkiv å särskilda platser.

7:o af den 6 maj 1891, i fråga om helgonskyldens afskaffande. (41.)

Sedan det i senast afgifna förteckning omförmälda, från kammarkollegium infordrade utlåtande numera inkommit, är ärendet på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

8:o af samma dag, i fråga om upphörande af den i Göteborgs och Bohus län utgående landsskylden. (42.)

Ärendet beror fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning.

9:o af den 2 maj 1893, i fråga om utredning och förslag angående afskrifning af den från viss jord inom Skåne m. fl. provinser utgående kyrkotionden. (77.)

Den 24 maj 1893 har Kongl. Maj:t låtit anbefalla kammarkollegium och statskontoret att, efter vederbörandes hörande, i ärendet inkomma med underdånigt utlåtande, hvilket ännu ej afgifvits.

10:o af den 6 maj 1893, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel. (41.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj 1896 meddelat slutligt beslut i ärendet.

11:o af den 7 maj 1893, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande oäkta barns försörjning. (107.)

Anmäldes den 28 juni 1895 inför Kongl. Maj:t, som beslöt, att skrifvelsen skulle öfverlämnas till komitén för ordnande af fosterbarnsväsendet m. m. för att tagas i öfvervägande vid fullgörandet af det komitén lämnade uppdrag.

12:o af den 3 maj 1895, i anledning af Kongl. Maj:ts till Riksdagen gjorda framställningar dels angående godkännande af grunden för blindundervisningens ordnande, dels ock om anslag till förskola för blinda i Vexiö samt till uppförande af en bygnad för förskola för blinda å Tomteboda, m. m. (36).

Kongl. Maj:t har den 13 januari 1896 beslutit till Riksdagen aflåta särskilda propositioner dels angående ordnande af blindundervisningen, dels med förslag till förordning angående blindundervisningen.

13:o af den 14 maj 1895, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel. (34.)

Kongl. Maj:t har den 13 juni 1896 meddelat slutligt beslut i ärendet.

14:o af samma dag, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel. (35.)

Kongl. Maj:t har den 13 juni 1896 meddelat slutligt beslut i ärendet.

15:o af den 16 maj 1895, i fråga om omarbetning af kungörelsen den 21 oktober 1864, angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus. (85.)

Efter det de i senast afgifna förteckning omförmälda yttranden från samtlige Kongl. Maj:ts befallningshafvande och öfverståthållareämbetet inkommit, har medicinalstyrelsens utlåtande i ärendet infordrats, hvilket utlåtande ännu ej inkommit.

Stockholm den 31 december 1896.

F. Holmquist.

Tabell, utvisande under hvilka nummer åtgärderna i anledning af de vid Riksdagen år 1896 aflåtna, i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll för samma år införda skrifvelser finnas upptagna i de från statsdepartementen afgifna förteckningar.

(Första siffertalet utvisar skrifvelsens nummer i ofvanberörda samling och det senare talet numret i förenämnda förteckning.)

1	1	27	63	53	76	79	105	105	23
2	*)	28	64	54	6	80	14	106	109
3	*)	29	65	55	7	81	80	107	88
4	56	30	38	56	8	82	81	108	89
5	**)	31	66	57	9	83	82	109	52
6	***)	32	3	58	10	84	83	110	53
7	**)	33	67	59	77	85	106	111	90
8	***)	34	96	60	11	86	84	112	24
9	**)	35	97	61	42	87	15	113	25
10	33	36	68	62	43	88	16	114	91
11	57	37	4	63	44	89	17	115	*)
12	**)	38	69	64	29	90	85	116	54, 92
13	34	39	70	65	30	91	***)	117	**)
14	35	40	71	66	45	92	107	118	93
15	58	41	5	67	12, 98	93	**)	119	94
16	59	42	26	68	99	94	49	120	55
17	60	43	27	69	100	95	50	121	95
18	*)	44	32	70	101	96	108		
19	*)	45	39	71	102	97	86		
20	*)	46	72	72	46	98	87		
21	*)	47	110	73	13	99	18		
22	36	48	40, 73, 111	74	47	100	19		
23	61	49	74	75	78	101	51		
24	62	50	75	76	48, 79, 103	102	20		
25	37	51	28	77	31	103	21		
26	2	52	41	78	104	104	22		

*) Utfärdade förordnanden.
**) Skrifvelse till herrar fullmäktige i riksgäldskontoret.
***) Skrifvelse till herrar fullmäktige i riksbanken.

Berättelse af komiterade för tryckfrihetens vård, afgifven år 1897.

Till Riksdagen.

Under den tid, som förflutit efter afgifvandet af senaste berättelse af komiterade för tryckfrihetens vård, har något ärende af beskaffenhet att påkalla komiterades åtgärd icke förekommit; hvilket komiterade skolat för Riksdagen härmed anmäla.

Stockholm i januari 1897.

AXEL THOLLANDER.

CARL GUSTAF MALMSTRÖM. A. E. NORDENSKIÖLD. OSCAR MONTELIUS.

J. SJÖBERG. F. KROOK. C. G. STYFFE.

Knut von Matèrn.